

Tartu Ülikool

Sotsiaal- ja haridusteaduskond

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut

**MAAKONNALEHTEDE AJAKIRJANIKE KRITEERIUMID
PRESSITEADETE KASUTAMISEL**

Bakalaureusetöö

Gerly Nugis

Juhendaja Triin Visnapuu

Tartu

2011

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Empiirilised ja teoreetilised lähtekohad	6
1.1 Uudisele iseloomulikud omadused	7
1.2 Pressiteatele iseloomulikud omadused	10
1.3 Pressiteadete kasutamine uudiste kirjutamisel	12
2. Uurimisküsimused ja meetodid	16
2.1 Uurimisküsimused	16
2.2 Meetodid	16
2.3 Meetodikriitika	17
2.4 Valim	19
2.4.1 Valimi täpne kirjeldus	19
2.5 Hüpoteesid	21
3. Analüüs	22
3.1 Pressiteate roll ajakirjaniku jaoks	22
3.2 Pressiteadete kasutamise praktikad	24
3.3 Hea pressiteade ajakirjaniku jaoks	28
4. Järeldused ja diskussioon	33
4.1 Üldjäreldused	33
4.1.1 Pressiteate roll ajakirjaniku jaoks	33
4.1.2 Pressiteadete kasutamise praktikad	33
4.1.3 Hea pressiteade ajakirjaniku jaoks	34
4.2 Soovitused	35
4.3 Suunad edasiseks uurimiseks	36
5. Kokkuvõte	38
6. Summary	39
Kasutatud materjalid	40
LISA 1 – Semistruktureeritud intervjuu	42
Lisa 1.1 Semistruktureeritud intervjuu kava	42
LISA 2 – Semistruktureeritud intervjuudes kasutatavad pressiteated	46

Lisa 2.1 Pressiteade A	46
Lisa 2.2 Pressiteade B	48
LISA 3 – Semistruktureeritud intervjuud	50
Lisa 3.1 Intervjuu A.....	50
Lisa 3.2 Intervjuu B.....	57
Lisa 3.3 Intervjuu C.....	65
Lisa 3.4 Intervjuu D.....	75
Lisa 3.5 Intervjuu E.....	86
Lisa 3.6 Intervjuu F.....	92
Lisa 3.7 Intervjuu G.....	102
Lisa 3.8 Intervjuu H.....	110
Lisa 3.9 Intervjuu I.....	118
Lisa 3.10 Intervjuu J.....	125

Sissejuhatus

Me elame infoühiskonnas ja informatsiooni hea kättesaadavus on kvaliteet, millega oleme harjunud. Tänapäeva ajakirjanduse põhiliseks ülesandeks on jagada olulist teavet võimalikult operatiivselt. Selle teeb võimalikuks tehnika ja *online*-ajakirjanduse kiire areng viimastel aastatel. Samas on ajalehed toimetajate kinnitusele saanud üle perioodist, mil veebiväljaanne kopeeris paberväljaande sisu, mis tähendab, et enam ei pruugi paberlehe artikkel olla üleval internetis ja veebiväljaande artikkel ei leia kohta paberlehes. See aga ei tähenda, et uudiste arv oleks vähenenud. Tegelikult on päevas avaldatavate artiklite arv ja lugejaskonnale jagatava informatsiooni hulk viimastel aastatel hüppeliselt tõusnud. Kuskilt aga peavad ka ajakirjanikud jagatava informatsiooni saama ja siinkohal mängivad üha suuremat rolli pressiesindajad ning nende avaldatav teave ja pressiteated.

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on uurida, kuidas kasutatakse pressiteateid Eesti maakonnalehtedes – kui palju pressiteateid ajakirjanikud saavad, kas ja kuidas neid kasutavad ning mida nad nendega teevad. Olen ise tegevajakirjanik ühes Eesti maakonnalehes ning puutun seega pressiteadete saamise ja kasutamisega igapäevaselt kokku. Pressiteade on minule tihti artikli esmaseks allikaks ja taustinformatsiooni andjaks, kuid pressiteadete saamine ja kasutamine võib väljaannete (ja ajakirjanike) lõikes erineda. Käesolevas bakalaureusetöös tulevad vaatluse alla viis aktsiaseltsi Ühinenud Ajalehed alla kuuluvat maakonnalehte. Need on Pärnu Postimees (keskmine tiraaž 2011. aasta märtsis oli 13300), Sakala (9400), Virumaa Teataja (6900), Järva Teataja (4500) ja Valgamaalane (2900).

Käesoleva uurimistöö alguses selgitatan, milline roll on pressiteatel ajakirjaniku töös ja mis sellest avaldamise puhul saama peaks. Töös esitatavale teoreetilisele materjalile järgnevad uurimisküsimuste, valimi ja uurimismeetodi põhjendused. Bakalaureusetöö diskussiooni osas saan saadud tulemusi võrrelda ka isiklike praktikatega.

Pressiteadete kasutamist uuriva seminaritöö käigus viisin läbi kaks ekspertintervjuud tegevajakirjanikega. Bakalaureusetöö jaoks intervjuueerin veel kaheksat valitud maakonnalehete ajakirjanikku. Intervjuude käigus uurin, kui palju pressiteateid viie Eesti maakonnalehe ajakirjanikud saavad ja millises mahus nad neid rakendavad. Vaatluse all on ka põhjused, miks pressiteadet kasutatakse või ei kasutata ja mida ajakirjanikud pressiteates näha sooviksid. Intervjuude tulemuste kokkuvõttele järgnevad järeldused ja diskussioon.

Lisaks käesolevale uurimistööle on Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudis koostatud veel üks pressiteadete kasutamist uuriv töö. Ene Veiksaar-Kutti kirjutas 2006. aastal oma magistritöö pressiteadete kasutamisest teleuudiste valmimisel. Lisaks on ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudis valminud mitmed tööd, mis käsitlevad ajakirjanike allikakasutust (Hüvato 2007) ja erinevaid tekstižanre maakonnalehtedes (Raudla 2005). Töödest, mis uuriksid pressiteadete kasutamist maakonnalehtedes, mul andmed puuduvad.

1. Empiirilised ja teoreetilised lähtekohad

Ajakirjanduse levinuim väljendusvorm on uudis. Ehkki lisaks ilmuvad ajalehtedes ka olemuslood, intervjuud, reportaažid jt, tuntakse ajakirjandust kõige enam just uudislugude järgi ja ajakirjanduse eesmärk inimesi informeerida täidetakse valdavalt just uudiste kaudu.

Kuskilt peavad ajakirjanikud aga saama selle teabe, mille kohta hakatakse uudiseid kirjutama, informatsiooni, mida hakatakse rahvale edasi andma. Uudis on tegelikult erinevatest allikatest pärineva informatsiooni süntees. Millistel alustel on ajakirjanik uudise ja selle allikad valinud ning mil määral neid allikaid ja neilt saadud teavet kasutanud, jääb lugeja jaoks suuremas osas varjatuks. On ju lisaks mitmesugustele kirjalikele ja suulistele allikatele kasutusel ka avalikud uudisvood ja pressiteated. Kui palju pressiteateid Eestis ajakirjanikuna päevas saadakse ja kasutatakse, ei ole aga täpselt teada.

Minu isiklik kogemus maakonnalehe ajakirjanikuna näitab, et maakonnalehe ja üleriigilise päevalehe ajakirjanike uudistevalik on erinev, kusjuures kohaliku lehe reporter või toimetaja peab lugejaga arvestama oluliselt rohkem kui tema kolleegid üleriigilises lehes. Kui suur leht kirjutab nii-öelda kõigile, siis maakonnalehe sihtgrupp on tunduvalt kitsam, mistõttu peavad uudised olema ennekõike lähedased lugejale. Seetõttu on peamiseks uudisväärtuse kriteeriumiks maakonnalehes geograafiline ja emotsionaalne lähedus, samas üleriigilises lehes võib selleks tüübist sõltuvalt olla kas prominentsus, uudsus, konfliktsus vms ja geograafiline lähedus ei kaalu neid aspekte üles. Ka uudiste hulk aasta vältel on ajalehtedes erinev. Kui üleriigilistes lehtedes tuleb niinimetatud hapukurgihooaega, mil teemasid on raske leida, ette suvel, siis maakonnalehes on see pigem varakevadel või hilistalvel, näiteks veebruaris või märtsis. Suvel suunduvad inimesed üleriigiliste lehtede põhifookusest, linnadest välja maale, kus toimuvat kajastavad just maakonnalehed. Minu kogemused näitavad, et mida rohkem inimesi, seda rohkem ka teemasid, mille vahel valida.

Suuresti määravad lõpuks ilmuva uudise just ajakirjaniku valikud ja võimalused ning toimetajate muudatused. Üks olulisemaid valikuid, mille ajakirjanik uudistootmise protsessis teeb, on aga see, kellel, millistel kaalutlustel ja mil määral ajakirjanik uudist mõjutada, fookusseerida ja suunata laseb. Palmeri (2000) hinnangul tähendab see seda, et allikate, sealhulgas pressiesindajate ja pressiteadete osa uudise sisu määramisel on küllaltki suur.

1.1 Uudisele iseloomulikud omadused

Uudist iseloomustakse tihti kui materjali, mida avalikkus peab teadma ja mis aitab inimestel nende probleeme mõistuspäraselt lahendada (Hennoste 2001, McQuail 2000). Uudis on ka materjal, mis lahutab meelt. Lisaks on uudis tavalisest sündmustevoolust väljaulatuv sündmus või murre tavapärasel. Uudis on üks osa ajakirjanduslikust materjalist, erinedes teistest žanridest selle poolest, et see on

- a) objektiivne, st ei esita kirjutaja arvamusi, seisukohti jms; ning
- b) spetsiifilise ülesehitusega (ainus žanr, millel on oma spetsiifiline ülesehitusvõtteistik).

Lisaks on uudislööd jagatavad mitmesse rühma, mis on oma ülesehituselt ja nõuetelt küllaltki sarnased ning mida saab põhiliselt liigitada kahelt, st ajakirjaniku ja lugeja poolt (Hennoste 2001).

Robert Park (1940, McQuail 2000 kaudu) määratles uudislugusid nende põhiomaduste järgi. Ta tegi ajaloo ja uudise võrdlemisel järgmised põhijäreldused:

- a) Uudis on aktuaalne, kajastades hiljuti toimunud või siis korduvaid sündmusi.
- b) Uudised ei ole süstemaatilised – neis räägitakse eraldiseisvatest juhtumitest ning läbi uudisteprisma vaadatuna koosneb maailm üksteisega mitteseotud sündmustest, kusjuures nende tõlgendamine ei kuulu uudiste peamiste ülesannete hulka.
- c) Uudise eluiga on pikkuselt võrdväärne kajastatud sündmuse aktuaalsusega – sündmuste talletamiseks ja meenutamiseks võetakse appi teisi teadmiste vorme.
- d) Uudise jaoks on tähtis sündmuse ebatavalisus ja ootamatus, tegelik olulisus on teisejärguline.
- e) Ootamatuse kõrval iseloomustavad uudiseid teised väärtused, mis on alati suhtelised, hõlmates subjektiivseid otsuseid auditooriumi võimaliku huvi kohta.
- f) Uudise põhieesmärgiks on juhtida tähelepanu ja suunata hoiakuid, mitte asendada teadmisi.

- g) Uudis on etteaimatav – kui juhtum ise on ootamatu, ei ole täiesti ootamatu see, millistest sündmustest saavad uudised. Üldiselt saavad uudiseks sündmused, mille juhtumist loodetakse või kardetakse.

Ajakirjanikele õpetatavate uudise koostamise reeglite kohaselt peab iga uudis olema tasakaalustatud ja objektiivne (Hennoste 2001). Tuchmann (1972, Manning 2001 kaudu) väidab, et objektiivsust ei ole olemas ja selle asemel kasutavad ajakirjanikud niinimetatud tasakaalustamise rituaali. Ehkki oluline on kiirus ja konkurentide edastamine, siis kiirustamisest hoolimata tuleb tagada ka edastatava informatsiooni tõele vastavus. Selleks kasutavad ajakirjanikud praktikat, kus ühe osapoole tõde tasakaalustatakse teise osapoole tõega, tagades objektiivsust sellega, et raporteerivad, mida inimesed räägivad. Manningu (2001) andmeid ei taga selline teguviis tegelikult objektiivsust, vaid parimal juhul tasakaalu erinevate nägemuste vahel.

Massikommunikatsiooni uurinud McQuail (2000) kirjeldab normaalset uudiste kujunemise skeemi nii, et esmalt peavad olema sündmused, siis uudise kriteeriumid, seejärel uudise esitamine ning viimaks huvi uudise vastu.

„Uudistetegemine algab ootamatute juhtumitega, mis murravad normaalsesse ellu sisse ja millele reageerides lähtub meedia juhtumi suhtelisest olulisusest publiku jaoks. Valitud sündmusi kajastatakse objektiivselt ja auditoorium võib nendele uudistele reageerida kas huvi või ükskõiksusega.“ (McQuail 2000:311)

McQuaili teine teoreetiline mudel algab huvist uudise vastu, jätkub uudise kriteeriumite hindamise ja sündmuse endaga ning lõppeb uudise esitamisega. Sel juhul lähtutakse eelnevast kogemusest selles osas, mis võib auditooriumile huvi pakkuda, mille põhjal tekib stabiilne ja püsiv uudiskriteeriumite kogum, kuhu kuuluvad ka organisatsioonilised ja žanrilised nõuded. Uudised on uudisväärtuslikud vaid sel juhul, kui nad vastavad valikukriteeriumitele (McQuail 2000).

Enim levinud käsitlused (Hennoste, McQuail jt) kirjeldavad kuut või seitset uudise kriteeriumi, mille täitmist sündmuste puhul kontrollitakse. Tiit Hennoste „Uudise käsiraamatus“ (2001) on välja toodud järgnevad uudise kriteeriumid, mis on enamlevinud käsitlustega samad:

- a) Mõjukus – millist osa kanali auditooriumist teema mõjutab ning milline on selle mõju kaugemas tulevikus.
- b) Erakordsus – kas tegemist on pretsedendiga Eestis või maailmas.
- c) Konfliktus – kas sündmus on konfliktne, kas selle asjaosalised on erimeelsusel.
- d) Värskus – millal sündmus toimus või aset leidma hakkab (eile, täna, homme, järgmisel aastal).
- e) Päevakajalisus – kas teema on kõne all ka teistes meediaväljaannetes, kanalites, kas sellest räägitakse.
- f) Prominentsus – kas teemaga seotud ja/või seda kommenteerivad inimesed või institutsioonid on prominendid või nt oma valdkonna eksperdid.
- g) Lähedus lugejale – oluline on ka see, kui lähedal auditooriumile kajastatav sündmus juhtus, kuivõrd suuavad lugejad end sellega seostada (psühholoogiline lähedus).

Mida rohkem kriteeriumeid on täidetud, seda kindlam on sündmuse kajastumine uudisena. Minu isiklik kogemus ajakirjanikutöös (valdavalt maakonnalehes) näitab, et erinevatel väljaannetel on kriteeriumite olulisus erinev – üks väljaanne (nt maakonnaleht) võib hinnata kõrgeimaks kriteeriumiks sündmuse lähedust lugejaile ja peab prominentsust või mõjukust teisejärguliseks, samas on aga teise väljaande (nt üleriigiline tabloid) primaarseks kriteeriumiks hoopis osalejate prominentsus või konfliktus ning geograafiline või psühholoogiline lähedus ei mängi erilist rolli. Sellest võin järeldada, et olen valdavalt kokku puutunud McQuaili teise teoreetilise mudeliga – enne on huvi, siis kaalutakse kriteeriumeid, jälgitakse sündmust ja vajadusel kirjutatakse.

Nagu eelpool mainitud, on uudis ainus ajakirjanduslik žanr, millel on oma spetsiifiline ülesehitusvõttestik. Hennoste (2001) õpetab, et uudisel on kolm osa: juhtlõik, teema arendus ja lisamaterjal. Need paiknevad kindlas järjestuses, pidades kinni põhimõttest, et keskne info on eespool, vähemtähtis kaugemal.

See on kõige enamlevinud uudise mudel, niinimetatud tagurpidi pööratud püramiid. See mudel ei nõua, et uudises oleksid esitatud kõik komponendid (juhtlõik, teema arendus erinevate sündmuste kirjeldustega ning lisamaterjal tausta ja perspektiiviga) ja sel puudub kokkuvõte, üles veetud lõppu, moraali vms, vaid ta saab lihtsalt otsa (Hennoste 2001).

1.2 Pressiteatele iseloomulikud omadused

Aune Past ütleb oma raamatus „Juhtimine ja suhtekorraldus“ (2005), et otsetee meedia tähelepanu saavutamiseks on pressiteade, pressikonverents või diskussioon (vestlus, telefonikõne, intervjuu jne). Et ajakirjanikel pole võimalik kõiki uudisväärtuslikke sündmusi isiklikult kajastada, vajavad nad otsese informatsiooni aseainet, mida pakuvad neile pressiteated (Gandy 1982).

Pressiteade on planeeritud meediakajastuse alus. See on odavam ja efektiivsem viis (Past 2005). Pressiteade annab aluse otseseks uudislooks, pikemaks artikliks või informeerib lihtsalt ajakirjandust millestki olemasolevast. Pressiteadet kui žanri iseloomustab osalusvõrgustik, milles kirjutajad jagavad ajakirjanikele informatsiooni või teavet, lootes, et see edastatakse laiemale auditooriumile.

Teadlased ja praktikud vaidlevad, kas pressiteade peaks oma olemuselt ja ülesehituselt sarnanema uudisele või olema midagi muud. Jacobs (1999) väidab, et pressiesindajad üritavad oma tekste kohandada nii, et need sarnaneksid võimalikult palju uudistele. Näiteks saadetakse pressiteade välja nii-öelda kolmandas isikus – objektiivse mulje jätmiseks kirjeldab pressiteate saatja eelolevaid või juba möödunud sündmusi nii nagu tal ei oleks neis mitte mingisugust osa, kuigi tihtilugu on tegemist sündmuse organiseerija või vahetu osalisega. See mitte ainult ei lihtsusta teksti üksühest kopeerimist pressiteatest artiklisse, vaid muudab kogu informatsiooni pealtnäha objektiivsemaks ja autoriteetsemaks. Samal ajal sisestavad organisatsioonid pressiteadetes oma tegevust positiivselt iseloomustavaid omadusi, varjates neid näiliselt kahjutute kolmandate isikute viidetena (*ibid*), näiteks räägitakse Eesti suurimast maheettevõttest, selle asemel, et mainida ettevõtte nime.

Levinud on seisukoht, et pressiteade peaks vastama samadele tingimustele, millele peab vastama uudis. Näiteks endine ajakirjanik Bell (1991) on öelnud, et pressiteadetel, mis vastavad leheudiste struktuurile ja stiilile, on suurem võimalus kasutatud saada. See tähendab, et pressiteade nagu ka uudis, peaks algama kõige olulisema infoga, olema muuhulgas objektiivne ja tasakaalus ning täitma ennekõike informatiivset eesmärki.

Hennoste (2001) järgi tähendab see, et seega peaks pressiteatest leidma vastused ka kuuele uudisküsimusele. Kes tegi, kellele tehti, kellega juhtus? Mis juhtus, mida tehti? Kus toimus? Millal toimus? Kuidas, mil viisil toimus? Miks, mis põhjusel, mis eesmärgiga, millise tulemusega toimus?

Nõuded, millele peab vastama hea pressiteade, on (Past 2005, Abel 2005 kaudu):

- Pressiteade olgu faktitäpne. Lühike ja asjalik, lisainfot võib anda eraldi lehel.
- Info peab olema oluline väljaandele, kuhu see lähetatakse. Pole mõtet uputada toimetajaid infoga, mida nad ei saa kasutada.
- Fotod peavad olema varustatud korrektsete allkirjadega.
- Pressiteade peab olema stiilis, mida kasutavad ajakirjanikud.
- Alguslõik peab olema nii iseseisev, et võiks olla ka omaette uudisnupuks. Ta peab vastama viiele põhiküsimusele: kes, mida, kus, millal ja miks. Ajakirjanik, kellel on vähe aega asja uurida, peab alguslõigust saama kõik olulise kätte.
- Mõned pressiteated ei täida oma eesmärki, kuna juhtlõigus on liiga palju fakte. Tuleb valida 1-2 olulist fakti, mis köidavad toimetaja tähelepanu.

Kõige sagedamate vigadena pressiteadetes toob Past (2005) välja selle, et need saadetakse ilma kuupäeva ja/või saatja nimeta, fotode kohta pole piisavalt infot, pressiteates esinevad grammatikavead ja samasisulisi pressiteateid saadetakse igal aastal. Oluline on ka saatmise ajastus – saata ei tohi liiga vara ega liiga hilja, kusjuures tuleb teada ka seda, millised nädalapäevad on uudistevabamad. Uudise puhul on oluline ka kellaaeg, mille tõttu oleks kasulik endale selgeks teha väljaannete ajaline valmimisprotsess (*ibid*).

Avalike suhete ja kommunikatsiooni uurijad on leidnud kinnitust, et pressiteated tõepoolest mõjutavad seda, mida ajakirjanikud kirjutavad. Paljud pressiteated kannavad endas häid uudiseid, sealjuures enamasti uutest toodetest ja teenustest, ning kui mitte, siis on informatsioon esitatud organisatsioonile võimalikult soodsas valguses. Samamoodi välditakse pressiteadetes ja nende põhjal kirjutatud ajakirjanduslikes tekstides nende esmase allika mainimist (Maat 2007).

Kui fookus on rangelt informatiivsetel žanridel nagu uudis, kus positiivsed ja negatiivsed aspektid on võrdsetel juhtudel mainitud (tasakaalus), saab konflikt propageerimise ja informatsiooni vahel Maati (*ibid*) hinnangul täiesti uue nurga. Kuigi pressiteated ei ole selles mõttes rangelt informatiivsed, võib vaielda, kas uudised laiemas mõttes on või peaksid olema. Maati (*ibid*) praktika näitab, et pressiteadete stilistikat uurides on üks põhilisi probleeme see,

et need võivad sattuda konflikti uudise informatiivsete eesmärkidega. Seetõttu soovitatakse pressiteadete kirjutajatel mitmel moel propageerivat kirjaviisi vältida.

Praegu on rohkem kajastust leidnud teadlased ja praktikud, kes pooldavad pressiteate suurt sarnanemist uudisele nii sisult kui vormilt (Bell, Past jt). Sellest võib järeldada, et kui pressiesindaja või see, kes iganes pressiteadet koostab, on kogunud kokku vastused eelpoolmainitud uudisküsimustele, paneb ta need kirja uudisele sobival moel, st tagurpidi püramiidis, pidades kinni põhimõttest, et tähtsam info on eespool ja vähemtähtis kaugemal.

1.3 Pressiteadete kasutamine uudiste kirjutamisel

Meediasse pääsemiseks peavad organisatsioonid ja sotsiaalsed grupid uudisteorganisatsiooni tööritmi ja uudiste valikuid juhtivaid väärtuseid hästi tundma. Meedia poolehoiu võtmiseks tuleb teha mitmeid järeleandmisi keerukate teemade lihtsustamisel, kollektiivsete teemade individualiseerimisel jne (Manning 2001). Selleks on paljudel organisatsioonidel avalike suhetega tegelevad inimesed, kelle töö on täpselt teada, millal oleks toimetuse seisukohast parim aeg väljastada pressiteadet ning kuidas seda ajakirjandusele serveerida.

McManuse kohaselt (1994, Reich 2006 kaudu) on uudise loomise protsessis kaks põhifaasi: uudise avastamine ja informatsiooni kogumine. Tema hinnangul on oluline ajakirjaniku esimene kontakt esimese allikaga, kellelt saadud informatsiooni põhjal uudise väärtustamine toimub. Just uudise avastamise faasis on ajakirjanik sõltuv allika vihjest, kuid samas on allika ligipääs informatsioonile parim, sest siis jagavad antud teavet vähesed. Uudise avastamise faasis on ajakirjaniku jaoks esmatähtis kiire tegutsemine (Reich 2006).

Allikakasutusel on oluline meeles pidada, et ajakirjanikud valivad allikaid ning on oluline teada, kas uudisväärtuse määrab allikas või ajakirjanik. Kui esmaseks allikaks on pressiteade või muu pressile suunatud materjal, mis vastab eelmises alapealtükis kirjeldatud tingimustele, on ajakirjanikul täielik õigus seda kas kasutada või mitte kasutada. Juhul, kui otsustatakse, et informatsioon on vajalik ja/või ajalehes kasutatav, on ajakirjanikul õigus pressiteade kas või täies mahus avaldada, st teha sellega, mida ta ise soovib/ paremaks peab, sest pressiteade ongi saadetud eesmärgiga infot levitada. Kui materjali kasutatakse, on võimalik, et tegemist on vaid algteabega ja ajakirjanik kasutab loo uudisväärtuse määramiseks hoopis teisi allikaid. On märgitud, et kui akadeemilistes töodes peetakse kellegi teise kirjutise kasutamist andestamatuks patuks, siis ajakirjanduslikus diskursuses on see suisa reegliks (Clough et al 2002, Maat 2007 kaudu). Kui pressile suunatud materjal on vastu võetud, võib ajakirjanik

seda koheselt ka täielikult kasutada. Nii juhtub ka seda, et korralikult koostatud pressiteade avaldatakse seda praktiliselt muutmata. Sellisel juhul laseb ajakirjanik teabe saanud organisatsioonil uudisväärtusi määrata (Reich 2006).

Ajakirjanike ja meediauurijate seisukohad lähevad lahku küsimuses, kas enamasti eelistatakse pressiteateid, mis on nii sisult kui vormilt uudise moodi, või neid, mis annavad küll pealiskaudse informatsiooni, kuid nõuavad ajakirjanikult lisamaterjali otsimist.

„Valmis teksti olemasolu, mida ajakirjanikud saavad üle võtta, suurendab tunduvalt millegi tõenäosust saada uudiseks. Seda teavad kõik avalike suhete firmad ja organisatsioonide pressisekretärid ning püüavad oma lugusid vormistada maksimaalselt uudise ehitamise mallidele vastavalt.“ (Hennoste 2001:39)

Kui ajakirjanik on valinud, milliste allikate millist teavet ta vajab ja on selle informatsiooni ka hankinud (on selle näiteks eelnevalt pressiteatega saanud), tuleb seda informatsiooni töötleva hakata. Esmalt peab ajakirjanik kogutud teabe hulgast tegema valiku, millist teavet ta vajab ja esmased valikud tehakse van Dijki (1998) sõnul allikate usaldusväärsuse ja autoriteedi baasil. Siis järgneb reproduktsioon, mille lihtsaim viis on keelelise valiku põhjal. Näiteks trükitakse uudises sõnagi muutmata ära lõike uudisteagentuuride ja pressiesindajate tekstidest. Keelelist reproduktsiooni soodustab van Dijki hinnangul ajapuudus, täiendava informatsiooni defitsiit, allika teksti uudislik olemus ja allika usutavus.

Hennoste (2001) väidab, et arvutiajastul on sellele lisandunud tehnilise ettetöödelduse halb mõju ning lugu, mis saabub toimetusse arvutifailina, kipub saama kergemini lehte kui lugu, mida tuleb eraldi arvutisse lüüa. Viimase kümne aasta jooksul on aga tehniline areng jõudnud nii kaugele, et pressiteateid, mis jõuaksid ajakirjanikeni muul moel kui elektroonilisel kujul ja juba arvutisse sisestatuna, on väga vähe, mistõttu toimub suurem eristamine ka e-kirjadena saadetud pressiteadete endi vahel.

Olulist rolli mängib uudises see, milliseid kanaleid pidi ajakirjanik oma info saab – telefonivestlus ja vahetu kohtumine on spontaansemad, kui meilisuhetus, kus allikas saab kõiki vastuseid pikalt vaagid ja vältida info andmist, mida ajakirjanik pole otseselt küsinud. Läbi pressiesindaja saadud vastused (või esmajoones antud teave) on veelgi kaalutletumad ja võib tekkida küsimus, kui suur osa vastustest on tõesti allika enda tekst (Palmer 2000). Ajakirjaniku töörutiinide hulka kuuluvad ka stampallikad, kelle poole tihti pöördutakse, sest

nad on lihtsasti kättesaadavad, ja kes ka ise informatsiooni jagavad, sest nende antud teavet on varem tihti kasutatud – neil on suur tõenäosus saada avaldatud (Reese & Shoemaker 1991). Sellega kaasneb oht, et uudised jäävad ühekülseks, sest ajakirjanikud usaldavad liialt oma rutiini ega vaevu teisi allikaid otsima. Reese ja Shoemaker (1991) väidavad, et meediarutiinid on aegruumi piiratusest tarbijateni kõige paremini vastuvõetava uudise toomiseks võimalikult efektiivsel moel vajalikud, kuid allikarutiinidel on nende sõnul meedia sisule suurim mõju.

Suhtekorraldajate liigse kasutamise juures peitub oht, et meedia muutub liialt ühetülaliseks. Erjaveci (2005) andmetel on just suhtekorraldusspetsialistid ajakirjanike peamised infoallikad. Ta viis neljas Sloveenia kvaliteetajalehes läbi intervjuud ajakirjanikega ja leidis, et ajakirjanik ei jõua kogu temani jõudvat PR-infotki ära töödelda, rääkimata ise uute temade leidmisest. Pressile suunatud materjalide kasutamise poole kallutavad ajakirjanikke Erjaveci sõnul info hea kättesaadavus, ajakirjanduslik rutiin, PR-allikate poolne surve, inimressursi puudus ja ajaline surve ning ajakirjanike isiklikud motiivid. Ajakirjanikud tunnistasid, et kasutavad PR-infot, sest nad on laisad ja hoiavad sellega aega kokku (Erjavec 2005). Erjaveci sõnul usuvad ajakirjanikud siiski, et tegelikult teevad siiski nemad lõpliku valiku, mida kajastada ja mida mitte, kuid valdavalt tehakse valik vaid erinevate PR-informatsioonide vahel.

Samas väidab Shoemaker (1991) aga, et objektiivselt vormistatud (sõnastatud) pressiteated tekitavad ajakirjanikes kahtlusi, eriti seetõttu, et neid saaks ära trükkida sõnasõnaliselt, mistõttu tundub pressiteade liiga hea, et olla tõsi. Selle seisukoha järgi eelistavad ajakirjanikud tihtilugu ise otsustada, kuidas peaks uudist kirjutama, nii et täiuslik ajakirjanduslik teos pressiteate näol ei anna neile piisavalt ruumi oma ametit harjutada.

See väide on suurim trumpkaart meediauurijate käes, kes on seisukohal, et propageeriv kõneviis pressiteates ei pruugi olla kahjulik. Veelgi enam – tugevad positiivsed avaldused võivad näidata pressiteadet uudisväärtuslikumana ja mõned ajakirjanikud leiavad, et positiivne toon meeldib lugejatele. Niisiis ei toimeta mõned ajakirjanikud ja väljaanded pressiteateid väga hoolikalt (või ei tee seda üldse) ning propageerivad pressiteated leiavad lihtsalt tasuta kõlapinda (Maat 2007).

On võimalik, et ajakirjanduslikud väljaanded erinevad selle poolest, kas, mil määral ja kuidas nad pressiteateid kasutavad. Eelistused ja neist tulenevad erinevused võivad olla tingitud näiteks kohalikust kultuurist, toimetuse või väljaande poliitikast ja ajakirjanike valikutest.

Avalike suhetega tegelevad osakonnad ja firmad saadavad pidevalt pressile laiali tekste, mille eesmärk on oma organisatsiooni reklaamida ja seeläbi võimalikult paljude inimesteni jõuda. Maailma ajakirjanduses on sellised artiklid väheolulised, aga Eestis on olukord teistsugune.

„/.../ Nt BNS uudistest moodustasid nad 1990. aastate lõpus umbes kolmandiku ja jagasid omatehtud uudistega esimest-teist kohta. Eesti lehed sõltuvad liiga palju pressiteadetest, kuigi kasutavad neid enamasti pikema loo lähtematerjalina või nuppudena.

Tavaliselt tehakse pressiteadetega kolme asja: visatakse minema, muudetakse lühiauudiseks või kasutatakse tulevaste lugude aluseks. Määrajaks on pressiteate uudisväärtus.“ (Hennoste 2001:291)

Kahjuks puuduvad samasugused andmed hilisemate aastate kohta, mis aitaksid anda ülevaadet sellest, kui suure osa uudistest moodustavad reklaamtekstid arvutiajastul. Hilisemas diskussioonis püüan anda sellest omapoolse nägemuse.

Enamikel juhtudel on pressiteate kasutamise või mittekasutamise üle otsustajaks lõpuks ikka ajakirjanik ise. Ta peaks esmalt otsustama, kas sellel lool on piisavalt uudisväärtust või mitte. Hennoste ütleb oma õpikus „Uudise käsiraamat“ (2001), et see on oluline seetõttu, et suur osa pressiteadetest on omakasupüüdlikud, liiga triviaalsed või liiga spetsialiseeritud, et neid ajalehes kasutada. Teised on aga uudisväärtuslikud ja neid saab pärast mõningast toimetamist lehes kasutada. Käesolev töö püüab välja selgitada, milliste omaduste järgi pressiteadete kasutamise üle otsustatakse ja millest see sõltub, kas pressiteatest saab uudis või mitte.

Hennoste (2001) soovib ajakirjanikul pressiteate väärtuse kindlaksmääramisel küsida endalt mitmeid küsimusi. Sealhulgas tuleb kindlaks teha, kas teade püüab isikut, firmat või gruppi tasuta reklaamida, kas tegemist on tõelise või pseudosündmusega, kas pressiteates on lugejate elu mõjutav ja värske info ning kas teema on väärt jälgimist.

2. Uurimisküsimused ja meetodid

Käesolevas peatükis tutvustan empiirilise materjali analüüsiks kasutatud meetodeid, valimivalikut ning uurimise all olevaid küsimusi.

2.1 Uurimisküsimused

Oma uurimistöös püüan vastata järgmistele küsimustele:

- 1) Millist rolli mängib pressiteade ajakirjaniku jaoks?
- 2) Millised on pressiteadete kasutamise praktikad?
  - 2.1 Mis määrab selle, kas pressiteatest saab uudis/muu ajakirjanduslik materjal või mitte?
  - 2.2 Mille järgi ajakirjanik otsustab, kas ta kasutab pressiteadet või mitte?
  - 2.3 Millist pressiteadet kindlasti kasutatakse?
  - 2.4 Millist pressiteadet kindlasti ei kasutata?
- 3) Milline on ajakirjaniku jaoks hea pressiteade?
  - 3.1 Mida peavad ajakirjanikud pressiteates oluliseks?
  - 3.2 Milline info peab pressiteates kindlasti olema ja mis on üleliigne?

2.2 Meetodid

Minu uurimistöö eesmärk on uurida, mil määral ja kuidas Eesti suurimate maakonnalehtede ajakirjanikud pressiteateid kasutavad. Antud töös kasutan kvalitatiivset uurimismeetodit. Hancocki (1998) andmetel aitab kvalitatiivne uurimisviis inimestel mõista sotsiaalset maailma ja leida vastuseid küsimustele, miks on asjad just nii nagu nad on.

Peamiseks meetodiks olen valitud semistruktureeritud ekspertintervjuu. Selle abil on võimalik saada parim ülevaade sellest, mida ajakirjanikud kui reaalselt uudiste valikut tegevad inimesed neile saadetud pressiteadetest arvavad, milliseid teateid nad kasutavad, millised heidavad kõrvale ja millest see tuleb. Küsimused, millele vastuseid otsin, on intervjuu kavas

formuleeritud (Lisa 1.1). Intervjuule lisasin ka kaks Eesti maakonnalehtedele saadetud pressiteadet, mille kohta soovisin teada, kas ajakirjanik kasutaks seda ja mille põhjal ta selle kasutamise üle otsustab. Lisaks uurisin intervjuu käigus ka ajakirjanike isiklikke hinnanguid sellele, kui palju pressiteateid nad päevas keskmiselt saavad ja kui paljusid neist pressiteadetest kasutavad.

Maakonnalehtede ajakirjanikud oskavad ise kõige paremini selgitada, miks ja mil määral nad neile saadetud pressiteateid kasutavad või kasutamata jätavad, mistõttu on semistruktureeritud süvaintervjuud parim viis uurimisküsimustele vastamiseks. Sealjuures on intervjuus sees punkt, kus ajakirjanikel tuleb hinnata, mis neile reaalselt saadetud pressiteates on hästi, mis halvasti, kas nad kasutaksid antud pressiteadet ja mille järgi nad seda otsustavad.

Empiirilise materjali kogumiseks viin läbi kümme intervjuud, mille transkriptsioonid on toodud käesoleva bakalaureusetöö lisas. Uurimistöö jagunes kahte ossa: eelnevalt tehtud seminaritöö, mille raames viisin läbi kaks intervjuud maakonnalehtede ajakirjanikega, ja käesolev bakalaureusetöö, mille raames intervjuueerin veel kaheksat ajakirjanikku (kaks igast toimetusest). Seminaritöö intervjuude tulemused liidan hilisemate intervjuude tulemustega, mille põhjal saab teha põhjalikumaid järeldusi. Intervjuude koodid on kombinatsioonid vastaja elukutsest (R nagu reporter ja T nagu toimetaja), tema väljaandest (näiteks PP nagu Pärnu Postimees või SA nagu Sakala) ja numbrist, mis näitab, kui pikk on intervjuueeritava töökogemus (aastates). Intervjuude transkriptsioonid uurimistöö lisas on seatud intervjuueerimise järjekorda.

2.3 Meetodikriitika

Intervjuu eelis teiste andmekogumisviiside ees on paindlikkus ja võimalus andmekogumist vastavalt olukorrale ja intervjuueeritavale kohandada (Laherand 2008). Selle meetodi suureks puuduseks on ajamahukus, sest kõik intervjuud tuleb eelnevalt kavandada, läbi viia, transkribeerida ja analüüsida. Vajaliku informatsiooni mittekahtsaamine võib tekitada olukorra, kus intervjuud tuleb korrata või tuleb uurijal valida sootuks teine vastaja (Laherand 2008).

Intervjuusid läbi viies pean arvestama ka sellega, et intervjuueeritavad ajakirjanikud ei pruugi minu kui võõra inimesega väga vabalt suhelda, mis teeb vastuste saamise keerulisemaks.

Samas võidakse eeldada, et ma olen ajakirjanikuna ise antud teemaga kursis ega pea neid küsimusi tegelikult küsimagi. Sellisel juhul pean küsimuse ümber sõnastama või intervjuueeritavale selgitama, et antud uurimistöös on oluline just tema, mitte minu isiklik praktika.

Valdav osa intervjuusid on läbi viidud vahetult, kuid intervjuueeritavate ajaliste ja ametialaste probleemide tõttu on kolm intervjuud läbi viidud ka telefoni teel. Sealjuures on kahel korral intervjuu mõneks ajaks katkenud, sest vastaja pidi täitma ootamatult tekkinud tööülesannet. Mõlemal juhul jätkus intervjuu pärast katkestust samas tempos.

Vahetult läbi viidud intervjuu eeliseks on kindlasti võimalus oma küsimust või vastust koheselt täiendada, kui teise poole miimika annab märku, et miski on segadusttekitav või arusaamatu. Lisaks annab vahetu kontakt võimaluse jälgida intervjuueeritava reaktsioone ja hinnanguid küsimustele ning on võimalik koheselt hinnata, kas näiteks transkriptsioonis ebavleva või ülbenä tunduv vastus ka tegelikult sedasi anti.

Telefoni teel läbi viidud intervjuudes läks vahetu kontakti eelis kohati kaduma. Vastajate reaktsiooni oli võimalik osaliselt küll hääletooni muutuste kaudu jälgida, kuid nende miimika läks kaotsi. Ka ei olnud telefoni teel intervjuueeritavatega võimalik koheselt läbi viia praktilist ülesannet, kus vastanutel tuli hinnata kaht neile antud pressiteadet ja põhjendada, kas nad kasutaksid neid või mitte. Ülesande saatsin neile meilitsi ja nemad saatsid oma vastused samuti kirjalikult tagasi. Üks intervjuueeritav avaldas ajanappuse tõttu soovi pressiteadete hindamise ülesannet mitte teha. Tema soovile vastu tulles jäigi see osa intervjuust sooritamata. Leian, et ühe ülesande puudumine intervjuueeritavale vastu tulemise tõttu ei kahjusta kuigivõrd käesoleva bakalaureusetöö analüüsi, sest tulemuste hindamine toimub kvalitatiiv-, mitte kvantitatiivmeetodil, mistõttu saan välja tuua vaid ajakirjanike eelistused ja hinnangud.

Selleks, et täpsemalt uurida, milline on ajakirjanikele ühe päeva jooksul saadetak pressiteadete hulk ja kui paljusid neist teadetest ajakirjanikud ka kasutavad, oleksin pidanud kasutama teistsuguseid meetodeid. Süvaintervjuu käigus õnnestus mul saada ajakirjanike isiklik hinnang selle kohta, kuid täpsete andmete kogumiseks tulnuks läbi viia vaatlus.

Intervjuueeritud ajakirjanikud said rääkida nii pikalt või lühidalt kui vaja ja esitatud küsimused said ka vastuse. Kui miski jäi segaseks või olnuks tarvis täpsemat vastust, oli võimalik seda

kohe ka küsida. See võimalus lihtsa küsimustiku puhul puuduks. Seetõttu leian, et semistruktureeritud süvaintervjuu õigustasid end uurimismeetodina igati. Uurimisküsimustele vastamise lihtsustamiseks muutsin pärast esimest prooviintervjuud mõningaid intervjuus esitatud küsimusi – võtsin vahelt ära paar küsimust, mille vastuseid analüüsis tegelikult vaja ei läinud. Uurimisküsimustele vastamise lihtsustamiseks tulnuks ehk mõningaid küsimusi täpsustada, kuid leian, et see võinuks kergesti muutuda niiõelda soovitud vastuse etteütlemiseks, mistõttu ma loobusin sellest plaanist.

2.4 Valim

Uuritavad ajalehed valisin põhimõttel, et need ilmuksid iseseisvalt ja võimalikult tihti. Valitud ajalehed ilmuvad nii Ida-, Lääne-, Lõuna- kui Kesk-Eestis ja kuuluvad kõik aktsiaseltsi Ühinenud Ajalehed alla. Nendeks maakonnalehtedeks on Pärnu Postimees (keskmise tiraaž 2011. aasta märtsis oli 13300), Sakala (9400), Virumaa Teataja (6900), Järva Teataja (4500) ja Valgamaalane (2900). Enamik uuritavaid ajalehti ilmub viiel päeval nädalas. Valgamaalane ja Järva Teataja ilmuvad vaid kolm korda nädalas.

Seminaritöö raames viisin läbi süvaintervjuud mulle lähima valikusse kuuluva maakonnalehe, Sakala ajakirjanikega, bakalaureusetöö raames veel Pärnu Postimehe, Virumaa Teataja, Järva Teataja ja Valgamaalase ajakirjanikega (kaks ajakirjanikku igast toimetusest). Uurimiseks ei valitud üleriigilisi päevalehti, sest neil on enamasti ka eraldiseisvate toimetustega veebiväljaanded, kes toimetavad pressiteadetega teistsugustel alustel, st avaldavad materjale rutem ja suuremas koguses. Maakonnalehtede mahud on uudiste arvult oluliselt väiksemad. Kui üleriigilistele lehtedele saadetavate/saabuvate pressiteadete hulka saab vähemalt ligikaudselt hinnata veebiversiooni kaudu kättesaadavate avalike uudisvoogude (nt Postimees *Online*) kaudu, siis ei ole teada, kui palju pressiteateid saavad päevas maakonnalehtede toimetused/ajakirjanikud. Et neid kõiki kuskile üles ei riputata, saavad reaalsest statistikast ja sellest tulenevatest kasutuspõhimõtetest aimu vaid ajakirjanikud ise.

2.4.1 Valimi täpne kirjeldus

Püüan võrrelda kümne viies erinevas maakonnalehe toimetuses töötava ajakirjaniku eelistusi ja valikuid, eraldi vaadeldes ka seda, kas nende arvamused võivad olla seotud nende hariduse, senise töökogemuse ja töö iseärasustega. Ajakirjanike seas on nii pikaaegse erialase töö kogemusega, kui viimaste aastate jooksul alustanud inimesi. Osad neist on erialase

haridusega, teised õpivad veel või on õppinud sootuks midagi muud. Mitmel juhul tegutsevad ajakirjanikud üheaegselt nii reporteri kui toimetajana ning seda nii paberlehes kui ka veebiväljaandes. Lisaks võib mõnel juhul rolli mängida ajakirjanikuna töötamise aeg, mistõttu ka see on eraldi välja toodud (vt Tabel 1).

Tabel 1. Intervjueeritavad

Intervjueeritav	Erialane haridus	Töö-kogemus	Eelistatud teemad	Amet	Välja- ande tüüp
SAT16 (mees)	Puudub	16 aastat	Poliitika, majandus	Toimetaja	Paber <i>Online</i>
SAR13 (naine)	Puudub	13 aastat	Haridus, loodus	Reporter	Paber
JTT13 (mees)	Puudub	13 aastat	Poliitika, krimi	Toimetaja	Paber <i>Online</i>
JTR5 (naine)	Olemas (TÜ)	5 aastat	Haridus, noored	Reporter	Paber <i>Online</i>
VTT17 (mees)	Olemas	17 aastat	Poliitika	Toimetaja	Paber <i>Online</i>
VTR5 (naine)	Olemas (TÜ)	5 aastat	Haridus, noored	Reporter	Paber
VMT1 (mees)	Puudub	1 aasta	Kultuur	Toimetaja	Paber
VMR06 (naine)	Omandamisel (TÜ)	6 kuud	Sport	Reporter	Paber <i>Online</i>
PPT25 (mees)	Olemas (TÜ)	25 aastat	Munitsipaalteemad	Toimetaja	Paber <i>Online</i>
PPR18 (naine)	Olemas (TÜ)	18 aastat	Kultuur	Reporter	Paber

Intervjueeritavate koodid on lahtiseletatavad järgmiselt: esimesed kaks tähte näitavad väljaannet, kus ajakirjanik töötab, kusjuures SA on Sakala, JT Järva Teataja, VT Virumaa Teataja, VM Valgamaalane ja PP Pärnu Postimees. Väljaande lühendile järgnev täht näitab, kas tegemist on toimetaja (T) või reporteriga (R), ja number näitab töökogemust aastates (kui töökogemust on alla aasta, on töötatud kuude arvu ees 0).

2.5 Hüpoteesid

Et olen ise maakonnalehe ajakirjanik, hakkasin käesolevat uurimistööd tegema teatud eelmõtetega, mida võib käsitleda ka hüpoteesidena. Toon need siinkohal välja ja võrdlen neid ka tulemustega, et paremini näha, kuivõrd minu oletused töö tulemustega ühtivad või neist eristuvad.

Minu hüpoteesid on järgnevad:

H1: Pressiteadete roll paberväljaande ajakirjanike töös on väike ja seisneb peamiselt taustinfo või teema saamises.

H2: Vormist enam hinnatakse sisu ning olulisimaid valikukriteeriume on lähedus (geograafiline ja emotsionaalne) lugejale.

H3: Hea pressiteade on lühike ja konkreetne, kannab sisukat pealkirja ning sisaldab ka lisainformatsiooni jagaja kontakte.

3. Analüüs

Minu uurimistöö eesmärk oli uurida, mil määral ja kuidas Eesti maakonnalehtede ajakirjanikud pressiteateid kasutavad. Otsisin vastuseid küsimustele, millist rolli mängib pressiteade ajakirjaniku jaoks, millised on pressiteadete kasutamise praktikad ja milline on ajakirjaniku jaoks hea pressiteade. Bakalaureusetöö jaoks viisin läbi semistruktureeritud süvaintervjuud kümne Eesti maakonnalehtede ajakirjanikuga, kelle intervjuud on toodud käesoleva uurimistöö lisas.

Bakalaureusetöö käigus õnnestus suures osas leida vastused kõigile püstitatud uurimisküsimustele. Järgnevat analüüsiosa näitlikustan kümnest intervjuust võetud näidetega, mille abil püüan vastata ka nii paljudele lisaks tekkinud küsimustele kui võimalik.

Käesoleva bakalaureusetöö analüüs jaguneb vastavalt püstitatud uurimisküsimustele kolme ossa:

- 1) Pressiteate roll ajakirjaniku jaoks
- 2) Pressiteadete kasutamise praktikad
- 3) Hea pressiteade ajakirjaniku jaoks

2006. aastal koostas Ene Veiksaar-Kutti oma magistritöö pressiteadete mõjust TV 3 uudistetoimetuse tööle ning et tegemist on teemalt käesolevale bakalaureusetööle kõige lähedasema uurimistööga, võrdlen järgnevas osas oma tulemusi veidi ka Veiksaar-Kutti tulemustega.

3.1 Pressiteate roll ajakirjaniku jaoks

Kõik intervjuueeritud ajakirjanikud kasutavad oma igapäevatöös allikatena kõige enam inimesi, kellega suheldakse valdavalt telefoni teel. Otsekontaktis olemine, st näost-näku kohtumine, on ajakirjanike sõnul liialt ajakulukas ning kuna lehe levi- ja seega ka huvipiirkond on üsna suur, pole isiklikult allikani jõudmine paljudel juhtudel ajaliselt ja toimetuse töö iseärasustest lähtuvalt võimalik.

Oma artiklite jaoks teabe hankimise/saamise viisidest tuuakse välja:

- Regulaarselt kontakteeruvad püsiallikad, ka nn koostööpartnerid (SAR13, PPR18, VMT1);
- Oma ümbruse uurimine, nn tänaval jalutamine (VMR06);
- Kolleegid ja teised väljaanded (JTR5, VTR5);
- Internet ja ametite kodulehed (PPT25);
- Dokumendid (SAT16);
- Anonüümsed vihjed veebiväljaannete kaudu (JTT13);
- Pressiesindajad ja pressiteated, eelinfo (VTT17).

Kõik kümme ajakirjanikku kasutavad oma töös pressiteateid, millest saadakse valdavalt esmast teavet kohalike omavalitsuste tegevuse kohta.

„Linnade ja valdade pressiteated on olulised, et anda inimestele tarvilikku teavet (news you can use). Lehe üldises mõttes on need teisejärgulised uudised.“ (SAT16)

Intervjueeritud ajakirjanikud pressiteateid ja pressiesindajate vahendatud informatsiooni oma teemade leidmisel põhiliseks ei pea. Nad toovad välja tõsiasja, et ei kasuta pressile saadetud materjali artikli aseainena, vaid võtavad sealt ainult faktid, eelistades teemale ise täiendust otsida. Kahtluse alla seatakse pressiteate uudisväärtus, kuna sama sõnum läheb harilikult mitmele väljaandele, kellest suurematel on paremad võimalused teade uudiseks realiseerida (näiteks ei ilmu maakonnaleht nii tihedasti kui üleriigiline päevaleht).

„Kui saadetakse laiali mingi pressiteade või on kuskil teisel kodulehel juba üleval, siis selle uudisväärtus ei ole enam nii suur. Aga kui allikas helistab sulle ja ütleb, et tead, meil juhtus selline asi, või, et seal tehti seda, siis me võime selle rahumeeli panna oma lehe esiküljele, sest me teame, et online-meedia, kohalik raadio siin või keegi teine pole sellest veel kirjutanud.“ (JTT13)

Lisaks ajafaktorile tuuakse välja tõsiasia, et pressiesindajate ja ametlike infovahendajate asemel allikatena tavalisi inimesi või ametnikke kasutades pole info nii moonutatud ja filtreeritud. Ajakirjanikud eelistavad pressiteadetele muid allikaid ka seetõttu, et nende hinnangul sisaldavad ametlikud teated tihtilugu liialt palju saatja enesereklaami, mida ajalehes

kajastada ei saa ja millega ajakirjanikel pole midagi peale hakata. Seetõttu tekitab reklaami läbitöötamine ajakirjanike meelest neile vaid lisakohustusi, kuid tulemusi ei anna.

Valdav osa intervjueeritavatest leidis, et pressiteated on küll olulised, kuid nende näol pole tegemist ajakirjanike põhilise töövahendiga.

3.2 Pressiteadete kasutamise praktikad

Intervjueeritud ajakirjanikud said pressiteateid väga erineval hulgal. Selle illustreerimiseks on koostatud tabel (vt Tabel 2), kus on välja toodud ajakirjanikule saadetud päevane pressiteadete hulk ja see, kui paljusid neist intervjueeritavad enda sõnul kasutavad. Tabelis kasutatud andmed põhinevad ajakirjanike isiklikel hinnangutel ja on vaatlusega kontrollimata.

Tabel 2. Saadud ja kasutatud pressiteadete hulk päevas (hinnanguline)

<i>Ajakirjanik</i>	<i>Saadud pressiteadete arv</i>	<i>Kasutatavate pressiteadete arv</i>
SAT16	100	3 (3%)
SAR13	10-15	1-5 (10-33%)
JTT13	70-80	2 (2,5-2,9%)
JTR5	70	2-3 (2,9-4,3%)
VTT17	70-80	3-4 (3,8-5,7%)
VTR5	100-150	1-2 (0,7-2%)
VMR06	20	3 (15%)
VMT1	50	5 (10%)
PPT25	30-40	1 (2,5-3,3%)
PPR18	40-50	3-5 (7,5-12,5%)

Intervjueeritud ajakirjanikud, kes said töökohustuste tõttu teistega võrreldes rohkem pressiteateid või täidavad toimetaja ametikohustusi, olid kasutatavate teadete valikul seda rangemad.

„Täna pole ma näinud ühtegi pressiteadet, millega midagi peale hakata. Eile leidsin linnavalitsuse ülevaatest ühe asja. Ma kasutangi üht või veelgi vähemat pressiteadet päevas.“
(PPT25)

Ajakirjanike sõnul on põhiliseks pressiteate kasutatavuse määrajaks teate sisu ja selle vastavus lehe seatud uudisväärtuse kriteeriumitele. Kõik intervjuueeritavad tõid välja selle, et ennekõike peab teates kajastatud teema puudutama konkreetse maakonna inimesi või minema neile mingil moel korda. Kui geograafilise läheduse uudisväärtus on täidetud, vaadatavad ajakirjanikud ka teiste uudisväärtuste täitmist. Seega võib pressiteade olla küll konkreetse maakonna kohta, aga kui see pole lisaks sellele näiteks kas mõjukas, prominentne või erakordne, siis sellest tõenäoliselt ajakirjanduslikku materjali ei saa. Samas võib pressiteates kajastatud teema täita kõiki teisi uudisväärtuse kriteeriume, kuid kui see ei puuduta konkreetset maakonda, mille väljaandele see on saadetud, ei ole ajakirjanikud selle kajastamisest huvitatud.

„Kõige olulisem on ikkagi see lähedus meie lugejale. Kui see ikka üldse Valgamaad ei puuduta, siis ma ei kasuta seda. Kui seal on ikka kasvõi natukene Valgamaaga seotud, siis ma kasutan.“ (VMR06)

Intervjuueeritud ajakirjanike arvamused läksid osaliselt lahku küsimuses, kas pressiteate kasutamises mängib rolli selle pealkiri. Mitmel juhul toodi välja, et kui teema on oluline, vastab kriteeriumitele ja läheb lugejale korda, siis ei tohiks teate pealkiri selle kasutamist takistada.

Samas leidsid nii reporterid kui toimetajad, et pressiteate pealkiri või õigemini selle teemarida peaks olema midagi rohkemat, kui lihtsalt „Pressiteade“ või „Soovin avaldada pressiteadet“.

Nimetatud pealkirjadega pressiteated kipuvad ajakirjanikel lugudeks saamise asemel pigem prügikasti lendama. Et seda ei juhtuks, soovivad intervjuueeritavad liiga kesise või teisalt jälle liiga kunstilise pealkirja asemel pressiteate teemareal lihtsalt ja konkreetselt ära öelda, millest saadetud kiri räägib. Suur osa pressiteadest visataksegi ära lihtsalt seetõttu, et nende pealkirjad ei anna teate sisu kohta piisavalt informatsiooni ja ajakirjanikul pole aega, et kõiki pressiteadest üksipulgi lugeda.

„Selles mõttes, et minu meelest ma ausalt öeldes mingi aeg urisesin kõvasti, kui tuli pressiteade, mille pealkiri oli pressiteade, mille sisu oli, et saadan teile pressiteate ja siis oli manus, milles oli pressiteade. Arvestades, kui palju neid ikkagi tuleb, siis minu ainus töö ei ole pressiteadete lugemine, ma teen seda muu töö kõrvalt. Mida rohkem ma pean neid avama

või klikkima, seda suurem on tõenäosus, et laisk ajakirjanik ühel hetkel lihtsalt annab alla“.
(VTR5)

Ajakirjanikud kipuvad ajapuuduse ja infomahukuse tõttu avama ning lugema vaid neid pressiteateid, mis neid endid huvitavad. Ehkki uudist sellest sageli siiski ei kirjutata, loetakse enam ka neid teateid, mis on seotud ajakirjaniku tavapärase teemadega või pakuvad talle niisama huvi.

Ilma läbilugemata lipsavad ajakirjanike postkastist läbi teated, mis ei vihja kuidagi teema seosele väljaande kodumaakonnaga. Just see side ja kordaminek kohalikele elanikele on esimene külg, mida pressiteatest otsitakse, ja põhiline tegur, mille puudumine teatele saatuseks saab.

Osa ajakirjanikke leiab ka, et pressiteade peaks võimalikult palju sarnanema uudisele.

„Ei noh... kui pealkirjaks on „Pressiteade“, siis kõigepealt on mingit udujuttu leheküljetäis ja see põhiline on seal lõpus, siis sa lihtsalt ei jõuagi sinna. Ta peab olema ikka nagu uudis, et sa pead kohe aru saama, milles on asi, miks see oluline on ja mida sellest kirjutamine võiks nagu... keda see võiks inspireerida. Samasugused nõksud nagu meie kasutame lugejatega, samasid nõkse peaks pressiesindaja kasutama ajakirjanikuga.“ (SAR13)

Seevastu teised leiavad, et pressiteadete saatjad ei tohiks ajakirjanike elu liiga lihtsaks teha. Pressiteate liigne sarnanemine valmis artiklile võib nende hinnangul reporteri laisaks muuta, sest tal pole enam tarvis muud teha, kui mõned kirjavead parandada ja lugu välja printida. Teine lähenemine on intervjuueeritavate hinnangul *online*-väljaande tegijatel, kelle töös maksab kiirus ja päevased töömahud ühe ajakirjaniku kohta on liiga suured, et iga uudisnupu osas kellelegi üle helistama hakata.

Paberväljaandesse pressiteated üks-üheselt millegi enama kui uudisnupuna ei jõua. Seda ka siis, kui tegemist on uudistevaese perioodi ehk niinimetatud hapukurgihooajaga.

„Mida suuremaks see piirkond ja kogukond läheb, seda rohkem ju uudist on. Aga suvel meil seda probleemi pole, sest siis tulevad inimesed maale.“ (JTT13)

Ajakirjanike sõnul esineb seda maakonnalehtedes harva, aga kui tulebki ette, et teemasid on vähem, siis juhtub see tavaliselt kuskil veebruaris ja tähendab ajakirjanikele lihtsalt rohkem tööd allikatega, mitte pressiteadete kopeerimist ajalehte.

Pressiteate saatjale ajakirjanikud enamasti suurt tähelepanu ei pööra. Üks ajakirjanik (SAT16) leidis, et kui pressiteate saatjaks oleks ka Vabariigi President, siis poleks uudis mitte pressiteate sisu, vaid fakt, et president üldse pressiteateid väljastab. Toodi välja ka see, et ajakirjanikel on välja kujunenud niiöelda koostööpartnerid, kelle saadetud teavet teiste ees eelistatakse. Lisaks aitab teate kasutamisele kaasa ka see, kui selle saatja talle üle helistab ja oma ootusi täpsustab.

„Ma saan aru, et kui neid on nii palju, 40, siis kõik püüavad löögile saada, siis see on raske. Aga kui keegi võtab ka kätte ja helistab ja räägib oma asja ära niimoodi, et see on arusaadav ja motiveeritud, ja kes on valmis ka panustama. /-/-/ Ma olen harjunud töötama nendega, kes ise panustavad – kelle materjalid on õigeaegsed, kellel on fotod juures, kes kõigekülgselt püüab aidata.“ (PPR18)

Valdavalt suhtuvad intervjuueeritud ajakirjanikud saatjasse subjektiivselt ning võtavad seetõttu mõne pressiteate puhul juba pealkirja ja saatja rida lugedes kriitilisema hoiaku. Seda tuleb ette just siis, kui pressiteate on saatnud mõni ettevõtte, kelle tegevuse motiivina võib kahtlustada püüdu end reklaamida.

„Umbes see, et meie firma on nüüd viis aastat turul olnud ja seoses sellega on meil uus toode. Ja toode on nii hea ja naa hea. Selliseid tuleb ka, aga neid me ei kasuta. See on reklaam, mis makstakse kinni. Kui nemad ei soovi selle eest maksta...“ (VMT1)

Intervjuueeritavad leiavad, et pressiteate kasutamises on oluline ka selle saatmise aeg. Ajakirjanikud sooviksid teavet saada lehe ilmumisele eelneva päeva hommikul, mil oleks veel aega teema oma päevakavasse planeerida. Vaid kolm korda nädalas ilmuvate maakonnalehtede ajakirjanike jaoks on oluline see, et tähtsate temadega pressiteateid ei saadetaks päevadel, mil lehte kokku ei panda. Vastasel juhul kaotab teema selle lehe jaoks oma uudisväärtuse.

Üleüldiselt eelistavad ajakirjanikud seda, et pressiteated ei tuleks väga hilisel õhtupoolikul, sest siis on trükkimineku tähtaeg liialt lähedal, et uutele temadele vajalikul määral tähelepanu pöörata. Nii võib juhtuda, et õhtul tulnud hea pressiteade ei leia maakonnalehes kasutust, sest ajakirjanik ei jõua sellega enne tähtaega piisavalt tegeleda ja hommikuks on üleriigilised *online*-väljaanded selle juba ära kasutanud.

Ajakirjanike sõnul kasutavad nad kindlasti vaid pressiteateid, mille teema on maakondlikult oluline ja millel on kõrged uudisväärtused. Vormist olulisemaks peeti siinkohal seda, et teatel oleks oluline sisu. Kasutamata jätavad intervjuueeritavad tõenäoliselt teated, mis neid erinevate elementide (pealkiri, teema, sisse peidetud reklaam) tõttu ei huvita.

Käesoleva bakalaureusetöö raames intervjuueeritud maakonnalehtede ajakirjanikud kasutavad enda hinnangul keskmiselt 7,5 % saadud pressiteadetest. Veiksaar-Kutti (2006) sai oma töös TV 3 uudistetoimetuse tegemisi uurides toimetuse keskmiseks pressiteadete kasutusprotsendiks 31. Sellest võib järeldada, et maakonnalehtede ajakirjanikud kasutavad vähemalt enda hinnangul teabe allikaks pressiteadetest tunduvalt rohkem teisi vahendeid.

3.3 Hea pressiteade ajakirjaniku jaoks

Intervjuueeritud ajakirjanikud hindavad pressiteadet ennekõike selles sisalduva informatsiooni vajalikkuse järgi – kas tegemist on uudise, pseudouudise, kommentaari või reklaamiga. Hea pressiteade tähendab ajakirjanikele seda, et see on kõrge uudisväärtusega, saadetud õigel ajal ja pole liialt valmis kirjutatud.

Üldreeglit, mis peab heas pressiteates kindlasti olema, intervjuueeritavad välja tuua ei osanud. See sõltub sellest, mis on teate sisu. Kui tegemist on saabuva sündmuse kohta käiva pressiteatega, peavad teates kindlasti olema toimumise aeg ja muu selline info. Kõik intervjuueeritavad tahavad pressiteates näha põhilisi fakte (vastuseid uudisküsimustele kes, mis, kus, mida, miks, kuidas).

See, kas pressiteade peaks sisaldama ka kellegi kommentaare, sõltub intervjuueeritavate sõnul suuresti sellest, kas see leiab rakendust paberväljaandes või veebiversioonis.

„Kui on tegemist online väljaandesse mineva materjaliga, loodab ajakirjanik saada sisuliselt valmis uudist. Seetõttu on teated, kus on olemas faktid ja kommentaarid sellisel puhul väga teretulnud. Kui on tegemist paberlehe ajakirjanikuga, kelle tööülesanne on teha ajalehele nii mahult kui sisult vastav uudis, siis on oluline ainult pressiteates sisalduv info.“ (SAT16)

Ajakirjanikud ei põlga ära ka lisainformatsiooni, kui see ei hakka infot tapma – liialt pikad pressiteated ei ole head, sest ajakirjanikel pole aega neid lugeda. Kommentaarid on pressiteates vajalikud siis, kui need annavad mingit lisateavet, kuid üldiselt eelistavad paberväljaande ajakirjanikud neid ise juurde hankida. Seevastu väikeste uudisnuppude jaoks

kuluvad pressiteatesse kirjutatud kommentaarid eriti harvem ilmuvates lehtedes marjaks ära, sest siis pole reporteril vaja õhtul viimase asjana tehtava mõnesja tähemärgi pikkuse nupu pärast hakata kellelegi helistama.

Intervjueeritavate sõnul võib pressiteatele lisatud pilt olla teate ajalehte pääsemisel otsustava tähtsusega. Eriti hinnaline on sündmusfoto, mida ei saa hiljem pildistada ja mis annab sündmusest selge ülevaate. Samas pole pildi olemasolu ühegi intervjueeritud ajakirjaniku jaoks otsustava tähtsusega. Taaskord mängib nende sõnul pisut rolli see, kas lugu tahetakse paberväljaande või veebi jaoks, kuid puuduvat pilti aitab korvata ka väljaannete ühine pildipank.

Üleliigseks peavad ajakirjanikud üldülevaateid stiilis eelmise aasta kasum, müügitulu ja muu selline. Nende jaoks pole tarvis ka liigseid kommentaare, tühja juttu ja reklaami. Samas teleajakirjanike vastustest selgus, et heas pressiteates on info liigendatud ja selge, ajakirjaniku poole on pöördutud visuaalselt efektselt ja ebatavalise sõnastusega ning pressiteates on toodud detailne taustainfo (Veiksaar-Kutti 2006).

Hea aeg pressiteate saatmiseks on ajakirjanike meelest erinev, kuid infot tahetakse valdavalt saada parajalt vara enne sündmust ja võimalikult kiiresti kohe sündmuse järel. Kellaajaliselt on oluline mitte seada teavet liiga hilja õhtul. Paberlehe jaoks on pressiteate saatmiseks sobivaim aeg ennelõunal, mis annab ajakirjanikele võimaluse teemaga põhjalikumalt tegeleda. Veebiväljaande tegijatele see tähtsust ei oma.

„Kui me tegeleme sellega edasi, võtame sealt infot, siis ei ole oluline, mis kell ta tuleb. Ta ei pea ju tingimata järgmise päeva lehte minema, kui ei ole just tegu pommuudisega. Ja kui see pressiteade sisaldab pommuudist, siis ei ole vahet, millal ta tuleb. Pomm tuleb ikka lehte panna.“ (VTT17)

Sarnaselt Veiksaar-Kutti (2006) tulemustele, arvasid ka käesolevas töös küsitletud ajakirjanikud, et enamjaolt on pressiesindajad igati kompetentsed. Intervjueeritavate hinnangul on valdav enamus neile saadetud pressiteadetest nende endi kriteeriumite järgi head pressiteated. See ei tähenda, et need ka rakendust leiaksid. Põhjuseks on enamasti see, et pressiteade ei vasta konkreetse ajalehe seatud uudisväärtuse kriteeriumitele, kusjuures kõige sagedasem pressiteate mittekasutamise põhjus on selle mittevastavus geograafilise ja emotsionaalse läheduse kriteeriumile – teema on üle-eestiline ja puudutab vastavat maakonda

vähe või üldse mitte.. Lisaks heidavad ajakirjanikud pressiteadete saatjaile ette seda, et teated on saadetud valedele inimestele, mistõttu ei ole reporteritel paljude teadetega midagi teha.

Intervjueeritud ajakirjanikud leidsid, et kasutaksid (või on reaalselt kasutanud) pressiteadet A. Kasutamise põhjusena nimetati kõige enam teema olulisust lugejatele. Samas toodi pressiteate miinustena välja liigne maht ja tundmatute mõistete kasutamine. Tunduvalt vähem kasutatakse pressiteadet B. Selle plussidena toodi välja teema, kuid miinuseks pidasid ajakirjanikud pressiteate sarnanemist reklaamile. Segadust tekitas pressiteate saatja (auhinnad välja pannud ettevõtte), mistõttu arvasid ajakirjanikud, et ettevõtte üritab endale seeläbi reklaami teha, ega kasutaks pressiteadet.

Alljärgnevalt (vt Tabel 3 ja Tabel 4) on välja toodud kokkuvõtted kümnest läbiviidud intervjuust. Tabelites on ajakirjanike sugu, töökogemus, tööülesanded (R – reporter, T – toimetaja), erialane haridus, põhilised kirjutamisteemad, väljaanne (P – paberväljaanne, O – *online*, P ja O – töötab mõlema heaks), päevas kirjutatavate artiklite hinnanguline maht tähele märkides, põhilised infoallikad, saadavate pressiteadete hulk, kasutatavate pressiteadete hulk, kasutatavate pressiteadete protsent, vajalikkuse üle otsustamisel määravaks saav kriteerium (maakond – lähedus lugejale, koostööpartnerid – saatjaks on väljakujunenud allikas), huvitavuse üle otsustamisel määravaks saav kriteerium (uudisväärtus – vastavus uudisväärtuse kriteeriumitele, teema – vastavus ajakirjaniku valdkonnale, maakond – lähedus lugejale), pealkirja olulisus, saatja isiku olulisus, saatmise aja olulisus, kommentaaride olemasolu vajalikkus, pildi olemasolu vajalikkus, pressiteates üleliigseks peetav info, kui palju saadavatest pressiteadestest on ajakirjaniku hinnangul head ning kas ajakirjanik kasutaks I ja/või II näiteks toodud pressiteadet.

Tabelis 3 on välja toodud esimese viie intervjueeritava vastused, tabelis 4 ülejäänud viie ajakirjaniku vastused. Nendest võib järeldada, et valdavalt on olulisemaks infoallikaks inimesed, kusjuures eelistatakse väljakujunenud püsiallikaid. Saadavate ja kasutatavate pressiteadete hulk varieerub kümnekonnast 150-ni. Põhiliselt otsustavad ajakirjanikud pressiteate vajalikkuse üle enda sõnul maakondlikku tähtsust vaadeldes (kas on seotud või annaks maakonna, lugejatega siduda). Ennekõike huvitab ajakirjanikke teate uudisväärtus või vastavus põhiliselt kajastatavatele teemadele. Arvamused pealkirja, saatja isiku ja saatmise aja olulisuse osas lähevad lahku. Sama kehtib ka selle kohta, kas pressiteade peaks sisaldama pilte ja lisakommentaare. Eranditult peeti pressiteates üleliigseks taustinfot ja pikki kirjeldusi.

Valdavalt peeti saadavaid pressiteateid siiski headeks ja ka näiteks toodud pressiteateid on ajakirjanikud nõus kasutama, kui neid annab oma maakonna lugejale huvitavaks teha ja need puudutavad kajastatavaid teemasid.

Tabel 3. Intervjueeritavate vastuste kokkuvõte (I osa)

<i>Vastaja</i>	SAT16	SAR13	JTT13	JTR5	VTT17
<i>Sugu</i>	M	N	M	N	M
<i>Ülesanded</i>	T	R	T	R	T
<i>Töökogemus</i>	16	13	13	5	17
<i>Haridus</i>	ei	ei	ei	jah	jah
<i>Teemad</i>	Poliitika	Haridus	Poliitika	Haridus	Poliitika
<i>Väljaanne</i>	P, O	P	P, O	P, O	P, O
<i>Maht</i>	5000	5000	5000	7000	10 000
<i>Infoallikad</i>	Inimesed	Inimesed	Inimesed	Inimesed	Inimesed
<i>Pressiteadete hulk</i>	100	10 kuni 15	70-80	70	70-80
<i>Kasutamine</i>	3	1 kuni 5	2	2 kuni 3	3 kuni 4
<i>Protsent</i>	3%	10-33%	2,5-2,9%	2,9-4,3%	3,8-5,7%
<i>Vajalikkus</i>	Maakond	Maakond	Maakond	Maakond	Maakond
<i>Huvitavus</i>	Uudisväärtus	Teema	Uudisväärtus	Uudisväärtus	Teema
<i>Pealkiri</i>	Jah	Jah	Jah	Ei	Jah
<i>Saatja</i>	Ei	Ei	Ei	Ei	Jah
<i>Aeg</i>	Jah	Jah	Jah	Jah	Ei
<i>Kommentaariid</i>	Jah	Ei	Jah	Jah	Ei
<i>Pilt</i>	Jah	Ei	Jah	Jah	Ei
<i>Üleliigne</i>	Taustinfo	Taustinfo	Taustinfo	Taustinfo	Taustinfo
<i>Palju häid?</i>	Enamus	Enamus	Enamus	Enamus	15%
<i>I teade</i>	Ei	Jah	---	Jah	Jah
<i>II teade</i>	Jah	Jah	---	Jah	Ei

Tabel 4. Intervjueeritavate vastuste kokkuvõte (II osa)

<i>Vastaja</i>	VTR5	VMR06	VMT1	PPT25	PPR18
<i>Sugu</i>	N	N	M	M	N
<i>Ülesanded</i>	R	R	T	T	R
<i>Töökogemus</i>	5	0,5	1	25	18
<i>Haridus</i>	jah	jah	ei	jah	jah
<i>Teemad</i>	Haridus	Sport	Kultuur	Poliitika	Kultuur

<i>Väljaanne</i>	P	P, O	P	P, O	P
<i>Maht</i>	6 000	6000	2000	4000	7000
<i>Infoallikad</i>	Inimesed	Inimesed	Inimesed	Kirjalik	Inimesed
<i>Pressiteadete hulk</i>	100-150	20	50	30-40	40-50
<i>Kasutamine</i>	1 kuni 2	3	5	1	3 kuni 5
<i>Protsent</i>	0,7-2%	15%	10%	2,5-3,3%	7,5-12,5%
<i>Vajalikkus</i>	Maakond	Maakond	Maakond	Maakond	Koostööpartnerid
<i>Huvitavus</i>	Teema	Uudisväärtus	Uudisväärtus	Teema	Maakond
<i>Pealkiri</i>	Jah	Jah	Ei	Ei	Ei
<i>Saatja</i>	Jah	Ei	Jah	Ei	Jah
<i>Aeg</i>	Jah	Jah	Ei	Ei	Jah
<i>Kommentaariid</i>	Ei	Jah	Jah	Jah	Jah
<i>Pilt</i>	Jah	Ei	Ei	Ei	Jah
<i>Üleliigne</i>	Taustinfo	Taustinfo	Taustinfo	Taustinfo	Kirjeldused
<i>Palju häid?</i>	20%	Enamus	Enamus	Enamus	Enamus
<i>I teade</i>	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah
<i>II teade</i>	Jah	Jah	Ei	Ei	Jah

4. Järeldused ja diskussioon

4.1 Üldjäreldused

4.1.1 Pressiteate roll ajakirjaniku jaoks

Käesoleva bakalaureusetöö raames läbiviidud semistruktureeritud ekspertintervjuudest selgus, et ajakirjanikele saadetavate pressiteadete hulgad varieeruvad, kuid suurem pressiteadete hulk ei pruugi tähendada ka suurema arvu kasutamist. Läbiviidud intervjuudest võib järeldada just vastupidist – mida rohkem pressiteateid ajakirjanik saab, seda väiksemat osa ta neist kasutab. Keskmiselt kasutavad maakonnalehtede ajakirjanikud enda hinnangul vaid ligikaudu 7,5% saadud pressiteadetest.

Kinnitust leidis minu esimene hüpotees (H1), et pressiteadete roll paberväljaande ajakirjanike töös on väike ja seisneb peamiselt teema leidmises.

4.1.2 Pressiteadete kasutamise praktikad

Ajakirjanike hinnangulisest pressiteadete kasutamise protsendist (7,5) võib järeldada, et mida hoolikamalt on teate saatja oma adressaati valinud, seda suurem on tõenäosus, et pressiteade ka kasutust leiab. Enamasti kasutatakse pressiteateid sündmuse alginformatsiooni või taustateabena. Saadetud kujul teateid paberväljaannetes enamasti ei avaldata. Veebiväljaannetes, kus olulised on uudiste hulk ja avaldamise kiirus, on pressiteate üksühene avaldamine tunduvalt tõenäolisem.

Paberlehes töötavad ajakirjanikud ei ole pressiteadetele seadnud erilisi vormilisi kriteeriumeid (v.a tingimus, et sõnumit ei tohi lisada kirja manusesse, sest siis võtab selleni jõudmine liialt palju aega). Pressiteade peaks olema struktureeritud nagu uudis (tagurpidi püramiid). See kinnitab Belli (1991) teooriat, et pressiesindajad peaksid olulise info sättima ettepoole ja taustinformatsiooni tagapoole.

Samas ei tohiks teade olla liialt valmiskirjutatud artikli moodi, sest ajakirjanikud ei soovi sellele oma nime alla kirjutada ja tõenäosus, et see saadetud kujul trükki jõuab, on väike, mis tähendab, et omamoodi õigus on ka Shoemakeril (1991), kes väidab, et täiuslikku

ajakirjanduslikku teost meenutav pressiteade ei anna ajakirjanikele piisavalt ruumi oma ametit harjutada.

Intervjueeritud ajakirjanikud nõustuvad Hennostega (2001), kelle kinnitusel peab pressiteates edastatud informatsioon vastama kuuele uudisküsimusele. Küsitletud ajakirjanike hinnangul on õigus ka Pastil (2005), kes arvas, et pressiteade peaks olema lühike ja asjalik ning info peab olema oluline just sellele väljaandele, kuhu see lähetatakse, ning toimetajate uputamine infoga, mida nad ei saa kasutada, on mõttetu. Ajakirjanike sõnul on saadetud pressiteadetes üleliigne põhiliselt just taustinformatsiooni, mida artikli tarvis tavaliselt ei kasutata.

Pressiteates võiksid olla mõned kommentaarid, kuid ainult juhul, kui need annavad mingit lisainformatsiooni. Pilt lisab pressiteatele kvaliteeti vaid siis, kui tegemist on sündmusfotoga, mida asendada ei saa, vastasel juhul pole seda vaja. Ka see kinnitab pigem Shoemakeri (1991) teooriat.

Esmane otsus pressiteate kasutamise või mittekasutamise kohta tehakse sageli pealkirjast või teemareast lähtudes. Kui elektronpostiga saadetud teade on pealkirjastatud „Pressiteade“ või „Soovin avaldada pressiteadet“, ei pälvi see nii palju tähelepanu kui konkreetse uudisele sarnaneva pealkirjaga pressiteade. Maakonnalehtede ajakirjanikud ei hinda väga kõrgelt ka pressiesindajate püüdu olla pressiteadete pealkirjastamisel loomingulised, sest nende jaoks loevad enim lihtsus ja konkreetsus.

Kinnitust sain oma arvamusele (H2), et pressiteate vormist olulisem on sisu. Ajakirjanikud küll arvasid, et pealkiri võiks olla midagi rohkemat kui lihtsalt „Pressiteade“, kuid üldiselt leiti, et olulise sõnumi korral ei takista kehv esitus informatsiooni kajastamist. Tõseks osutus ka hüpotees, et maakonnalehtede uudiste valikul on üks olulisimaid kriteeriume geograafiline ja emotsionaalne lähedus lugejale, st seotus maakonnaga, kus leht ilmub.

4.1.3 Hea pressiteade ajakirjaniku jaoks

Parim aeg pressiteate saatmiseks on ajakirjanike jaoks piisavalt varakult enne sündmuse toimumist ja/või mitte väga palju pärast selle toimumist, nagu kinnitas ka Past (2005). Paberväljaande jaoks on oluline, et pressiteade jõuaks ajakirjanikeni ennelõunal, mis lubab ajakirjanikel teemaga veel tegeleda (otsida lisainformatsiooni, küsida kommentaare jne). Piisavalt kõrge uudisväärtusega teate või niinimetatud pommuudise puhul ei mängi saatmise

aeg mingit rolli ja uudis jõuab tõenäoliselt lehte ka siis, kui see saabub vaid paar tundi enne lehe valmimistähtaega.

Pressiteate saatja isik ajakirjanike jaoks enamjaolt rolli ei mängi, kuid pressiesindajate saadetud tekstidesse suhtutakse teatakse teatava eelarvamusega, eelistades pigem juba väljakujunenud allikaid, kes on spetsialistid või tavakodanikud. See kummutab Erjaveci (2005) teooria, justkui oleksid suhtekorraldusspetsialistid ajakirjanike peamised infoallikad.

Kuigi intervjuueeritud ajakirjanikud saavad enda sõnul palju häid pressiteateid, ei kasuta nad neid kõiki sellest hoolimata. Sellest võib järeldada, et ajalehte jõuavad mingil kujul vaid need pressiteated, mille saatjad on väga hoolikalt kaalunud, kellele ja miks nad teate saadavad.

Kõige suuremat rolli pressiteate avaldamises mängib selle vastavus väljaande seatud uudisväärtuse kriteeriumitele, millest olulisim on intervjuueeritud ajakirjanike jaoks sündmuse geograafiline ja emotsionaalne lähedus, nagu väitis ka Hennoste (2001).

Ühtlasi kinnitasid intervjuueeritavad ka kolmandat hüpoteesi (H3), et pressiteade ei tohiks olla liiga pikk ning venivat taustinfot peeti üldiselt üleliigseks. Oluliseks peeti ka selle inimese kontaktandmeid, kelle poole lisainformatsiooni saamiseks pöörduda.

Plaanisin käesolevas töös analüüsida ajakirjanike vastuseid ka nende haridusest, töökogemusest, töökohustustes ja põhiliselt kajastatavatest teemadest lähtuvalt. Töö käigus selgus, et selleks puudub vajadus, sest kõigi ajakirjanike vastused olid küllaltki sarnased ja mingeid erisusi töökohustuste, erialase hariduse, töökogemuse või kajastatavate teemade põhjal välja tuua ei saa. Seetõttu võib oleneda, et need kriteeriumid ei mängi pressiteadete kasutamises erilist rolli.

4.2 Soovitused

Lähtuvalt uurimistöö tulemustest, teoreetikutest ja isiklikest kogemustest, annan alljärgnevalt mõned soovitused, mida maakonnalehele pressiteate saatja peaks silmas pidama.

- Pressiteade tuleks saata kella 9 ja 9.30 vahel hommikul. Valdav enamus maakonnalehtede toimetusi alustab oma tööpäeva kell 10 koosolekuga, kus pannakse paika järgmise lehe teemad. Kui ajakirjanik on selleks ajaks saanud pressiteate, millega edasi töötada, on tõenäosus selle teema lehte jõudmiseks tunduvalt suurem.

- Pressiteade võiks kanda konkreetset pealkirja. Ajakirjanikud saavad ise aru, et tegemist on pressiteatega ja oleksid suure infohulga juures õnnelikumad, kui iga kiri ütleks juba avamata ära, millest tuleb juttu. Pealkiri peaks olema lihtne, koosnema 3-5 sõnast ja sarnanema maksimaalselt võimalikule ajalehepealkirjale.
- Pressiteade peaks olema lühike ja konkreetne, maksimaalselt 4 lõigu pikkune (mitte ületama 1500 tähemärgi piiri), muidu ei jõua ajakirjanik talle tulevat infot läbi töötada. Lisaks ei tohi pressiteadet peita manusesse, sest siis kulub selle avamiseks liiga palju aega ja võib juhtuda, et seda ei avatagi, kuigi teema on hea ja oluline.
- Iga pressiteade võiks lõppeda selle inimese kontaktandmetega, kelle poole tuleks lisainformatsiooni saamiseks pöörduda. Ajakirjanikud rõõmustavad väga, kui selleks inimeseks ei ole pressiesindaja, sest see tähendab tihti asjatut ajakulu ja vahendatud informatsiooni.
- Kui pressiteade on välja saadetud ja ajakirjanik helistab lisainformatsiooni saamiseks, siis ei tohi mingil juhul paluda tal oma küsimusi meili peale panna. E-kirjad ei ole hea intervjuerimisviis, sest neile vastatakse tihti väga ametlikult ja vastamine võtab liiga palju aega. Lisaks on pressiteate saatmisega edastatud informatsioon teabe edasisel kinnihoidmisel lihtsalt raisku läinud ning ajakirjanikud ei vaata oma aja raiskamisele hea pilguga.

4.3 Suunad edasiseks uurimiseks

Antud töös jäi uurimata see, kuivõrd erinevad veebiväljaande reporterite eelistused paberlehe ajakirjanike eelistustest. Mõned intervjueritud ajakirjanikud täitsid igapäevaselt mõlemat rolli ja oskasid ka öelda, mis neile kummagi rolli täitmise juures pressiteate puhul oluline või ebaoluline on. Nende vastustest võib oletada, et see, mis kõlbab *online*'i, ei pruugi sobida paberväljaandesse ja vastupidi. Põhjalikumaks uurimiseks oleks aga vaja intervjuerida ka ainult veebiväljaandes töötavaid ajakirjanikke, mis polnud käesoleva töö eesmärgiks.

Veel oleks põnev uurida, kas maakonnalehtede ilmutumissagedus samuti mõjutab nende suhtumist pressiteadetes. Mõningal määral puudutasid kolm korda nädalas ilmuvate ajalehtede (Valgamaalane ja Järva Teataja) ajakirjanikud ka seda temaatikat, kuid põhjalikum uurimistöö ei olnud ajaliste piirangute tõttu võimalik.

Käesolevas töös esitatud tulemused on mitmeti hinnangulised, mistõttu sooviksin edaspidi uurida ka seda, kui palju ajakirjanikud reaalselt iga päev pressiteateid saavad ja kasutavad ning millised need pressiteated on. Lisaks võiks omavahel võrrelda ka maakonnalehtede ja üleriigiliste ajalehtede teabekasutust.

5. Kokkuvõte

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli uurida, mil määral ja kuidas viie Eesti maakonnalehe ajakirjanikud pressiteateid kasutavad. Otsisin vastuseid küsimustele, millist rolli mängib pressiteade ajakirjaniku jaoks, millised on pressiteadete kasutamise praktikad ja milline on ajakirjaniku jaoks hea pressiteade.

Uurimistöö käigus selgus, et kuigi ajakirjanikud kasutavad pressiteateid rohkem kui esialgu arvatud, ei ole pressiteadete näol tegemist ajakirjanike põhilise informatsiooniallikaga. Maakonnalehtede toimetajad ja reporterid eelistavad juba välja kujunenud püsiallikaid, kelleks on enamjaolt tavainimesed, sõbrad-tuttavad või spetsialistid, kes töötavad valdkonnas, mida ajakirjanik kajastab. Valdavalt kasutatakse pressiteateid taustinformatsioonina, lihtsalt iseenda harimiseks või teema leidmiseks. Pressiteateid saavad ajakirjanikud erineval hulgal, kusjuures väljaande üldmeilile tuleb teateid sageli rohkem kui ajakirjaniku töömeilile. Saadavate teadete hulk varieerub ajakirjanike sõnul 10st 150ni. Neist kasutatakse isiklikest eelistustest lähtuvalt aga vaid 1 kuni 5, mis tähendab, et intervjueeritud ajakirjanike hinnangul põhinev keskmine pressiteadete kasutamise protsent on ligikaudu 7,5.

Ajakirjanikud kasutavad enda sõnul kindlasti pressiteadet, mis on hästi koostatud, lühike ja konkreetne, pakub huvi kohalikule lugejale ja vastab uudisväärtuse kriteeriumitele. Eranditult kõik ajakirjanikud väitsid, et jätavad kindlasti kasutamata reklaamihõngulised pressiteated.

Ajakirjanike kinnitusel on saadetud pressiteated enamjaolt head ja korralikult koostatud, aga neid ei kasutata sellegipoolest. Enamlevinud põhjustest toodi välja see, et teema ei ole lehe lugejatele lähedane, teemat ei anna antud maakonnale kohandada või on tegemist liigse reklaamiga. Intervjueeritavate jaoks ei mängi pressiteate saatja erilist rolli. Eriarvamusele jäädakse selles osas, kas teade peaks sisaldama kellegi kommentaare või pilte. Viimaseid peetakse oluliseks siis, kui lehe tähtajani on jäänud vähe aega või läheb artikkel veebiväljaandes. Oluliseks peetakse teate geograafilist või emotsionaalset lähedust lugejatele ning vastavust uudisväärtuse kriteeriumitele. Pressiteadete puhul peavad ajakirjanikud üleliigseks pikka taustainfot – ennekõike peaks pressiteade olema lühike ja konkreetne, kusjuures olulisim info peaks olema esitletud eespool ja vähemoluline tagapool.

Enamjaolt leidsid kinnitust ka enne uurimistöö alustamist eelnevale praktilisele kogemusele tuginedes püstitatud hüpoteesid.

6. Summary

The aim of the bachelor thesis was to research how much and how journalists of five Estonian regional newspaper use press releases. I tried to find answers to the following questions: which role a press release has for a journalist, which is the practice of the usage of press releases and which is a good press release for a journalist.

Research showed that even though journalist use more press releases than originally thought, they don't take these as their main sources of information. Regional papers' editors and reporters prefer their regular sources who tend to be regular people, friends and family or specialists working in a field of journalist's subject field. Mainly press releases are used as background information, for educational purposes or for finding a theme for a longer story.

Journalists receive a different amount of press releases. There is a tendency for a newspaper's general e-mail to receive more press releases than journalist's personal work e-mail. Number of the received press releases is between 10 and 150. Relying on the journalists' personal preferences only maximum 5 of these are used. This means that the average usage of press releases for the interviewed journalists is only nearly 7,5%.

Journalists say that most of the received press releases are good and well-structured, but they are not being used nevertheless. Most common reasons not to use the press release tend to be it's subject not being close enough to the reader, impossibility to focus the story to the region, or release being too much of an advert to use as a piece of news. Press release's sender is not important for the interviewed journalists. Their opinions differ in a question whether a press release should include someone's commentary and photos. Ladder are considered important when there is not much time until the deadline or the article is meant for the *online* paper. All journalists find it important that the press release is geographically or emotionally close to the reader and it fills the criteria of news values. Background information in the press releases is usually considered unnecessary – first hand it should be short and concrete, while the most important information should be placed in the beginning of a release and less important should come towards the end.

Journalists definitely use a press release that is well-composed, short and concrete, important to the local reader and fills the criteria of news values. All the journalist said they never use a press release they find being too much an advert.

Kasutatud materjalid

Abel, K. (2005). Äripäeva kommunikatsiooni käsiraamat. URL (kasutatud jaanuar 2011)
<http://ksrmt.aripaev.ee/default.aspx>.

Allikmäe, T. (2010). Noortalunikud võistlevad kutseoskustes. Husqvarna Eesti OÜ pressiteade.

Bell, A. (1991). The language of news media. Oxford: Blackwell.

EALL liikmeslehed seisuga 18. aprill 2011. (2011). URL (kasutatud aprill 2011)
http://www.eall.ee/eall_liikmed.html.

Erjavec, K. (2005). Hybrid Public Relations News Discourse. European Journal of Communication, 20 (2): 155-179.

Gandy, O. H., Jr. (1982). Beyond agenda setting: Information subsidies and public policy.
Norwood: Ablex.

Hüvato, M.-L. (2007). Ajakirjaniku allikakasutus. Kolme juhtumi analüüs ajalehe Postimees näitel. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.

Hancock, B. (1998). An Introduction to Qualitative Research. Trent Focus for Research and Development in Primary Health Care. Trent Focus Group. URL (kasutatud märts 2011)
http://faculty.uccb.ns.ca/pmacintyre/course_pages/MBA603/MBA603_files/IntroQualitativeResearch.pdf.

Hennoste, T. (2001). Uudise käsiraamat. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Jacobs, G. (1999). Self-reference in press releases. Journal of Pragmatics, 31(2), 219-242.

Joamets, R. (2010). KUTSE kutsub kutseõpinguid jätkama. Haridus- ja Teadusministeeriumi presiteade.

Maat, H. P. (2007). How promotional language in press releases is dealt with by journalists. Journal of Business Communication, 44(1): 59-95.

Manning, P. (2001). News and News Sources: A Critical Introduction. London [etc.]: Sage Publications.

McQuail, D. (2000). McQuaili massikommunikatsiooni käsiraamat. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Palmer, J. (2000). Spinning into Control: News values and Source Strategies. London: Leichester University Press.

Past, A. (2005). Juhtimine ja suhtekorraldus. Tallinn: Pegasus.

Raudla, H. (2005). Inimesekäsitus Sakalas ja Pärnu Postimehes 1999-2002. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.

Reese, S. D. & P. J. Shoemaker (1991). Meditating the Message: Theories of Influence on Mass Media Content. White Plains (N.Y.): Longman.

Reich, Z. (2006). The Process Model of News Initiative: Sources Lead First, Reporters Thereafter. Journalism Studies, 7 (4): 497-514.

Shoemaker, P. J. (1991). Gatekeeping. Newbury Park: Sage.

Veiksaar-Kutti, E. (2006). Suhtekorralduse mõjud uudistetoimetuse töös. Magistritöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.

LISA 1 – Semistruktureeritud intervjuu

Alljärgnevalt on toodud uurimistöö raames läbi viidava semistruktureeritud intervjuu kava, kusjuures numbritega (1; 2; 3 jne) märgitud küsimused on põhiküsimused, millele tähtedega (a, b, c jne) märgitud alaküsimuste abil vastuseid otsin. Alaküsimuste all olevaid küsimusi (i, ii, iii jne) kasutan abiküsimustena juhul, kui intervjueeritav alaküsimusele vastates neid punkte ise ei puuduta. Kavale olen juurde lisanud ka uurimisküsimused, et lihtsustada lugeja jaoks uurimisküsimuste ja intervjuu kava seoseid, uurimisküsimusi ma intervjueeritavatele ei esita.

Lisa 1.1 Semistruktureeritud intervjuu kava

1. Kui kaua Te olete ajakirjanikuna töötanud?
  - a) Kui kaua olete töötanud just selles ajalehes?
  - b) Kus töötasite varem?
    - i. Kas olete töötanud ka mõnes üleriigilises ajalehes?
    - ii. Kas olete töötanud ka *online*-toimetuses?
2. Kas Te olete ajakirjandust ja/või kommunikatsiooni õppinud?
  - a) Kus Te ajakirjandust ja/või kommunikatsiooni õppisite?
  - b) Millal Te lõpetasite?
  - c) Olete Te midagi muud õppinud?
    - i. Mida Te olete õppinud?
    - ii. Millal õppisite?
3. Millised on Teie tööülesanded?
  - a) Milliseid ajakirjanduslikke materjale Te toodate?
  - b) Millistel teemadel Te põhiliselt kirjutate?
  - c) Kui palju Te mahuliselt kirjutate?

Uurimisküsimus: Millist rolli mängib pressiteade ajakirjaniku jaoks?

4. Kuidas Te oma kirjutatavate lugude jaoks teavet saate?

a) Millised on Teie olulisimad informatsiooniallikad?

i. Kas Te kasutate ka pressiteateid?

ii. Kui palju suhtlete Te allikatega otse?

iii. Mil määral suhtlete Te pressiesindajatega?

b) Milliseid allikaid kasutate oma töös kõige enam?

i. Miks?

Uurimisküsimus: Millised on pressiteadete kasutamise praktikad?

5. Kui palju Te oma töös pressiteateid kasutate?

i. Kui palju Te pressiteateid päevas saate?

ii. Kui paljusid neist Te kasutate?

6. Mille järgi Te otsustate, kas pressiteade on Teile vajalik või mitte?

a) Millised pressiteated Te läbi loete?

i. Mis neis on Teie jaoks huvitav või oluline?

b) Millised pressiteated Teid ei huvita?

i. Mis neis on Teie jaoks ebahuvitav?

c) Millised pressiteated kustutate?

i. Miks?

d) Kas kustutate mõne pressiteate ka seda lugemata?

i. Miks?

7. Mis määrab selle, kas pressiteatest saab uudis/muu ajakirjanduslik materjal või mitte?

- a) Mille järgi Te otsustate, kas kasutate pressiteadet või mitte?
  - i. Kuidas mängib pressiteate kasutamises rolli selle pealkiri?
  - ii. Kuivõrd oluline on pressiteate saatja?
  - iii. Kuidas mõjutab pressiteate kasutamist selle saatmise aeg?
- b) Millist pressiteadet Te kindlasti kasutate?
  - i. Millistele tingimustele peab vastama pressiteade, mida Te kasutate?
  - ii. Miks need tingimused Teile olulised on?
- c) Millist pressiteadet Te kindlasti ei kasuta?
  - i. Miks Te sellist pressiteadet ei kasuta?

Uurimisküsimus: Milline on ajakirjaniku jaoks hea pressiteade?

- 8. Mis on Teie jaoks pressiteates oluline?
  - a) Milline info peab pressiteates kindlasti olema?
    - i. Kas hea pressiteade peab sisaldama ka kellegi kommentaare?
    - ii. Kas pressiteates peaks olema ka pilt?
    - iii. Miks?
  - b) Milline info pressiteates on üleliigne?
  - c) Milline on hea aeg pressiteate saatmiseks?
    - i. Miks?
- 9. Millisel määral vastavad Teie seatud hea pressiteate tingimustele need pressiteated, mis Te saate?
  - a) Kui paljud neist on head pressiteated?
    - i. Kas Te kasutate kõiki pressiteateid, mis on Teie arvates head?

10. Siin on kaks pressiteadet, mis on eelmisel aastal maakonnalehtede toimetustesse ka reaalselt saadetud. Üks neist on pikem ja ülevaatlikum, teine lühem ja mitte nii põhjalik. Ühe on saatnud ministeerium, teise ettevõtte. Mõlemas on toodud ka mõned kommentaarid. Milliseid neist Te kasutaksite?

a) Kas kasutaksite esimest pressiteadet?

- i. Mis on selles hästi?
- ii. Mis on selles halvasti?
- iii. Mille järgi Te selle pressiteate puhul otsustasite, kas kasutate seda või mitte?

b) Kas kasutaksite teist pressiteadet?

- i. Mis on selles hästi?
- ii. Mis on selles halvasti?
- iii. Mille järgi Te selle pressiteate puhul otsustasite, kas kasutate seda või mitte?

LISA 2 – Semistruktureeritud intervjuudes kasutatavad pressiteated

Lisa 2.1 Pressiteade A

Sent: Tuesday, June 08, 2010 8:02 AM

Subject: KUTSE kutsub kutseõpinguid jätkama

Haridus- ja Teadusministeerium

08.06.2010

KUTSE kutsub kutseõpinguid jätkama

KUTSE – Kutseõpe Uuesti, Toetus Sinu Eduks! See on Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt elluviidav programm, mis võimaldab jätkata tasuta õpinguid kutsehariduses õpingud katkestanutel. Programmi rahastab Euroopa Sotsiaalfond.

Programmi KUTSE abil luuakse paremad eeldused tööturu vajadustele vastavate oskuste ja teadmistega töötajate ettevalmistamiseks. Varasemalt ei lubanud õppeasutuste piiratud ressursid võtta vastu õpingud katkestanuid soovitud mahus. Nüüd on Haridus- ja Teadusministeeriumil võimalik kasutada Euroopa Sotsiaalfondi vahendeid täiendava riikliku koolitustellimuse tarvis, mis on suunatud just õpingud katkestanutele. Programmi toel saab õpinguid jätkata vähemalt 400 kutseõppe katkestanut.

Haridus- ja teadusminister Tõnis Lukase sõnul on praegu parim aeg õpinguid jätkata.

„Raskesse olukorda on viimasel ajal sattunud just need noored, kel õpingud mingil põhjusel varem katkesid. Just nemad tuleb kõigepealt tööpuuduse ahelaist vabastada. Selleks, et anda neile võimalus kiiresti kvalifikatsiooni omandamiseks, ongi riiklik õpingutoetus mõeldud. Nii tahame inimesi muuta konkurentsivõimeliseks, et nad saaksid uuest majandustõusust juba kasu lõigata,“ ütles Lukas.

KUTSE-programmi raames saavad õpinguid jätkata need, kes ajavahemikus 01.01.2003 - 01.09.2009 katkestasid õpingud kutseõppeasutustes või rakenduskõrgkoolides kutseõppe õppekavadel.

Programmi alusel saab õpinguid jätkata, kui eelnevalt või VÕTA põhimõtteid arvestades on täidetud vähemalt 50% õppekava mahust, millel soovitakse õpinguid jätkata. See tähendab, et õppeasutus hindab jätkata soovija varasema õpi- ja töökogemuse mahtu, ulatust ja sügavust ning selle tulemusena saadakse õpilase järelejäänud õppe vajadus. Erialase töötamise kogemust on võimalik arvestada ka õppekava täitmisel.

Õppima võib asuda samas õppeasutuses või mõnes teises õppeasutuses samale või mõnele teisele õppekavale.

Kui programmi alusel on õppida soovijaid palju ning õppekohad täidetakse konkursiga, siis eelistatud on mittetöötav taotleja ja madalama haridustasemega taotleja. Õppijatele on ette nähtud õppetoetused, sõidusoodustused ja tasuta koolilõuna.

Jätkuõpet võimaldab 41 kooli. Huvi korral tuleb pöörduda selle õppeasutuse poole, kus õpinguid jätkata soovitakse. Koolide nimekiri: www.hm.ee/kutse. Pöördumise aeg ei pea olema ajastatud õppeaasta algusega.

Täiendav info: Aivi Virma, programmijuht, tel 735 0382; aivi.virma@hm.ee; www.hm.ee/kutse

Rein Joamets

kommunikatsioonibüroo konsultant

Haridus- ja Teadusministeerium

735 0155

rein.joamets@hm.ee

Lisa 2.2 Pressiteade B

Sent: Monday, June 07, 2010 9:18 AM

Subject: Noortalunikud võistlevad kutseoskustes

PRESSITEADE

7. juuni 2010

Noortalunikud võistlevad kutseoskustes

11. juunil võtavad noortalunikud üle Eesti mõõtu oma kutseoskustega. Noortalunike kutsevõistlus on sel aastal juubelihõnguline ning peetakse Säreveres sel aastal juba 10. korda. Võistlustel osalevad maamajanduslike kutseõppeasutuste õpilased, Eesti Maaülikooli üliõpilased ja noortalunikud vanuses kuni 40 aastat. Parimatele paneb auhinnad juba mitmeid aastaid järjest välja Husqvarna.

“Hea töö nõuab häid töövahendeid ja meil on hea meel, et saame noorte kutseoskuste arendamisele kaasa aidata. Seekord saab esimese koha omanik mootorsae, teise koha pälvinu murutrimmeri ja kolmanda koha saaja muruniiduki,” ütles Husqvarna müügijuht Tarmo Jänes.

“Võrreldes võistluse algusaegadega on talunike oskused väga palju muutunud. Kui esimesel võistlusel tegime täpsussõitu vana “põka” ehk T25-ga, siis tänapäeval õpetame talunikele juba täiesti kaasaegseid masinaid,” ütles talunike kutsevõistlust juba algusest peale korraldanud Vello Vilu.

Võistlusel võetakse mõõtu kümnes taluniku igapäevatöös vajalikus alas: teadmiste test, arvuti kasutamine, põllukultuuride tundmine (taimed), veiste eluskaalu määramine, traktori täpsussõit, põllu suuruse määramine sammudega, kartulite noppimine, põllutööriistade haakimine traktorile. Põnevad võistlusmomenti pakub palgi saagimine käsisaega ja ajalootundmist kontrollitakse Carl Robert Jakobsoni majamuuseumi abiga, kes lubas tuvastamiseks tuua endisaegseid majapidamisriistu.

Lisainformatsioon:

Tarmo Jänes

Husqvarna Eesti OÜ

Müügi- ja turundusjuht

tel 25037617

tarmo.janes@husqvarna.ee

Teate edastas:

Tiiu Allikmäe

tiiu@lhconcept.ee

5053085

LH Concept: Husqvarna PR partner Eestis

LISA 3 – Semistruktureeritud intervjuud

Lisa 3.1 Intervjuu A

Intervjuu viin läbi Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi seminari- ja hilisema bakalaureusetöö jaoks teemal „Pressiteadete kasutamine Eesti suurimates maakonnalehtedes“. Nüüd aga intervjuu enda juurde. Kui kaua olete ajakirjanikuna töötanud?

SAT16: Kaua, 16 aastat.

Kui kaua olete töötanud just selles ajalehes?

SAT16: Kõik need 16 aastat.

Kas Te olete ajakirjandust ja/või kommunikatsiooni õppinud?

SAT16: Tegelikult ei ole. Ma olen õppinud Eesti meediakolledžis, aga sellist kooli enam ei eksisteeri ja see haridus oli ka pigem selline kirjeldamatu asi. Pigem ehk kursus. Ma ei saanud sealt mingit eriala. Õppisin seal aastatel 1995-1996.

Millised on Teie tööülesanded?

SAT16: Ametijuhendi järgi valin uudised, koostan lehe uudisteküljed, annan tööülesandeid reporteritele ja fotograafidele ja kirjutan ka ise uudised ning arvamusi.

Milliseid ajakirjanduslikke materjale Te toodate?

SAT16: Väikse lehe eripära on see, et ma toodan põhimõtteliselt kõiki materjale, mida lehe sisuosast leida võib. Isegi fotosid ja sisulises mõttes graafikuid. Omaette küsimus on nende materjalide kvaliteedis.

Millistel teemadel Te põhiliselt kirjutate?

SAT16: Poliitika, majandus ja munitsipaalnõukogud.

Kui palju Te mahuliselt kirjutate?

SAT16: Aasta keskmiselt võiks öelda, et poolteist artiklit päevas, iga artikli maht on umbes 3500 tähemärki.

Kuidas Te oma kirjutatavate lugude jaoks teavet saate?

SAT16: Esiteks inimestelt, teiseks dokumentidest, kolmandaks pressiteadetest ja neljandaks kuulujuttudest ehk sisuliselt ka inimestelt.

Millised on Teie olulisimad informatsiooniallikad?

SAT16: Inimesed ja siis dokumendid.

Kas Te kasutate ka pressiteateid?

SAT16: Kasutan selleks, et saada esmast teavet. Linnade ja valdade pressiteated on olulised, et anda inimestele tarvilikku teavet (news you can use). Lehe üldises mõttes on need teisejärgulised uudised. Teine valdkond on niiöelda poliitilised pressiteated, kus antakse hinnanguid ja võib esineda ka üllatavaid fakte. Sel juhul tuleb selgeks saada pressiteate saatja motivatsioon ja nii edasi. Kolmas on ettevõtete pressiteated, mis on mõeldud enda reklaamimiseks, kuid ka neis võib olla olulist teavet.

Kui palju suhtlete Te allikatega otse?

SAT16: Telefonitsi palju rohkem. Peaaegu 80-90 protsenti suhtlusest allikatega käib telefonitsi. Aga muid variante suhtlemiseks polegi. Kas saame kokku või räägime telefonis. Meili teel suhtlemist harrastan vähe.

Mil määral suhtlete Te pressiesindajatega?

SAT16: Olude sunnil üha rohkem. Üritan neist mööda vingerdada. enamasti kasutan pressiesindajaid selleks, et kontrollida mingit fakti ja saada juhatust olulise inimese juurde.

Milliseid allikaid kasutate oma töös kõige enam?

SAT16: Igasuguseid inimesi. Mul on oma tuttavad. Näiteks rattaklubi seltskond, kes on hajusalt jaotunud üle maakonna ja erinevatesse sfääridesse. Samuti kõiksugu poliitikud, kel on suur edevus aeg-ajalt ajakirjanikule midagi rääkida.

Kui palju Te oma töös pressiteateid kasutate?

SAT16: Oleneb päevast ja pressiteadetest. Viljandi pressiteated on enamasti inimesi informeerivad ja neile vajalikud. Neid tuleb nädalas 5-10 ja nendest kasutan ehk 80 protsenti. Kõiki neid ei kasuta mina otseselt, aga lehte nad jõuavad. Politsei ja päästeteenistuse

pressiteateid vaatan iga päev. Kasutan siis kui neil on Viljandimaa kohta midagi öelda. Üldiselt saan sadakond pressikat päevas, aga kasutan neist üksikuid.

Mille järgi Te otsustate, kas pressiteade on Teile vajalik või mitte?

SAT16: Sisu järgi. Vaatan, kas puudutab Sakala lugejaid ja kas selle teabega on Sakala lugejal midagi peale hakata.

Millised pressiteated Te läbi loete?

SAT16: Ma loen läbi pressiteadete pealkirjad. Selle järgi suudan juba otsustada, millega on tegemist ja kas on mõtet edasi lugeda. Päevas saan ma sadakond pressiteadet, neid kõik pole võimalik otsast-lõpuni läbi lugeda. Kasutan neist kõigist ehk kolme protsenti. Mulle tundub nii. Ahjaa... Üks täpsustus. Mõned pressiteated on sellised, et ma ei kasuta seda kohe, aga tulevikus võib mõnest saadud teave mind juhatada uuele uudisele või teemale.

Mis neis on Teile jaoks huvitav või oluline?

SAT16: Kõik Sakala uudiskriteeriumid ehk siis, kas on lokaalne, kas on meile olulised tegijad ja nii edasi.

Millised pressiteated Teid ei huvita?

SAT16: Kokkuvõttes ei huvita mind tõepoolest vähemalt 95 protsenti pressiteadetest. Kõigist saadud teadetest jõuan ehk poolte puhul pealkirjast edasi. Kõige mõttetumad on poliitilised pressiteated, sest need on mõeldud ühe kiitmiseks ja teise laitmiseks, kuid peale hinnangute pole neis uudisväärtust. Minu jaoks mõttetud pressiteated on ka kõik need, millel pole Viljandimaaga seost.

Millised pressiteated kustutate?

SAT16: Kõik, sada protsenti. Aga päris lugemata ei kustuta ma vist ühtegi. Pealkirja loen alati läbi, aga 40-50 protsenti on küll alles boldis ehk lugemata kui shift-del üle käib.

Mis määrab selle, kas pressiteatest saab uudis/muu ajakirjanduslik materjal või mitte?

SAT16: Mina. Tegelikult kõik need punktid, mille järgi uudisväärtust määratakse ja konkreetse päev uudiste ja artiklite hulk.

Mille järgi Te otsustate, kas kasutate pressiteadet või mitte?

SAT16: Raske öelda. Uudisväärtuse järgi.

Kuidas mängib pressiteate kasutamises rolli selle pealkiri?

SAT16: Väga suurt. Need pressiteated, mis saadetakse subjectiga "Tahan avaldada pressiteadet" või "Pressiteade" avaldavad kohe väiksemat tähelepanu. Arvestada tuleb asjaoluga, et isegi Sakalas tuleb pressiteate saajal konkureerida toimetaja tähelepanu nimel iga päev umbes 100 ja enamasti rohkema pressiteatega. Kõige halvem on see kui pannakse subjectisse "Pressiteade" ja tekst mingi imeliku tekstifailiga kaasa. See tähendab, et infoni jõudmiseks kulub kõvasti aega. Aga peakiri on muidugi tähelepanu saamiseks ja õigele rajale juhtimiseks. Ei ole mõtet panna pealkirjaks ka mingit kollast röögatust, mida teevad parteide pressiesindajad. See tõmbab ehk onlainis lugeja tähelepanu. Ajalehtede toimetajad on enamasti kriitilisemad ega lase ennast pealkirjadest nii palju eksitada.

Kuivõrd oluline on pressiteate saatja?

SAT16: Enamasti pole sellel mingit tähendust. Ma ei kujuta isegi ette, millal peaks saatja mingit rolli mängima. Ehk siis kui pressiteate saatjaks oleks president või muu selline inimene. Tõenäoliselt ei tuleks uudis siis aga mitte sellest, mis oli teates, vaid sellest, et president läkitab pressiteateid.

Kuidas mõjutab pressiteate kasutamist selle saatmise aeg?

SAT16: Kui deadline on väga lähedal, siis saab tegelda ainult pressiteatega, milles sisalduv info on lugejale väga oluline. On hulk pressiteateid, mille kohta võib vastavalt päevale langetada nii positiivse kui negatiivse otsuse. Kui selline teade tuleb hommikul, on ajakirjanikul aega, et teemaga tegelda ja sellest uudis vormistada. Kui see tuleb õhtul, siis lükatakse see edasi ja järgmisel päeval otsustatakse uuesti, kas sellega üldse tegelda või mitte. See käib siis paberlehe kohta. *Online*'is on üldiselt reegel, et olulised pressiteated lähevad kohe lugejate ette. Pressiteated jõuavadki inimesteni üldjuhul *online* meedias. Uudistes on pressiteade uudise kirjutamise algmaterjal.

Millist pressiteadet Te kindlasti kasutate?

SAT16: Kapo süüdistab Viljandi linnapead altkäemaksu võtmises. Mida suurema uudisväärtusega pressiteade, seda suurema tõenäosusega kasutan.

Millistele tingimustele peab vastama pressiteade, mida Te kasutate?

SAT16: Kõige olulisem on pressiteate sisu. Kui selles on suur uudisväärtus, pole selle ülesehitus, kujundus, kaasaolevad fotod vms üldse oluline. Kohalikul tasandil saadetakse tihti ka selliseid pressiteateid, mida parimal juhul võiks pidada mõne inimese ajalehele läkitatud vihjeks. Enamasti on need Sakala jaoks palju suurema uudisväärtusega kui mõne ministeeriumi või partei laitmatult vormistatud pressiteade. Uudisväärtus loeb. Nagu ma ütlesin, ei ole pressiteated paberlehes otse kasutamiseks. Ja kui nüüd loogiliselt mõelda, pole ju ajakirjanikule vahet, millises vormis ta info saab. Mõnel juhul jääb lihtsalt üks telefonikõne ehk tegemata.

Millist pressiteadet Te kindlasti ei kasuta?

SAT16: Ma ei kasuta pressiteateid, millel pole Viljandimaaga mingit seost. Ma ei kasuta pressiteateid, mille ainus eesmärk on mõnele parteile tähelepanu tõmmata, ma ei kasuta pressiteateid, mis tegelikult on reklaam.

Mis on Teie jaoks pressiteates oluline?

SAT16: Kõige tähtsam on selles sisalduv info. Kas mulle edastatakse uudist või pseudouudist või hoopis mingit kommentaari. Ja kõige olulisem on info uudisväärtus.

Milline info peab pressiteates kindlasti olema?

SAT16: Tõenäoliselt sellist üldreeglit olla ei saa. Kui siis ehk ainult see, et kes on pressiteate saatja või koostaja ehk allikas. On ka selliseid pressiteateid olnud, mis on anonüümsed. Muud reeglid seostuvad teemaga. Kui on teade mingi saabuva sündmuse kohta, siis kindlasti nende toimumise ajad ja muu selline info.

Kas hea pressiteade peab sisaldama ka kellegi kommentaare?

SAT16: Taas on küsimus ajakirjaniku vaatevinklist vaadates selles, et kuidas seda pressiteadet võiks kasutada. Kui on tegemist *online* väljaandesse mineva materjaliga, loodab ajakirjanik saada sisuliselt valmis uudist. Seetõttu on teated, kus on olemas faktid ja kommentaarid sellisel puhul väga teretulnud. Kui on tegemist paberlehe ajakirjanikuga, kelle tööülesanne on teha ajalehele nii mahult kui sisult vastav uudis, siis on oluline ainult pressiteates sisalduv info. Lisainfo pole kunagi kahjulik, juhul muidugi kui see ei hakka infot tapma. See tähendab, et 10 000 tähemärgiline pressiteade ei ole hea. Aga kommentaarid on vajalikud siis, kui see annab mingit lisainfot.

Kas pressiteates peaks olema ka pilt?

SAT16: Nii paber- kui *online*-väljaandesse pääsemisel võib pilt olla otsustava tähendusega. Eriti, kui on tegemist sündmusfotoga, mida hiljem ei saa pildistada ja mis annab sündmustest selge ülevaate.

Milline info pressiteates on üleliigne?

SAT16: Seda ma küll ei oska öelda. Pean tunnistama, et mulle tundub enamuse pressiteadete puhul 100 protsenti infost üleliigsena. Paljude ettevõtete teated lõppevad mingi üldülevaatega stiilis eelmise aasta kasum, müügitulu ja muu selline. Enamasti on see täiesti üleliigne, aga mingil hetkel võib see mõne loo juures olla väga oluline. Sellele küsimusele ei ole konkreetset vastust.

Milline on hea aeg pressiteate saatmiseks?

SAT16: Kui rääkida paberlehest, siis oleks meile kõige sobilikum ennelõunane aeg, mis annab meile võimaluse teemaga põhjalikumalt tegeleda. Kui *online*, siis pole mingit vahet. Tegelikult on parim aeg pressiteate saatmiseks kohe pärast sündmust. Üks mõtlemise koht on veel. Taktikaliselt on parim aeg pressiteate saatmiseks õhtul paar tundi enne deadline'i saabumist. Kui teates on uudislikkust, siis ei jää toimetusel aega teemat ise uurida, kuid on selge soov seda avaldada. *Online* on selleks ajaks juba üsna kustunud olekus ning paberlehel tekib võimalus edastada oma lugejale uudist, mida pole internetis veel olnud. Sellisel juhul on suurim võimalus saada pressiteade lehte üsna muutmata kujul.

Millisel määral vastavad Teie seatud hea pressiteate tingimustele need pressiteated, mis Te saate?

SAT16: Ma ei ole seadnud pressiteadetele mingeid erilisi nõudeid. Oluline on info olemasolu. Julgen arvata, et minu kriteeriumi järgi heaks võiks pidada vähemalt pooli pressiteateid. Ehk isegi veel rohkem. Aga ma ei kasuta neid sellele vaatamata.

Siin on kaks pressiteadet. Kas kasutaksite esimest pressiteadet?

SAT16: Selle konkreetse pressiteatega pole mitte midagi teha. Võib-olla võiks see teema huvi pakkuda Sakala haridusküljel, kuid siin on ainult materjali, mida võiks kasutada taustinfona.

Mis on selles hästi?

SAT16: Siin on olemas kontakt, kelle poole võiks pöörduda. Siin on olemas mõningad faktid ja üks link, kust võiks leida lisainfot.

Mis on selles halvasti?

SAT16: See on läbinisti bürokraatlikus keeles, info on raskelt leitav, seda pole võimalik kasutada otse *online*'is. Vähemalt ei leiduks sellele seal lugejaid.

Mille järgi Te selle pressiteate puhul otsustasite, kas kasutate seda või mitte?

SAT16: Ma võiksin seda kasutada juhul, kui ühiskonnas oleks selge surve selle KUTSE ja VÕTA järele. Aga ma kasutaks seda ainult taustinfona. Kui sa mõtled, et miks ma ei kasuta seda pressiteadet muutmata kujul, siis see kubiseb ametlikest väljenditest, on segane, igav ja seda pole võimalik toimetada selliseks, et see võiks lugejale huvi pakkuda.

Kas kasutaksite teist pressiteadet?

SAT16: Nagu ma kogu aeg olen seletanud, siis ka seda pressiteadet kasutaks ma paberlehes uudise kirjutamise taustamaterjalina. Tüüpiline eelteade. Kuskil tuleb võistlus/üritus ja sellele tõmmatakse tähelepanu. Et sündmus toimub Säreveres, jääks see Sakalast uudise läheduse printsiibist lähtuvalt välja. Küll aga oleks mõistlik selle teate puhul panna endale märkmikusse kirja, et pärast võistlust küsida, kas mõni Viljandimaa talunik ka osales. Kui ma oleksin Järva Teataja ajakirjanik, siis tekitaks minus palju küsimusi see, miks saadab noortalunike võistluse pressiteate välja Husqvarna. Kas see on nende reklaamüritus? Ma otsiks kindlasti üles selle Vello Vilu ja uuriks selle kohta. Ma arvan, et Järva Teatajas võiks see pressiteade leida koha *online*'is, aga ära kaoks esimese lõigu viimane lause ja kogu teine lõik.

Mis on selles hästi?

SAT16: See on täpne, kuigi kellaajad on puudu. Selgitused, milles võistlus seisneb ja *online*'i jaoks on hea ka see vana korraldaja meenutus. Paraku on kontaktina lisatud ainult Husqvarna mees ja see on halb. Otsustasin siin geograafilise läheduse ja kauguse, teema üldhuvitavuse järgi. Natuke muudab kahtlustavaks ka see Husqvarna sidumine võistlusega. Aga see viimane õige pisut.

Sellega on intervjuu lõppenud. Suur aitäh, Teile!

Lisa 3.2 Intervjuu B

Intervjuu viin läbi Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi seminari- ja hilisema bakalaureusetöö jaoks teemal „Pressiteadete kasutamine Eesti suurimates maakonnalehtedes“. Kui kaua Te olete ajakirjanikuna töötanud?

SAR13: See on vist 13 aastat.

Kui kaua olete töötanud just selles ajalehes?

SAR13: Nii juba 13 aastat siis.

Kas Te olete ajakirjandust ja/või kommunikatsiooni õppinud?

SAR13: Ei ole. Õppisin pedas koolieelset pedagoogikat. Issand, ma ei mäletagi, millal. Astusin sinna 89, aga lõpetasin vist 95 või 96. Kaugõppes lõpetasin.

Millised on Teie tööülesanded?

SAR13: Tööülesadned on. Nii... mul on praegu täita kaks rolli. Üks on reporter, uudistereporter, ja teine on haridus- ja looduskülje toimetaja. Et siis kord nädalas tuleb mul täita üks lehekülg. On see siis hariduskülg või looduskülg. Kui seda ei toimeta, kui see töö on tehtud, siis tuleb iga päev mõne uudisega tegeleda. Repliigid ja muu ka.

Milliseid ajakirjanduslikke materjale Te toodate?

SAR13: Uudised, arvamused, intervjuud. Nii nagu vaja.

Millistel teemadel Te põhiliselt kirjutate?

SAR13: Haridus ja loodus.

Kui palju Te mahuliselt kirjutate?

SAR13: Iga nädal toimetan vähemalt ühe külje, aga noh mõni tuhat tähemärki päevas vast. Nii 4000-5000 tähemärki ma arvan.

Kuidas Te oma kirjutatavate lugude jaoks teavet saate?

SAR13: Siin on mitu teed. Kui sulle teatatakse, kui sul on välja kujunenud püsitemad oma allikatega. Siis nad teatavad sulle, kui midagi hakkab toimuma. Teine variant on siis need pressiteated, eks? Siis kolmas võimalus on see, et sa käid ise lahtiste silmadega ringi ja näed.

See on rohkem probleemsete teemade puhul, et näed probleemi või asja, millest võiks kirjutada, siis enda fantaasia lendab. Nende teemakülgede puhul ongi see, et sa pead ise tootma neid teemasid, sest keegi neid sulle ette ei too. Siis pead ise teadma, mis maakonnas toimub selles osas või üle Eestis. Ja iseennast nende inimestega kontaktis hoidma.

Millised on Teie olulisimad informatsiooniallikad?

SAR13: Nimeliselt või? Kõiki neid eelpoolnimetatuid kasutangi. Noh, head uudised tulevad ise kätte. Kui on mingi vaikne aeg, midagi ei toimu, siis sa pead ikka ise vaatama, lugema teistest lehtedest ja siis mõtlema, et mis selles valdkonnas meie maakonnas toimub. Või oled ise kokku puutunud mingi probleemi või asjaga ja leiad, et seda peaks lahkama. Või helistab mingi inimene, kodanik, kellel on mingi mure. Või ka hea asi. Tihti ei ole need ka alati halvad asjad kui inimesed teatavad. Noh, üldiselt on ikka inimesed... Aga tänapäeval käib väga palju meili teel seda suhtlemist. Inimesed teatavad meilidega, aga need ei ole pressiteated, vaid lihtsalt vihjed. Või helistavad. Või olen ise midagi kõrvale pannud. Kui ikka teemasid on puudu, siis ma panen mõned asjad endale kõrvale, kirjutan märkmikku ja ühel hetkel kui näen, et on mingi teema, mida ei jõua hetkel käsitleda, siis kirjutan märkmikku, et tulevikuks. Sellised teemad tulevad näiteks intervjuust, mõnest teisest intervjuust. Sul ju kõrvad kogu aeg töötavad ja siis sa paned kõrvale, et äkki saab sinu jaoks kasulik olla või midagi.

Kas Te kasutate ka pressiteateid?

SAR13: Pressiteateid kasutan muidugi ka, kuigi kõige rohkem kasutan inimesi, sest siis ei ole info nii moonutatud ja tuleb ilma vahendamiseta, see tähendab kiiremini. Pressiteadetega on aga see, et kui sa ei jõua seda kohe teha, siis paned kõrvale ja võib-olla hiljem saad mingi nurga alt selle juurde tagasi tulla, kui sul on vaja külge täita. Pressiteadetega teatatakse ikka häid uudiseid ja kutsutakse mingeid sündmusi vaatama ja üritusi ja need on head asjad. Aga mingi probleem...

Mil määral suhtlete Te pressiesindajatega?

SAR13: No meil on siin neid suhteliselt vähe, aga nad on kõik vajalikud inimesed, kui nad oma tööd hästi teevad. Kui nad ei osutu selliseks takistavaks lüliks just... Ma pigem suhtlen inimestega otse. Pressiesindajatega suhtlen üsna vähe. Kui võimalik, siis ma väldin seda. Kui mul ministeeriumisse on küsimusi, siis ma esimese valikuna helistan ikka vastavale spetsialistile. Või pressiesindajale siis, kui ma ei tea, kellele helistada, siis küsin, et sellised

küsimused, kellele helistada. Aga sellega läheb aega. Parem on ikkagi otse ametnikuga suhelda.

Kui palju Te oma töös pressiteateid kasutate?

SAR13: Noh, natuke ikka kasutan. Pressiteated on head asjad, kui nendega viitsitakse vaeva näha ja kui on sellised head kompetentsed pressiesindajad. Nad vähendavad tükk maad ajakirjaniku tööaega. Noh, näiteks Viljandi linnavalitsuse pressiesindaja, eksole? Ongi siin kaks näidet tuua. Linnavalitsuse pressiesindaja saadab ikka väga adekvaatset infot ja parajalt ikka enne, eks. Kasvõi need nädala kavad ja mis hakkab toimuma. Nii et sa oled kursis, mis toimub. Aga maavalitsuse pressiesindaja saadab sulle nädala kava teisipäeval. Nii et sa saad pressiteate siis, kui meie oleme selle loo juba ära kirjutanud. Noh... Et...eem... jah, kui on ikka hea pressiteade, siis sa saad selle põhilise... saad mingid faktid juba sealt võtta. Näiteks kui on mingi õpilaste tunnustamine, siis on seal ikkagi kirjas, kui palju õpilasi ja miks tunnustatakse, mida ja mille eest nad saavad. Neid fakte sa ei pea enam seal kuskil saali peal taga korjama, vaid sa saad keskenduda inimeste intervjuerimisele.

Kui palju Te pressiteateid päevas saate?

SAR13: No kokku võib-olla... mis seal on... 10-15 võib-olla. Aga seal on palju üle-Eestilisi, mis lähevad kohe kustutamisele. Ma ei tee selliste üle-Eestiliste Reformierakonna või Isamaaliidu omadega midagi või et Rock Cafes midagi toimub. Ja noh, see ei puuduta ju meid tegelikult. Palju on sellist, mis on nagu noh postitatud selle... mingi firma postitab kõigile meiliaadressidele isegi uurimata, kas sa vajad seda infot tegelikult. Paljut ei vajagi ju. Kasutan ehk kolmandikku neist, aga võimalik, et mitte ühtegi. Suhteliselt vähe.

Mille järgi Te otsustate, kas pressiteade on Teile vajalik või mitte?

SAR13: Noh, ikka teema järgi. Me oleme siin lokaalsed. Lokaalne leht ikkagi. Siis need teatud pressiteated üldse ei huvita. Samas kui tal on nagu huvitav teema. Näiteks toidupank – kui seal on ikka kirjas teema, mis ka konkreetselt meid puudutab – et see avatakse ka Viljandis, eks – siis ma võtan selle pressiteate üles, loen ta läbi ja uurin, kas keegi teine kirjutab sellest meie toimetuses. Et kas tasub sellele tähelepanu pöörata... Või mingid oma valdkonna, näiteks haridus- või keskkonnaministeeriumi pressiteated vaatan, kas seal on midagi, mis minu leheküljele võis sobida, mida oleks meil siin lokaalselt ka oluline. Muu ei huvita üldse.

Millised pressiteated kustutate?

SAR13: No osasid ma näen kohe sealt listist ära. Kui ta on see stamm-pressiteadete saatja onju, või noh neil on kohe seal peal Rock Cafe, Prive, Keit Pentus teatab või keegi veel teatab, siis ma tean kohe, et see 100 protsenti ei lähe lehte minu jaoks. See läheb nagu kohe, seda ma ei hakka üldse lugemagi. Pealkirja loen läbi. Kui seal pealkiri ei tundu asjalik, siis kustutan kohe ära. Sellest 15st, mis ma saan, kuskil kümme kustutan kohe ära. Viite uurin siis lähemalt, aga neist ei pruugi ka ükski sõelale jääda.

Mis määrab selle, kas pressiteatest saab uudis/muu ajakirjanduslik materjal või mitte?

SAR13: Oh, paljud asjad.

Mille järgi Te otsustate, kas kasutate pressiteadet või mitte?

SAR13: Esmalt pealkirja järgi. Kui see on huvitav ja läheb minu teemaga kokku, siis vaatan sisu ka. Kui tundub, et on asjalik ja sobib meie lugejatele, siis ilmselt kasutan seda.

Kuidas mängib pressiteate kasutamises rolli selle pealkiri?

SAR13: Ei noh... kui pealkirjaks on „Pressiteade“, siis kõigepealt on mingit udujuttu leheküljetäis ja see põhiline on seal lõpus, siis sa lihtsalt ei jõuagi sinna. Ta peab olema ikka nagu uudis, et sa pead kohe aru saama, milles on asi, miks see oluline on ja mida sellest kirjutamine võiks nagu... keda see võiks inspireerida. Samasugused nõksud nagu meie kasutame lugejatega, samasid nõkse peaks pressiesindaja kasutama ajakirjanikuga.

Kuivõrd oluline on pressiteate saatja?

SAR13: Nojah, eks ta iseenesest kõik on subjektiivne. Kui Keskerakond saadab mulle pressiteate... siis ma suhtun sellesse kriitiliselt natukene. Aga selleks ei oleks nagu põhjust, kui ma tahaksin sellest osa võtta, eks. Aga noh, ma ei tea... ei see tegelt ei ole vist... ei mängi vist rolli. Ikka see sisu ja see on olulisem.

Kuidas mõjutab pressiteate kasutamist selle saatmise aeg?

SAR13: Ta peab tulema õigel ajal. Lihtsalt piisavalt enne selle sündmuse toimumist või piisavalt ruttu pärast sündmuse toimumist, mitte nädal aega hiljem, kui kedagi see enam ei huvita.

Millist pressiteadet Te kindlasti kasutate?

SAR13: Kui ta on piisavalt hästi koostatud, informatiivne... Nagu näiteks Koolitants – kunagi veebruaris lihtsalt teavitada, et ta ikka sel aastal toimub, 2000 tähemärki. Ma lihtsalt toimetan ta ära, teen kenamaks natukene, võib-olla internetilehelt otsin paar asja juurde ja lähebki niimoodi lehte. Noh, teine asi, kui pressiteade teatab, et Viljandi linnapea võtab vastu mingeid Maramaa võistluse võitjaid. Siis noh, eks me paneme sellest ka väikese eelteate lehte, aga siis me läheme sinna kohale, teeme pilti, intervjuuerime kedagi võitjatest või õpetajatest. Siis ma saan selle pressiteate panna sinna taustainfoks, et ma ei pea hakkama seal, kui neid nimesid kõiki ette loetakse, ma ei pea neid kontrollima, et kas see on nüüd ikka õigesti või valesti kirjutatud ja üle täpsustama kõigi käest, vaid mul on see paber juba enne käes. Ahhaa, nimesid on siin, arv on siin, mille eest nad saavad, on siin. Et see töö on tehtud ja saad sisulisi kommentaare küsida rohkem. Muidu läheb see aur ju faktimaterjali korjamise peale. Need on siis konkreetselt sellised pressiteated, mis teenivad selle institutsiooni huve. Nende asi on ju ka teavitada, eks ole. Aga siis kui on mingi pressiteade, et noore õpetaja toetust on saanud üle Eesti 139 inimest, mida ma vaatasin, aga ma pole jõudnud kirjutada, siis vaatad, et näe, see võib olla teema, mida kõrvale panna. Et uurida siis, kui palju on Viljandimaal neid saanud neid toetust ja siis konkreetsete inimestega rääkida. Et sa saad sealt nagu selle idee. Sealt pressiteatest siis fakti, kui palju neid Eestis on saanud ja siis paned selle kuskile tausta, et näe, kogu Eestis on nii palju saanud. Sa võid ka lihtsalt saada sellest pressiteatest selle idee, mida siis edasi arendada.

Millistele tingimustele peab vastama pressiteade, mida Te kasutate?

SAR13: Tulema õigeaegselt, olema hea pealkirjaga, sisult informatiivne. Jah, sisaldama neid olulisi fakte, mida oleks vaja teada selle sündmuse kajastamisel. Selle ürituse... siis võiks olla mingi päevakava, toimumiskoht ja –aeg ja sellised organisatoorsed asjad. Muidugi mõni üksik kommentaar võiks seal ka olla, kui näiteks minister, on teada, et ta ei ole nagu üldiselt kättesaadav, siis õpilaste autasustamine näiteks ja minister ütles seda ja seda. Et siis ei pea ajakirjanik hakkama seda üle helistama. Või noh... kas sa hakkaksidki ministrit tüütama selle pärast... Ei oska öelda. See oleneb teemast. Mina saan aru, et pressiesindaja töö on nagu edastada see oluline. Et oleks nagu mis, kui palju, kes, need põhilised faktid.

Millist pressiteadet Te kindlasti ei kasuta?

SAR13: Vahel ongi nagu probleem, et see artikkel on nagu valmis tehtud. Seal on nagu kõik need kommentaarid ja tsitaadid kõik sees. Niisugune tore artiklikene. Siis ajakirjanik vaatab, et aga minul ei ole siin midagi teha, aga oma nime ma ka sellele alla ei saa kirjutada. Et noh... siis on ta nagu liiga põhjalik. Vahel on muidugi tore, paned vabalt ära selle, aga mõne teema puhul nagu ei taha neid tsitaate sinna. Ma arvan jah, et pressiesindaja peaks esitama ainult faktid, võimalikult adekvaatsed, nende põhjendused ja taustinfo ja siis need sellised sisulisemad kommentaarid võiks see ajakirjanik sinna ise juurde võtta selles valguses, mis ta ise tahab. Ma ei saa sellele oma nime alla kirjutada. Kui asi liiga lihtsaks teha, võivad mõned olulised asjad kahe silma vahele jääda ja ajakirjanik ju pärast vastutab.

Mis on Teie jaoks pressiteates oluline?

SAR13: Noh, see sama, et ta tuleks õigel ajal, põhilised küsimused oleksid vastatud ja see ei oleks liialt ette kirjutatud. Reklaam ei tohi ka olla.

Milline info peab pressiteates kindlasti olema?

SAR13: Põhifaktid.

Kas hea pressiteade peab sisaldama ka kellegi kommentaare?

SAR13: Mõned võivad, aga see ei ole määrav. Liiga palju ei tohi ka olla, siis ei ole ajakirjanikul enam midagi teha ja siis tundub pressiteade kõlbmatu – kuidas sa trükid teise kirjutise ära?

Kas pressiteates peaks olema ka pilt?

SAR13: Noh, ta võib olla, aga... Aga... No võib, aga ei ole kindel, kas seda avaldatakse, sest tavaliselt need fotod ei ole väga kvaliteetsed, mis saadetakse. Üldiselt me ei ole kasutanud neid fotosid. Oleme otsinud oma fotopangast vastava foto. Me pole kasutanud neid pressiteate fotosid. Neid saadetakse väga harva, aga me ei ole ka kasutanud.

Milline info pressiteates on üleliigne?

SAR13: Liigsed kommentaarid, liiga palju tühja juttu, puhas reklaam. Ajakirjanik peab ka saama midagi teha, midagi uurida.

Milline on hea aeg pressiteate saatmiseks?

SAR13: Parajalt enne ürituse toimumist, et jõuaks reageerida, või võimalikult ruttu pärast, et poleks aegunud. Nad tulevad siis, kui on asi möödas või kui on artikkel sellest juba ilmunud. No kui nädala kava tuleb kolmapäeval, siis ei ole ju enam huvitav. Siis sa tead neid sündmusi ise juba. Kellaaega nagu ei oskagi öelda. Ilmselt mitte liiga hilja õhtul.

Millisel määral vastavad Teie seatud hea pressiteate tingimustele need pressiteated, mis Te saate?

SAR13: Ma ütleks, et nad on päris professionaalsed ilmselt. Ma vaatan, et Postimees *Online* paneb nad vist üsna üks-ühele sisse ka, mis üleriigilised on. Need parteide seisukohad ja... kuigi nad mind ei huvita ja minu tööd ei puuduta, aga muidu on päris okei. Nad küll teatavad mingeid seisukohavõtte poliitikutelt, aga... aga... Jah, paljud... Meil siin ongi tegemist sellega, et need üleriigilised on professionaalsed pressiteated, aga meie tegeleme palju inimestega, kes ei... Siin ei ole sellist pressiteadete kultuuri. Et see kool ei saada sulle pressiteadet. Jah, Viljandi linnavalitsus on tõesti hea pressitööga. Maavalitsus on nüüd kehvema pressitööga. Politseiga on meil üldse elu raskeks läinud meil nagu ma aru saan. Ja eks koolid ja nemad saadavad üherealisi teateid või vihjeid lihtsalt. Seda ei saagi nimetada pressiteateks. Nemad lihtsalt kirjutavad ajakirjanikule, et meil toimub see, kas te olete huvitatud. Meil on siin... mul on nagu selline probleem, või mul on silme all selline inimene, kas te olete huvitatud? Saadavadki selliseid vihjeid. Vahel mulle tundub, et nad võiksid rohkem osata seda pressiteadet teha või võiks olla pressiteenistus. Vahel peabki ajakirjanik mängima seda pressiesindaja rolli. Et noh see info, mida peaks nemad pressiteatena kirja panema. Kuna nad ei oska kirjutada, siis pead sina selle kirja panema ja panedki lehte sellise nupu, mis võiks vabalt olla ka pressiteade. Aga sa kujutad selle peale oma aega.

Kui paljud neist on head pressiteated?

SAR13: Päris paljud on iseenesest head, aga nad lähevad raisku, sest nad on saadetud valele inimesele. Mul pole nendega midagi teha. Kõiki häid pressiteateid ei kasuta ma juba väljaande iseloomust lähtuvalt. Palju on head, aga üleriigilist, mis viljandimaalaste jaoks ei ole väga oluline.

Siin on kaks pressiteadet. Kas kasutaksite esimest pressiteadet?

SAR13: Jah, miks mitte? See on täitsa minu teema, kuigi pisut bürookraatlik. Palju on kantseliiti ja selle normaalseks toimetamine on raske. Samas peaks uurima, kui palju see

teema meiega, see tähendab maakonnaga seotud on. Ma isegi ei tea, kas ma kasutaksin, aga ma uuriks selle kohta natuke. See on muidu hea teema, aga teade on liiga pikk ja liiga ametlik. Tundub pisut reklaami moodi, et näete, me saime nüüd hakkama. See on veidi halb.

Mille järgi Te selle pressiteate puhul otsustasite, kas kasutate seda või mitte?

SAR13: Põhiliselt otsustan ikka teema järgi. Haridus on minu jaoks oluline valdkond. Aga ma ei olegi veel otsustanud, kas kasutan. Ainult uuriksin esmalt. Eks ma siis uurimise tulemuste järgi otsustangi, kas see läheb meie lugejatele korda.

Kas kasutaksite teist pressiteadet?

SAR13: Iseenesest võiks, kuigi see ei ole päris minu teema. Hea lühike teade on, kommentaarid ja kontaktid on ka. Samas ei ole päris meie regioon, kuigi kui meie noored osaleksid, siis oleks ehk ka meie teema. Kummaline on see, et pressiteade tuleb auhindade väljapanijalt. See on reklaamimaiguline. Mina seda teadet vist ei kasutaks, aga näitaks inimesele, kes meil põllumajandusest kirjutab. Ehk tema tahab. Siin saab määravaks see, et pole minu teema, meie piirkond ja saatja on ka kummaline.

Sellega on intervjuu lõppenud. Ma tänan Teid väga!

Lisa 3.3 Intervjuu C

Tere! Esmalt suur aitäh selles intervjuus osalemise eest! Intervjuu viin läbi Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi bakalaureusetöö raames. Bakalaureusetöö teemaks on „Pressiteadete kasutamine Eesti maakonnalehtedes“.

JTT13: Aga palun!

Läheme aga intervjuu juurde ja minu esimene küsimus on, kui kaua Te olete ajakirjanikuna töötanud?

JTT13: 13 aastat.

Kaua Te just selles väljaandes olete töötanud?

JTT13: Ainult siin olengi.

Kõik need 13 aastat?

JTT13: Mhm.

Aga kas Te olete ka ajakirjandust ja kommunikatsiooni õppinud?

JTT13: Ei ole.

Aga mida Te olete õppinud?

JTT13: Ma olen õppinud EPAs loomakasvatust.

Ohoh... Aga millal siis?

JTT13: Noh. See oligi niimoodi järjest. Lõpetasin keskkooli ära, see oli siis '93ndal aastal. Siis läksin EPAsse, õppisin seal neli aastat, '97ndal aastal lõpetasin ära ja siis tulingi Järva Teatajasse tööle.

Ahsoo. Aga millised on Teie praegused tööülesanded?

JTT13: No ma ei tea. Väikeses lehes on need muidugi üsna laiad. Et ütleme, et peamine on kirjutada artikleid, aga siis ka toimetamine, teha fotosid, toimetada *online*-lehekülge. Mingil määral siin arvamuslehel juhtkirja kirjutamine. Kui peatoimetaja on ära, siis pean teda asendama. Kui fotograaf on ära, olen ka teda asendanud. Sellises väikeses lehes ei ole see nii

kindel, et see, kes on reporter, teeb reporteritööd. Siin on nagu nii, et kõik peavad katma kõiki, sest meil ongi ainult neli reporterit hetkel.

Milliseid ajakirjanduslikke materjale Te sel juhul toodate?

JTT13: Fotod, uudised, repliigid, kommentaarid, arvamused. Absoluutselt seinast seina, kõik, mis lehes on.

Millistel teemadel Te põhiliselt kirjutate?

JTT13: Need on meil küll ära jaotatud mingil määral. Noh, minu teemad on siis võib-olla ütleme uudis ja uudises siis poliitika, krimi ja politsei pool. Noh ütleme, et see operatiivne uudis ongi, eksole, mida nüüd ja kiiresti tuleb teha.

Mhm. Aga kui palju Te mahuliselt toodate? No ütleme nii päevas, tähemärkides.

JTT13: Oh, tähemärkides on küll roppraske öelda. Kui kõik need *online*-uudised sisse panna, siis päevas, no ma ei tea, iga päev ikka mõni tuhat tähemärki vähemalt. Seda on väga raske mõõta tõesti. See on tõepoolest nagu kilodes meetrite mõõtmine. Mõni asi on väga lihtne, et lähed teed selle sutsaka ära, aga teist uurid väga pikalt, aga tähemärkides ta väga pikk ei tule.

Okei, aga nüüd siis rohkem selle töö teema juurde. Kuidas te oma kirjutatavate lugude jaoks teavet saate?

JTT13: Noh, esiteks on siis allikad, kes lihtsalt helistavad, annavad infot. Siis helistan ise allikaid läbi sellise teatud järjekindlusega. See oleneb hästi palju sellest, kuidas teemasid on. Kui midagi juhtub, siis tulevadki sisse needsamad pressiteated või leiame kuskilt kodulehelt teema, et näe, miskit sellist toimub. Noh ütleme, et täna siin antakse ühele noorele spetsialistile stipendium. Teame, et see läks sellele lehele, see koht on jälle täis. Siis saime teada, millised kollektiivid pääsevad suvisele tantsupeole, üks ole. Siis ei pea otsima. Vahest ongi see probleem, et teemat ei ole ja siis tuleb hakata tööd tegema allikatega ja siis sealt otsima. Kõik, ütleme kohaliku omavalitsuse kodulehed, siis siin on hakanud juurde tulema, meil on siin kodulehel see vihjeliin, mis on hakanud hästi tööle. Et nädalavahetustel tuleb sealt päris palju, et lugejad annavad teada. See on siis, et kui siin kevadel ujutab või juhtub mingi õnnetus, siis antakse teada. On ka nii, et kaevatakse mõne ametniku peale, et see on siin sahkerdanud ja lahti lastud, kas te teate. See on selline anonüümseks vihjeks hea kanal. Mingil määral on tõusnud ka see Facebook, millest praegu palju räägitakse. Ka sealt hakkab

midagi juba tulema. Noh, nädalakavad, mida omavalitsused saadavad meile. Seal saab. Noh, vahel saab ka üleriigilisest meediast midagi – nad kirjutavad ütleme perearstinduse teemast ja siis meie saame juba keskenduda oma perearstidele.

Just. Aga kui nüüd küsida, siis millised neist informatsiooniallikatest kõige olulisemad on? Just selles mõttes, et kuidas kõige rohkem informatsiooni saadakse.

JTT13: Noh, kõige olulisemad on vast ikka su enda allikad. Kui saadetakse laiali mingi pressiteade või on kuskil teisel kodulehel juba üleval, siis selle uudisväärtus ei ole enam nii suur. Aga kui allikas helistab sulle ja ütleb, et tead, meil juhtus selline asi, või, et seal tehti seda, siis me võime selle rahumeeli panna oma lehe esiküljele, sest me teame, et *online*-meedia, kohalik raadio siin või keegi teine pole sellest veel kirjutanud. Seetõttu mina tähtsustaks kõige enam neid ajakirjaniku ja allika otsekontakte.

Mhm. Aga kas Te ka nagu pressiteateid kasutate?

JTT13: Ikka. Ikka. Ikka. Pressiteated on väga tänuväärsed just *online*-meedias, kus võibki sageli teha, et kui see pressiteade pole kallutatud... ütleme, kohalikel omavalitsustel on tihti probleeme sellega, et selle pressiteate sees hakatakse ülistama siis seda kohalikku vallavanemat või linnapead või midagi sellist, eks ole. Et siis see tuleb seal välja kärpida, aga tuum võib seal täitsa sees olla, eks ole. Näiteks eile Paides toimus mingi üritus, eks ole, või linnavalitsus hakkab mingit toetust välja andma, siis sellest, et linnavalitsus annab välja mingit toetust, me anname inimestele kindlasti teada, aga me tõmbame lõpust maha selle lause, et see kõik toimub meie targa linnapea juhtimisel. Seda pole vaja sinna enam panna. Siis võib-olla neid pressiteateid me kasutamegi *online*-meedias rohkem, kus me sageli ei võta ka neid kommentaare enam sinna juurde. Aga kui me juba paberlehte teeme, siis me hakkame seda pressiteadet juba laiendama. Et siis tuleb juba allikatelt hakata neid kommentaare juurde võtma. Võib-olla teiselt osapoolelt, opositsioonilt siin poliitiliste lugude puhul kommentaare juurde ja kõike sellist.

Mhm. Aga kui palju Te oma töös pressiteateid üldse kasutate?

JTT13: Võiks tegelikult öelda, et vast ikka igapäevaselt. Meile tuleb päevas sisse mingi sadakond isegi, mille hulgas pressiteateid on ikka kümneid. Seetõttu ma neid kasutan, kuigi see pressiteade võib ju muutuda kardinaalselt. Noh, seesama näide, et Paide linn saadab pressiteate, et me ostime linnale ühe maja ja see on väga hea uudis, aga opositsiooni käest

saame pärast teada, et see maja kuulus võib-olla ühele poliitikule ja vast tuleb välja, et tegelikult on mingi korruptsiooniga hoopis tegemist. See ei tähenda, et see ilmuks ajalehes samal kujul ja ta võib seal 180-kraadise pöörde võtta, aga see lugu saab alguse võib-olla just sellest samast pressiteatest.

Te ütlesite, et saate kümneid pressiteateid päevas, aga kui paljusid neist Te kasutate?

JTT13: Ma arvan, et paari võib-olla päevas isegi kasutan.

Aga mille järgi Te otsustate, kas pressiteade on Teile vajalik või mitte?

JTT13: Kui vajalik see info on Järva Teataja lugejatele, Järva maakonna elanikele. Praegu saadavad isegi kultuurikeskused meile selliseid pressiteateid, et avasime uue näituse, meil tuleb kontsert. Et sellised asjad me laseme kõik sealt veebist selliste nuppudena läbi. Noh, selline põhiinfo ongi, siis me väga ei muudagi neid pressiteateid. Et meie inimesed teaksid, et tänagi siin Paide kultuurikeskuses avati näitus, et juuksekarva peale inimene maalib ja riisiterale – tuli selline pressiteade ja mul ei olnudki vaja kellelegi üle helistada, et see pressiteade leidiski meie veebis siis koha.

Millised pressiteated Te läbi loete?

JTT13: Väga paljusid tõesti ei loe. Ma kustutan nad enne ära, kui ma näen, et ütleme näiteks üks kasvõi Viljandi maavalitsusest Peep Talimaa saadab, siis ma kustutan ta ära. Sest neid tuleb nii palju, et kõiki tõesti ei jõua lugeda. Viljandi mind ei puuduta ja kui puudutaks, siis ma tean, et Sakalast Marko Suurmägi helistaks ja annaks mulle teada. Noh, ma ei tea. Eesti rahva muuseum saadab mulle ka millegipärast kolm tükki korraga ja need ma kustutan ka ära, sest see ei puuduta Järvamaa lugejat. G4S turvafirma pressiteate jälle lugesin läbi. Nad kirjutasid, millistes randades nad hakkavad rannavalve teenust pakkuma. Lugesin selle läbi ega näinud Järvamaa randu seal nimekirjas. Siis ma saatsin selle pressiteate talle tagasi ja küsisin, kas te meil Paides ja Türil ka turvate. Nad ütlesid, et veel ei ole lepingut sõlmitud ja sealt saigi lugu edasi, et ma helistasin Paide linnavalitsusse ja Türi linnavalitsusse ning küsisin, et miks ei ole – tavaliselt G4S valvab ka meil – et kas sel aastal jäävad rannad valveta. Aga siis selgus, et nad peavad alati selle konkursi välja kuulutama ja tavaliselt G4S on selle võitnud, aga tänavu pole võitja veel teada. Et, noh, üks näide jälle, kuidas pressiteatest lugu võib tulla. Aga kui palju ma neid loen? No ma ei tea. Võib-olla tegelikult isegi laias laastus pool. Et ütleme need, mis kohapealt tulevad, Järvamaalt saadetud

pressiteated, vallavalitsused, ettevõtted ja mis iganes, siis need ma loen alati saajaprotsendiliselt läbi. Aga nüüd väljapoolt tulevaid ma hakkam lahterdama selle järgi, et kas see kuidagi mõjutab Järvamaad. Kui ma kohe pealkirjast aru saan, et ma ei sellest teha lugu Järvamaa kohta, siis ma seda läbi ei loegi.

Aga mis neis pressiteadetes, mis Te läbi loete, on Teie jaoks huvitav või oluline?

JTT13: Noh, huvitav või oluline on maakonnalehtedel puhtalt üks aspekt – see on maakonna vaatevinkel. Nii kui ma näen, et ma saan selle kuidagi maakonnaga ära siduda, siis ma seda teen, aga kui ta on tõesti selline üle-eestiline, siis selliseid teemasid maakonnaleht ei suuda kajastada. Ütleme Sakalas võib see ka erinev olla, sest see ilmub viis korda nädalas ja neil on seda Eesti teemat rohkem, aga kuna Järva Teataja ilmub ainult kolm korda nädalas, siis meil on ikkagi tõesti see kohalik teema üksnes. Kui meie lugeja tahab ikkagi üleriigiliste teemadega kursis olla, siis ta peab kõrvale tellima kas Postimeest või Päevalehte või kes mida soovib.

Mhm. Aga millised pressiteated Te täiesti ilma lugemata ära kustutate?

JTT13: Eks ta ongi võib-olla see, et pressiteate saajale hakkab silma, kes see saatja on. Kui saatja ongi selline ja ma juba tean, et sealt ei tulegi midagi, et ma juba saatja nime järgi tean, siis ma neid kustutan niimoodi. Või siis see sisututvustus, mis on niisugune, et räägitakse piirivalve probleemidest, siis meie piirivalve probleemidest ei kirjuta, sest Järvamaal ei ole piiri. Me oleme Kesk-Eestis.

Okei. Aga mis määrab selle, kas pressiteatest saab uudis või muu artikkel või mitte?

JTT13: Hmm... (paus).

Noh, mille järgi Te otsustate, kas Te kasutate seda pressiteadet või mitte?

JTT13: Siis kui ma saan ta siduda kuidagi Järvamaa teemadega. Kui ma saan sinna sisse kirjutada, kuidas Järvamaal nüüd selle asjaga on. Me ikkagi üleriigilisi uudiseid ikkagi ei kajasta. See peab tõesti olema midagi väga väga suurt, et kui me hakkame neid kajastama. Ja ka veebis on meil nii, et kuna me oleme selle Postimehe veebiga väga tihedalt seotud, siis meie lugejad saavad need üleriigilised uudised Postimehe käest, et Järva Teataja veebis on ikkagi Järva Teataja uudised. See üks kriteerium meil on ikkagi see, et Järvamaa, kuidas siduda Järvamaaga.

Aga kas pressiteate kasutamises mängib rolli ka selle pealkiri?

JTT13: Kindlasti. Et eks ma olen ka võib-olla seda teinud...et kui ma kustutan selle ära, siis... noh, ma kustutan neid päevas ju kümneid ja kui see liita aastate peale kokku, siis see on meeletu suur hulk. Et võib-olla mõni pressiteade ongi nagu see näide, mis ma tõin piirivalvega, et kui pealkiri ongi, et on piirivalve probleemidest, aga me saame teada, et see koosolek, mis siin peetakse, toimub hoopis näiteks Paides. Et kui ma seda sealt pealkirjast kohe teada ei saanud ja ma tegin võib-olla ennatlikke järeldusi, et see mind ei puuduta, siis... Pealkiri on väga oluline. Et noh meie jaoks siis see, kas me näeme siin mingit seost oma Järvamaaga.

Kuivõrd oluline on pressiteate saatja?

JTT13: Saatjal ma arvan, et küll vahet ei ole.

Et ei kustuta ühtegi ära lihtsalt selle pärast, et mingi nõme inimene saadab?

JTT13: Ei, ei selle pärast mitte, aga nii nagu ka ajakirjanduses, prominentsus määrab. Ütleme, et kui pressiesindaja asemel maavalitsuses ei saada seda pressiteadet mitte maavanema nõunik, vaid maavanem ise, siis mul ju peas võib ju mingi plöks läbi käia, et oo, kas siis nüüd on mingi väga tähtis asi. Ma ei kujuta ka ette. Kui pressiteate saadaks välja mõni minister, siis see ka kindlasti ju ajakirjaniku tähelepanu tõmbab rohkem, kui ma tean, et ei saada pressiesindaja. Aga nüüd vastupidi... et nagu kedagi alavääristada, seda küll ei saa.

Kuidas mõjutab pressiteate kasutamist selle saatmise aeg?

JTT13: Noh, siin on näha, et pressiinimesed hakkavad seda ära kasutama. Et eriti *online*-meedias. Ma ütleks, et erakonnad enne valimisi kasutasid seda ära, et nad hakkasid laupäeval ja pühapäeval saatma hästi palju pressiteateid, sest nädala sees on uudiseid rohkem ja on rohkem ajakirjanikke tööl. Nädalavahetusel seda ei ole ja väikses maakonnalehes on nädalavahetuse veebis nii, et üks inimene lihtsalt valvab ja kogu see asi ongi ühe inimese õlul ning seetõttu ongi hea, kui sulle neid pressiteateid tuleb. Siis saad seda kasutada. Hakati tõesti saatma nädalavahetusel neid, et siis on lihtsam lehte pääseda. Lihtsalt uudiseid on vähem. Toimetustes on uudisenälg suurem ja pressiesindajad kasutavad seda ära. Minu meelest ka väga edukalt ja mitte ainult meie lehes, vaid ka üleriigilises meedias. Seetõttu ongi see väga oluline. Kui sa saadad selle sellisel ajal, et ka siin Järvamaal on midagi juhtunud ja mitu teemat käsil ja sa juhtud sellel ajal seda pressiteadet saatma, siis ei pruugi see lugu nii suurt

tähelepanu saada kas siis veebis või lehes, kui siis sellisel ajal kui tõesti ongi see hapukurgihooaeg ja sul tõesti polegi midagi panna. Et üks asi on selle pressiesindaja professionaalsus välja mängida õige aja peale ja teisalt ka lihtsalt õnn, kas selle aja peale veel midagi juhtub või mitte.

Kuidas maakonnalehtedes selle hapukurgihooajaga lood on?

JTT13: Ma arvan, et seda on, aga selle kohta räägitakse alati, et see on suvel, millega mina ei ole kohe absoluutselt üldse nõus. See vahest lihtsalt tekib ja see hapukurgihooaeg võib vahel olla lihtsalt kaks-kolm päeva ja see võib olla ka kaks-kolm nädalat. Vahel lihtsalt tunned, et hästi palju tuleb endal nagu teha allikatega tööd, et sul pole midagi lehte panna. Mida väiksem see maakond ja leht on, seda raskem see on. Kui sul pole enam ei teatreid ega kõiki selliseid asju, siis uudist jääbki vähemaks puhtalt füüsiliselt. Üleriigilisel lehel noh see ei ole nii valus. Midagi ikka on. Sa lihtsalt seda latti langetad allapoole. Aga väikeses maakonnalehes on see terav. Ma kujutan ette, et meist veelgi teravam on see Valgamaalases ja Sakalas on seda jällegi vähem. Pärnu Postimehes on veel vähem. Mida suuremaks see piirkond ja kogukond läheb, seda rohkem ju uudist on. Aga suvel meil seda probleemi pole, sest siis tulevad inimesed maale. Meil ei ole küll teatreid, aga suvel on see sama Vargamäe oma projektidega, üle Eesti kuulus ja me saame sealt suve jooksul kirjutada tõesti kümneid lugusid. Suvel inimesed rohkem reisivad. Kõige labasemaid õnnetusjuhtumeid on suvel rohkem, sest inimestega juhtub igasuguseid asju. Inimesed reisivad, nad leiavad loodusest midagi huvitavat, pildistavad, saadavad meile. Maakonna jaoks tõesti ehk veebruar on väga raske aeg uudise leidmiseks, aga kohe kindlasti mitte suvi.

Kas kellaajaliselt on vahet, mis kell saadetakse?

JTT13: Paberlehele küll, sest maakonnalehed lähevad ju varem trükki. Et kui meile saata kell viis pressiteade, aga leht peab kell kuus ära minema juba, siis kui sa pead seda põhjalikumalt uurima ja edasi tegutsema sellega, siis puht füüsiliselt sa lihtsalt ei pruugi enam jõuda. Siin on lihtsalt see trüki vahe. Kui suured ajalehed lähevad õhtul hilja trükki, siis neil see enam nii tähtis ei ole, aga maakonnalehes on küll nii, et kui sa saad hommikupoolikul või lõunal selle kätte, siis sul on aega sellega tegeleda. Ja meil on erinev ka see, et kuna me ilmume ainult kolm korda nädalas, siis oluline on ajaliselt, kellaajaliselt ainult trükkimineku päevadel seal teisipäev, neljapäev saatku, millal tahab, sest järgmisel päeval on ju ikka veel aega.

Aga millist pressiteadet Te kindlasti kasutaksite?

JTT13: Millel on uudisväärtus sees meie lugejatele. Kui nüüd neile kriteeriumitele mõelda, siis ma niimoodi ei oska öelda igatahes. Nad kõik võivad olla, aga millisel see suurem on. No prominentsus, eks ole. Selge see, kui midagi juhtub maavanema või siit valitud Riigikogu liikmetega, siis see on väga tähtis, eks ole. Aga samas mõni teine kriteerium võib selle jälle ületada, nii et siin midagi välja tuua ei oska. Mida kuumem see on. Mida suurem see väärtus ja lugejate jaoks oluline ja üllatab... Noh, ma ei tea. Kui ta lugejale korda ei lähe, siis mis ma tast kirjutan.

Ma küsin siis, millistele tingimustele peab vastama see pressiteade, mida Te kasutaksite?

JTT13: Hästi lühidalt ma vastan, et seal peab olema midagi sees, mis huvitab lugejaid. Et noh ta peab olema informatiivne. Ma seda tühja mula, mida palju tuleb... et noh, kas sellest on juba varem räägitud, võib-olla näiteks see välja tuuagi, et me ise tahame lehena olla kiire ja operatiivne, olla esimene, kes sellest kirjutab. Me kirjutame mõnest asjast ära – toimub näiteks selline üritus või see ja teine asi ning siis mitu päeva hiljem tuleb selle kohta pressiteade. Sellisel puhul me seda pressiteadet enam ei kasuta, sest me oleme ta lihtsalt ise ära kirjutanud. Meie jaoks on see teade siis kasutu.

Millist pressiteadet Te kohe kindlasti ei kasutaks?

JTT13: Ma ei tea. Selles mõttes võivad need väga erinevad olla. Alles hiljuti üks riigikogulane, kes läks ühe erakonnaga tülili, ei saanud enam Riigikogusse sisse, hakkas saatma meile pressiteateid – lihtsalt mustavaid, sarjavaid sõnumeid selle erakonna ja selle liikmete kohta. Ja me tõesti neist ühtegi ei avaldanud, sest see tundus meile mustamisena. Seal ei olnud mingit uut infot ega midagi, et me ei tahtnud olla selline kättemaksukanal. Kuigi ta helistas üle ja küsis, et ma olen ikkagi endine riigikogulane, miks te neid ei avalda, siis me neid ikkagi ei avaldanud. See võib oleneda miljonist asjast. Ma ei oska siin midagi välja tuua.

Nüüd ma hakkan uurima, milline on Teie jaoks hea pressiteade. Te siin juba rääkisite, mis on pressiteates oluline, aga ma nüüd uurin selle koha pealt, milline info peab pressiteates kindlasti olemas olema?

JTT13: Noh. Pressiteated on ka erinevad. Kui on pressiteade ürituse kohta, siis vahest saad sellise pressiteate, et pead üle helistama ja küsima, millal see toimub. Et kõigepealt sellised põhiasjad – mis toimub, kus, kes seda korraldab, kas see on tasuta või mitte jääb sageli välja,

mis on põhjus, mille pärast tuleb tihti üle helistada pressiteadete puhul. Et näiteks me tahame selle sisse panna, et toimub tore kontsert, tulge kõik kohale ja siis tuleb inimene perega ja saab teada, et pääse maksab kuus eurot ja ta on tulnud suure perega ja tal seda raha ei ole ja ta peab ära minema, siis ta on meie peale ka tige. Et oleks ka sellised asjad ka kirjas. Kui me saame pressiteate mingisuguse omavalitsuselt. Mingid tüüpilised omavalitsuse tegevuse kohta, siis mida ma tahan seal näha noh? Võib-olla ongi see, et on vahest hea kui sinna on sisse pandud tsitaate või neid. See teeb meie tööd lihtsamaks. Kui see on professionaalselt tehtud, tasakaalustatud ja midagi ei promota selle tsitaadiga, siis see teeb ajakirjaniku töö tõesti lihtsaks. Kui sa saad seda kasutada ega pea enam üle helistama.

Kas näiteks pilt peaks olema kaasas?

JTT13: Ta ei oleks ju halb, kui ta on kaasas. Vahest võib see ka probleemseks teha, kui need laetakse sinna väga palju juurde, siis võib tekkida probleem, et need meilid ei tule enam läbi, kuna nad on nii andmemahukad. Või siis teine asi, et noh lihtsalt neid ei ole nii palju vaja. Ta on hea, kui ta on kaasas, aga ta ei ole meie jaoks nii oluline, kuna meil on kasutada väga hea pildipank. Konkreetselt meie jaoks see pole nii vajalik, aga alustavale meediaasutusele oleks pilt väga hea, kuna neil pole seda vana pildipanka.

Just. Aga milline info pressiteates on üleliigne?

JTT13: Sageli ütleme ettevõtete puhul liialdatakse selle taustainfoga. See võib ulatuda sinna tuhandete tähepunktide juurde. Et meie ettevõtte on asutatud siis ja siis ja siis. Ta läheb lihtsalt nii pikaks, rääkimata sellest, et paberlehes ei ole iial selleks nii palju ruumi ja isegi veebis me kustutame selle ära. Kui räägid ettevõttest, et ta avab Paides uue tehase või võtab tööle 20 inimest, siis loomulikult on see uudis ja me kirjutame sellest, aga kui seal lõpus on tuhat tähepunkt, et see ettevõtte asutati siis ja siis oli siis ja siis oli siis, siis see nagu läheb lugejale liiga koormavaks.

Milline on hea aeg pressiteate saatmiseks?

JTT13: Tõmbame siin võib-olla lahku veebi ja paberlehe. Veebi jaoks on parim aeg hommikupoolik, kui sul on kiiresti vaja hakata midagi üles saama. Ja ütleme elu veel nii palju ei toimi, et mingid üritused toimuksid, kust tuleks. Siis on hommik parem. Aga lehe jaoks võib ta olla ka hommikust pihta ja kuni keskpäevani või tund või paar edasi. Siis ei ole probleeme. Aga kui ta tõesti lehe jaoks tuleb nüüd juba kell viis, siis paberlehe jaoks on see

probleem. Siis me ei jõua sellega enam tegeleda järgmise lehe jaoks ja võib juhtuda, et ta jääb järgmisesse lehte. Meil leht ilmub kolm korda nädalas, siis tuleb päev või mitu päeva vahet ja selle aja jooksul tema uudisväärtus võib kukkuda, sest ta käib läbi kohalikust raadiost ja uudisteportaalidest, üleriigilisest raadiost ja kui on suurem uudis, siis isegi televisioonist, sest meil on väga tugev ERRi reporter siinkandis. Kui kõik teised ära leierdavad selle, siis lehes... Kui on selline suur uudis, siis algul oleks ta võinud olla meil esimesel või kolmandal küljel, aga kui saame ta pool kuus kätte ja me ei jõua teda enam lehte panna, peame panema järgmisesse numbrisse, siis ta võib tõesti kukkuda seal neljandale või viiendale lehele ja ka mahust olla väiksem. Ta kaotab uudisväärtust.

Millisel vastavad need pressiteated, mis Te saate Teie enda seatud hea pressiteate tingimustele?

JTT13: Ma arvan, et need, mida ma loen ja millega ma üldse toimetama hakkan, neist pooltele mul poleks üldse mingeid etteheiteid. Ega pressiteade ei tähenda seda, et see oleks valmis ajakirjanduslik materjal. See tähendab info edastamist, millega ajakirjanik saab tegeleda, et ta saab selle alginfo tõesti heal tasemel kätte. See olenebki. Ma arvan, et on pooleks umbes. Pooli neid pressiteateid saadavad välja inimesed, kes on tõesti üks ole siis päris pressiesindajad või siis seda tööd pikalt teinud, et nad teavad, mida üks pressiteade tähendab. Nad oskavad seda teha. Kui seda hakkavad saatma mingid maa kultuurikeskuse juhid või mingid ametnikud, siis neil on võib-olla tõesti seda, et seda puuduolevat infot on, seda mida ta oleks võinud panna sinna ühe-kahe lausega juurde ja täpsustada ära. Võib-olla tõesti pooled on head ja pooled on sellised, et neid saaks lihtsasti paremaks teha, kui pressiteate koostaja oleks professionaalsem. Võib olla ka väga hästi ja professionaalselt koostatud pressiteade, aga minul Järva Teataja ajakirjanikuna pole sellega midagi peale hakata ja ma isegi ei ava seda.

Igatahes suur tänu Teile selle intervjuu eest!

JTT13: Aga palun.

Lisa 3.4 Intervjuu D

Tere! Esmalt suur aitäh selles intervjuus osalemise eest! Intervjuu viin läbi Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi bakalaureusetöö raames. Bakalaureusetöö teemaks on „Pressiteadete kasutamine Eesti maakonnalehtedes“. Kas ma tohin sinatada?

JTR5: Aga palun!

Minu esimene küsimus on, kui kaua sa oled ajakirjanikuna töötanud?

JTR5: Ütleme siis, et viis aastat põhikohaga. Eelnevalt siis osalise koormusega ja kooli ajal suvel, aga viis aastat siis põhikohaga. See on siis see, mis möödus bakalaureusest.

Kaua sa siin oled töötanud?

JTR5: Täpselt pärast bakalaureuse lõppu tulingi siia tööle kohe.

Oled sa õppinud ajakirjandust?

JTR5: Õppisin ajakirjandust ja suhtekorraldust Tartu Ülikoolis päevases õppes. Kohe pärast keskkooli läksin, õppisin kolm aastat ära, lõpetasin õigel ajal 2006. aastal ja tulin siia tööle.

Millised on sinu tööülesanded?

JTR5: Oh, minu tööülesanded on noh, et kui me räägime, siis valdkonniti on jagatud nii, et minu peale on jäänud sellised kooli teemad ja noorte teemad põhiliselt. Aga on ka igasuguseid muid teemasid, mis võivad minna nihkesse, et vahepeal kirjutab neist keegi teine. Et noh ajaloo teemad, aarde teemad. Praegu kirjutatakse just ühest aardeleiust. On tulnud ka majade ehitusest, poliitikast ja noh, need on need, mis tulevad lihtsalt. Nagu maakonnalehes ikka, pead tegema kõiki teemasid. Siis peame tegema *online*-uudiseid. Meil on küll eraldi *online*-toimetaja, kes tegeleb sellega ja vastutab selle eest, aga meil on igal ajakirjanikul ka kohustus teha viis *online*'i nädalas. Et see on meil sisse kirjutatud lepingusse. Lisaks on meil nädalavahetuse *online* valved. Ee tähendab seda, et terve nädalavahetuse on üks ajakirjanik valves ja paneb uudiseid üles. See ei ole mitte nii, et kui uudis tuleb, siis paneb üles. Tühja päeva ei saa olla. Facebook'i tuleb ka panna üles uudiste linke. Minu lisaülesanne on ka see, et selle, et ma seda noortekülge saaks täita, vean ma Järvamaa noorte meediaklubi, mille ma paningi kokku selleks, et noorteleheküljel oleks kirjutajaid. On ju koolielukülg, mida ma pean

täitma. See ilmub üle kahe nädala. Noortekülg ilmub iga nädal korra. Rohkem ei tule vist meelde.

Milliseid ajakirjanduslikke materjale sa toodad?

JTR5: Igasuguseid. Homses lehes on esilehel uudis, siis on isikulugu, mis on soft olemuslugu. Reportaaže võin kirjutada, lühiuudiseid, mida iganes. Absoluutselt piiramatut. Intervjuud ja mida iganes.

Palju sa mahuliselt umbes kirjutad?

JTR5: See on ju väga erinev. Ma mõnel halvemal päeval olen kokku liitnud tähemärke, siis on olnud üle 10 000 tähemärgi. Seda on palju. Aga see on kahe päeva töö ja seal ei olnud ainult minu kirjutatud, vaid pressiteated olid toeks. Aga me jõuame selle teemani. Homses lehes on minu vastutusel tähemärke üle 12 000. Kõik lehed ei ole sellised. Vahel teengi ainult 1000 tähemärki. Päevi on erinevaid, aga ütleme ühe lehekülje võiks ajakirjanik lehes ära täita.

Okei. Kuidas sa oma kirjutatavate lugude jaoks teavet saad?

JTR5: Igalt poolt. Räägin enda allikatega, see, mis sa vabal ajal räägid – inimesed, sõbrad-tuttavad räägivad, suunavad sind, et räägid nendest juhtumistest. On pressiteated. On lihtsalt mingid, kes ei ole su sõbrad, aga väljakujunenud allikad, kes annavad teada, kui neil midagi toimub. Ka muidugi kõik inimesed, kirjutavad väljaanded, internet. Igalt poolt saab. Ka pressiteated kuuluvad sinna alla. Nii ametlikud kui mitteametlikud allikad. Sõbrad-tuttavad, teised kirjutavad lehed, et nopid mõne asja välja näiteks.

Aga millised neist kõige olulisemad on? Milliseid allikaid sa kõige rohkem kasutad?

JTR5: Seda peab mõtlema täitsa. Ma olen viimasel ajal mõelnud, et neid inimallikaid on väheks jäänud. Info tuleb ametlikest kanalitest või siis just nende allikate kaudu, kes sulle rutiinselt teada annavad, kui neil midagi toimub. Võib-olla sõprade-tuttavate kaudu tuleb isegi vähem, aga sealt tulevad alati kaalukamad asjad, mis räägitakse ausalt ära. Pressiteated ei ole nii metsikult olulised. Ütleme, et see on siuke ametlike allikate kanal. Sinu rutiinsed asjad, mida sa käid vaatamas – noh valdade kodulehed, loed dokumente, sul on oma allikad, kes helistavad. Sellised ametlikud allikad pigem.

Kui palju sa allikatega otse suhtled?

JTR5: Kohaleminekuga on nii, et seda jääb järjest vähemaks, sest töö läheb järjest kiiremaks. Seda saab aru tähemärkide arvust. Telefoni teel suhtleme väga palju ja see osakaal kasvab. Kui ma mõtlen, et kui palju ma käisin sel nädalal majast väljas inimestega suhtlemas, siis vist oligi ainult see pikk isikulugu ja valdavalt valmivad lood ikkagi telefoni teel. Mul ei ole isegi vahel aega fotograafiga kaasa minna. Sõidan teise maakonna otsa ja saan sealt 500 tähemärki, mida mul on küll vaja, aga milleks kulutatud aja jooksul ma saaks ehk kirjutata juba mõne teise loo. Allikatega suhtlemist jääb vähemaks ja sellest on kahju, sest sealt saad huvitavamad infot ja seal tekivad mingid sidemed, mis püsivad paremini.

Aga kui palju sa pressiesindajatega suhtled?

JTR5: Täitsa palju. Mul on tunne, et viimasel ajal isegi nagu rohkem. Nad on minu abimehed. Igasugused suhtekorraldajad ja avalike suhete spetsialistid on head siis, kui ma helistan neile selliste küsimustega, et kelle poole ma peaksin pöörduma. Siis nad otsivad mulle kontakti. Või küsin tausta. Et kas te saate mulle öelda, mitu postkontorit on Järvamaal või mis iganes. Nende abi on väga palju vaja. Tegelikult üha rohkem.

Kui palju sa oma töös pressiteateid kasutad?

JTR5: Ikka kasutan. Olen sellele mõelnud, et kui pressiteateid ei ilmuks, siis kuidas ma seda lehte täidaks, sest koormus on nii suur, et siis sellest pressiteatest on lihtsalt abi. Aga mitte ainult pressiteatest, vaid igasugusest infost, mis tuleb kirjalikult meilile, ürituse nimed, asjad, see on lihtsalt sulle abiks. Et siis sa võtad selle lihtsalt põhjaks või nii. Meil on see kolmanda külje väikeste uudiste veerg. Ma arvan, et need uudised valmivad küll üha rohkem mingite pressitadete põhjal. Väga hea – mingi pisike uudis saadetakse, siin on mingi maakonda puudutav asi sees, sul on vaja üht numbrit ja üht tsitaati ja kui pressiteates on see asi sees, mul ei ole ju põhjust ju enam juurde küsida. Et siin just nende väikeste nuppude juures kasutatakse pressiteateid päris palju. Ma just mõtlengi, et kui harva ma helistan nende uudiste pärast. Need valmivad viimasena ja valdavalt pressiteadete põhjal. Noh ja pikkades lugudes, uudistes, eks me ikka kasutame, lihtsalt autunne juba või professioon ei luba ainult pressiteate põhjal lugu kokku panna. Et kui on ikka suur uudis, siis ma võin sealt küll infot võtta, aga ma pean inimesega rääkima, pean uut infot saama, mitte seda, mis läheb niikuinii igale poole laiali. Et siis ma teen lisatööd. Aga pressiteade on tõepoolest väga tänuväärne asi, millele saab toetuda, kontrollida faktid, numbrid üle. Olen mõelnud, et kui telefonis peaks neid asju kogu aeg küsima, siis inimesed ise eksivad ka rahasummade ja sõnastamisega ja kui seal üks asi on

valesti, siis on juba suured probleemid. Selles suhtes on pressiteated vajalikud ja neid saab kasutada, aga suurte uudiste puhul pigem info saamiseks, et loos võib-olla ei tsiteeri seda teadet.

Kui palju sa pressiteateid päevas üldse saad?

JTR5: Kui ma vaatan neid päevi, mil ma olen ära olnud ja tulen õhtul jälle meilboksi vaatama, siis ütleme kuskil sada. Tegelt vist vähem. Vist mingi 70 ametlikku teadet päevas.

Aga palju sa neid kasutad?

JTR5: Kasutame tegelt sellest väikest osa, et maakonnalehe asi on ikkagi ju Järvamaad puudutavad asjad. Eile oli üks kasulik pressiteade, et Edelaraudtee paigaldas Türiale valjuhääldid. Siis võib-olla kaks-kolm asja, mis eile tulid sisse ja olid sellised kasulikud asjad. Aga loen ma muidugi igasuguseid asju. Et sest huvid on lihtsalt laiemad. Sa ei piirdu lihtsalt selle maakonnakeskse asja pärast ja juba huvist ma loen, et saada teada, kas see on Järvamaa inimestega seotud, kas keegi siinsetest inimestest võtab sõna, kas ma saaksin seda siin kuidagi ära kasutada või kasvõi see tähetorni asi Tartus. Neid lugesin väga tähelepanelikult, sest mulle meeldis, et on tähetorn, mis avatakse ja mulle meeldis mõte, et äkki on mõni järvamaalane sellega kuidagi seotud. Ma otsisin seda lähenemist ja ma toetusin sellele infole. Ma loen keskkonnaameti igasuguseid teateid, sest siis tekib kohe mõte, et ehk sealt annab midagi meile kohe üle võtta. Üldiselt loeb ikka väga paljusid pressiteateid juba silmaringi arendamiseks, et sa saad aru, mis kuskil toimub. Et ja kas saab oma maakonda tõsta seda ümber. Tihti juhtub, et üle Eesti toimub midagi lastele. Loen pressiteate ära ja küsin kohe üle, et öelge, millised koolid Järvamaal osalevad. Siis saan teha jälle kolmandale küljele väikese nupu, et Järvamaa koolid ka osalevad seal.

Mille järgi sa otsustad, kas see konkreetne pressiteade on sulle vajalik või mitte?

JTR5: Issand, ma ei teagi. Ma üldiselt võtan ikka kõik lahti, aga ega ma neid siis lõpuni ei loe. Hariduse valdkonnad ja teemad ja noored on mul koheselt tähelepanu all. Neid ma loen rohkem. Teemad, millest ma ise olen rohkem kirjutanud. Ma loen juba sellepärast, et ma olen selle teemaga kursis. Politsei ja päästeameti teated on traditsioonilised, neid ma loen niikuinii. Muidugi on ka neid, mida ma ei loe. Võib-olla ma ei loe mingeid ministeeriumite teateid lõpuni nagu need, mis tulevad kaitseministeeriumist või rahandusministeeriumist. Oleneb pealkirjast ka. Võib-olla ka valitsuse nädalakava ma ei loe, sest väga tihti ei juhtu, et seal on

Järvamaaga seotud asju. Topp-olulised on need, mis on Järvamaalt saadetud. Kui mulle tuleb rida kirju, siis ma loen esmalt läbi need, mis ma näen, et on oma maakonnast saadetud. Need ma käin kohe läbi. Ma väga tihti ei kustuta pressiteateid niisama ära. Vähemalt ma loen pealkirja ja natuke algusest natuke ära.

Mis määrab selle, kas pressiteatest saab ajakirjanduslik materjal või mitte?

JTR5: Esimene asi on kohe see, et kas on mingit maakonnaga seotud aspekti. Kui seal on meie maakonnaga seotud asi, siis sellest tõenäoliselt võib saada uudis, ükskõik, mis teema see siis on. See on siis oluline, et maakonnaga seotud asi. Sealt edasi hakkab tulema, et kui on mõni üldine üleriigiline asi, kas siis on see ka meile kuidagi vajalik teema. Kas see puudutab meid? Et noh perearstide teema, et kas see siis puudutab meid. Et see fookus läheks nagu kitsamaks. Siis on seda nagu vaja. Põhiline on ikkagi see maakonnaga seotus, muidu me kasutame lihtsalt teemade leidmiseks. Nähtavasti see lähedus ja operatiivsus on uudisväärtustest olulisimad. Kui ma töötaks mõnes teises väljaandes peale maakonnalehe, siis oleks need ilmselt teised. Et ta oleks õigel ajal saadetud, et teda ei oleks kaks nädalat hiljem saadetud, mis on siis juba vana. Noh, ülejäänud asjad on sellised vaieldavad. Siis hakkab tulema juba mõjukus, kui palju ta maakonna tasandil inimesi mõjutab. Ja siis hakkab tulema igasugu detaile, et äkki oli väga kurioosne juhtum või on väga aktuaalne mingil põhjusel praegu.

Mille järgi sa otsustad, kas sa kasutad pressiteadet või mitte?

JTR5: See on raske. Uudisväärtuslikkuse järgi nähtavasti. Et kui panna mulle mitu asja ette, siis ma hakkan just väärtuslikkuse järgi vaatama. Eile, üleile, kuu aega tagasi jne. Siis mõjukus, et kui paljusid inimesi ta mõjutab. Eripära.

Aga kuidas mängib pressiteate kasutamises rolli selle pealkiri?

JTR5: See on nii ja naa. Ma olen vaadanud, et mõnikord on pressiesindajad muutunud väga loominguliseks ja kirjutanud väga huvitavaid pealkirju. Aga minu jaoks ei mängi see rolli. Minu jaoks on see info seal oluline. Ma saan aru, kui ta üritab seda mulle kuidagi huvitavas vormis esitada ja ma hindan ta püüdlusi, aga ma olen mõistusega inimene ja suudan end ka ametlikust infost läbi närida. Selles suhte, et normaalselt esitatud infost ja pealkirjas, kui seal on olemas ja ma saan aru, et toimus või juhtus midagi ja on maakonnaga seotud. Et ma saan aru, mis toimus, kus toimus ja ma saan aru, mida ma nüüd lugema hakkan. Sest on olnud ka

pressiteateid, kus hakkad lugema ja mõtled, kus see mõte nüüd tuleb ja siis lõppu jõudes leiad lause, et siis meil toimub see sündmus. Noh, oluline on see, et ma saaksin aru, mille kohta ma hakkan lugema. Pealkiri ei mõjuta, kas ma hakkan lugema või mitte.

Kuivõrd mõjutab pressiteate kasutamist selle saatja?

JTR5: Ma arvan, et inimlikust aspektist on nii, et kui see on tuttav inimene või tuttavam inimene või keegi, kellega ma olen suhelnud, et kas ma olen nüüd enne ajanud temaga, siis on loomulik, et ma pöoran tähelepanu sellele. Ma niisama ei kustuta ära kellegi teateid. Aga mul on nähtavasti mingid ootused pressiteadete suhtes. Et ma tean, et see inimene saadab alati korralikke teateid – tal on esitatud info selgelt, loogiliselt ja tal on mingi tsitaat, või ma tean, et sealt tuleb mingi loetelu. Kindlasti mingisugune stiil on, mida ma taban ära. Mul meenus üks haridusministeeriumi näide, kus kahel erineval ajal tulid pressiteated riigigümnaasiumi loomise kohta. Plaaniti Haapsalus ja Koerus riigigümnaasiumi ja selle kohta erinevatel aegadel saadeti erinevad pressiteated. Printisin need välja ja panin kõrvuti. Ministri tsitaat oli sama, lihtsalt kooli nimi oli ära vahetatud. Siis oli küll pettumus. Milleks mul siis seda ministri tsitaati vaja on. Siis oli see sisu pettumus, et kuidas tööd tehakse. Ühtegi päris sellist nagu ei ole, et ma kustutaks ära või ütleks, et see on jama. Meil on siin kurdetud küll, et pressiesindajad sõnastavad oma teated nii keeruliselt, et tihti tuleb üle helistada ja küsida, mida te selle all mõtlesite.

Kuidas mõjutab pressiteate kasutamist selle saatmise või saamise aeg?

JTR5: Ma arvan, et näiteks, kui saata... homme ilmub leht ja on väike üritus teemal, nagu näiteks homses lehes, et ajateenijad laulavad. Kui see tuleks kell neli sisse, siis teda ei oleks homme lehes. Kuna see tuli aga sisse sel ajal, mil ma natuke enne, kui ma hakkasin seda kolmandat veergu täitma, siis ta homme on lehes. Nähtavasti see, mis ilmub mõistlikul ajal enne lehe ilmutumist. Et mitte väga vara, et mitte üleüldse, sest ma jõuan vahepeal juba ära unustada, aga näiteks täna hommikul, vahetult enne lehe ilmutumist. Siis on veel aega helistada ja teha mingeid muid asju sinna juurde. See on see kolmas veerg. Kui ma teen muid, suuremaid asju, siis ma ei saa öelda, et aeg väga... Noh, samas, kui sa saadad väga vara uudise ära, näiteks neljapäeva hommikul tuleb väga kõva uudis pressiteatega ja meil ilmub laupäeval leht ja see on selline uudis, et see läheb reedel ka üleriigilisse lehte, siis laupäeval, mis me siis esilehele paneme. Selles suhtes ta mõjutab, et me pole siis enam võrdses seisus. Just sellepärast, et meie leheilmumise tsükkel on teine. Seetõttu me ka inimestega vahel räägime,

et ärge enne uudiseid välja rääkige kui sel päeval. Teeme siis nii, et muidu kõik teevad ära ja mis meil siis teha on. Olulised asjad saavad ikka lehte, isegi kui nad tulevad õhtul kella neljast. Kui on väga oluline, siis ta läheb.

Millist pressiteadet sa kindlasti kasutad?

JTR5: Selle peale ei saa mürki võtta. Seal on nii palju tegureid. See on seesama, et miks mõni uudis saab lehte, teine mitte – sest iga lehe uudiskünnis on iga päev erinev. Vahel paned esilehele pildiks asja, mis muidu ei läheks isegi päeva pildiks, aga sul pole lihtsalt muud võtta tol päeval. Sama lugu on ka pressiteadetega. Ei saa kunagi mürki võtta, kas ta lehte jõuab. Sa pead alati vaatama tema konteksti, et mis uudised, mis pressiteated tema ümber on. Ja siis ma siit kaalun välja. Lähtun lähedusest, mõjukusest ja millest iganes. Ja pressiesindaja ei saa iial teada, miks see teade tal läks lehte, aga see teine ei läinud, kuigi see oli palju paremini kirjutatud. Kui ta on väga oluline, jah, puudutab haigla sulgemist näiteks. Siis sa tead, et sündmus kaalub. Aga muidu kui me võtame sellise keskmise uudisväärtusega teated, siis ei tea iialgi.

Aga millistele tingimustele peab pressiteade vastama, et sa seda kasutaksid?

JTR5: Sisu on oluline, jah. Ükskord ma käisin pressiteatest rääkimas ka kellelegi ja siis ma rõhutasin, et mida uudisele sarnasemalt te selle pressiteate meile kirjutate, seda mugavam on minul seda kasutada. Kui ma teen mingeid uudiseid ja seal on allikas sees – et kui teete pressiteateid, siis pange see üks allikas sinna sisse, las ta ütleb ühe tsitaadi. Võib-olla ma kasutan seda, võib-olla mitte, aga ta on mul olemas. Vastasel juhul ma ei saa ja pean hakkama otsima ja tööd tegema, et seda tsitaati kuskilt saada, kuigi see ei olegi nii oluline uudis tegelikult. Pealkiri ei ole oluline. Sellel on meil niikuinii lehes omad reeglid – vaatad mahtu, mis peab olema, mis sõnad seal tohivad olla, mis ei tohi. Pressiteade ütleb kogu selle olulise pointi ära, kellaeg kui selleks on vajadus, inimeste ees- ja perekonnanimed, mis toimub ja nii edasi. Ja mitte ühe lausega, vaid ikka seletab pikemalt lahti, mis toimub. Vahel on mul vaja pikemat uudist kirjutada, et siis helistan lihtsalt sellepärast, et ma saan aru, et teil on see üritus, see kell ja osalevad need, aga mis teil seal toimub. Pressiesindajatele heidaks ette seda, et nad on küll väga usinad saatma ette teateid, et toimub, aga saatke pärast ka, et mis juhtus. Me kipume ka ära unustama. Ja saatke kohe. Tihtilugu saadetakse kaks päeva hiljem. Vahepeal on meil kolm lehte ilmunud ja me ei saa enam panna. See oleks normaalne

pressiteade, et mul ei tekiks enam küsimusi ja ma hakkaksin lisaküsimusi küsima siis, kui ma teen pikemat lugu. Siis ma hakkan ise uurima ja helistama. Sellises uudise vormis võiks olla.

Millist pressiteadet sa kindlasti ei kasutaks?

JTR5: See oleneb jälle sisust. Kui on jälle väga kole vorm, aga väga uudislik sisu, siis pole midagi teha, sisu nagu määrab. Ebameeldivad on alati pressiteated, mis pole vormistatud tekstina, vaid mingite punktidenä, või teeme siis esimene, teine, kolmas. Või mis on kaunistatud igasugu asjadega. Mis ma teen nende smiley-märkidega? Ei ole neid vaja. Heal pressiteatel on kindlasti ka kontakt all olemas, kellele helistada, kui on vaja lisainfot. Et kui seal on lihtsalt kirjas, et maanteeameti pressiesindaja või pressitalitus, siis mis ma teen sellega – siis hakkab jälle ilge jama peale. Ma ei tea. Ei saa jälle vormi järgi öelda. Kui sisu on hea, siis ma teen ise tööd, et saada see asi kätte. Uudisest ikka oleneb see.

Mis on sinu jaoks pressiteates oluline?

JTR5: Mis? Kes? Millal? Mis toimub? Hea on, kui see pole kõik ühe lausega, vaid on natukene lahti öeldud. Mis vahel jääb puudu, on see konksu leidmine, on see konksu leidmine, millega mind püüda. Kui seal toimub midagi erilist, isegi kui see on tavaline sündmus, siis ma olen kohal. Võtame õpetajate päeva – jah, teie kool peab õpetajate päeva ja õpetajad kehastusid õpetajateks. Tuli selline teade, kus oli kõik olemas. Aga äkki teil toimus seal midagi, mida teised ei tee. Ükskord me saime salaja teada, et õpetajad läksid lennukiga lendama. Tihti neid konkse unustatakse öelda, millega nagu ajakirjanikku saaks üritusele. Et mis seal nagu eriline on. Seda ma ootaks. Siis need kontaktid on olulised, et oleks kas pressiesindaja või kellegi lisainfo andja kontakt. Heal pressiteatel võiks olla üritusest või sündmusest või millest iganes ka tausta, üldiseid fakte ja numbreid. Vahel ma kasutangi pressiteateid ainult selleks, et saada sealt seda tausta. Siis on hea, kui saab sealt sellist ajaloolist asja ka, et mitmes kord see on, millal varem on toimunud või kui palju osalejaid on varem olnud.

Kas kommentaarid peavad ka olema?

JTR5: Oleks küll hea. Noh, nagu ma ütlen. Mul on lihtsalt reegel, et mul ei saa ükski lugu olla ilma allikata. Võiks olla allikad ja allikate kontaktid ka, kui midagi juurde on vaja küsida.

Kas pressiteates peaks ka pilt olema?

JTR5: Tegelikult võiks küll olla. Kunag ei olnud see nii oluline, aga praegu on selline *online*-ajastu ja *online*'is on igal asjal pilt juures. See pilt annaks tihti palju juurde ja oleks lisaväärtuseks. Tihti lehte ei mahu pilti, aga *online*'is ma saan seda kasutada. Võiks olla, aga ma ei nõua seda pilti, kuigi mõnikord on ikka väga hea. Võiks rohkem mõelda selle peale, et kui sa saadat teate, et keegi võitis konkursil auhinna, et pane see pilt juurde, et me saame seda kohe kasutada. Tänapäeval pole see pildistamine nii keeruline.

Milline info on pressiteates üleliigne?

JTR5: Ütleme siis nii, et ülipikk ei peaks pressiteade olema, et ta on mul mitu A4 täis. Milleks? Pressiteade on teavitamiseks ja info edastamiseks. Ma ei kujuta ette. See oleneb jälle sündmusest ja asjast. Üldiselt ma suudan ju pressiteatest välja nokkida selle, me teeme neid lühemaks, kirjutame ümber ja tõstame uudise vormi ja ette ja taha ja muudame neid. Võib-olla ongi parem, kui materjali on natuke rohkem. See annab endale ka pisut rohkem tausta. Kui sa kirjutad ta lühemaks, siis sa ei pane puusse. Ajakirjanik võiks suuta pressiteated läbi lugeda ja neist aru saada. Kiiresti loed. Hea pressiteade ütleb kiiresti ära pointi. Vaatad üle nimed ja kui hakkab huvitama, siis hakkad rohkem juurdlema.

Milline on hea aeg pressiteate saatmiseks?

JTR5: Ütleme, et hea aeg on selline aeg, kus uudis ei ilmu liiga vara, ei ilmu liiga hilja ja mul on veel parajalt aega teha sellega tööd, kui see on uudisväärtuslik asi. Ma arvan, et väga hea aeg on lehe ilmumisele eelneva päeva hommikul, kui me hakkame lehte planeerima, et me saaksime hea uudise sinna kohe sisse planeerida. Et ei pea enam päeva jooksul ümber tõstma.

Mil määral vastavad sinu seatud hea pressiteate kriteeriumitele need pressiteated, mis sa saad?

JTR5: Pressiteade tase on üldiselt tõusnud. Minu meelest küll. Ma ei saa öelda, et väga halb oleks olukord. Ministeeriumid saadavad meil kõik korralikke pressiteateid. Isegi kohalikud omavalitsused, kes iganes neid saadavad, teevad päris korralikku tööd. Isegi pildid on kaasas. Väga halbu pressiteateid mulle ei meenugi.

Aga kas sa kasutad kõiki pressiteateid, mis on sinu arvates head?

JTR5: Ei no ei kasuta. Sul on ju uudisväärtused ja kas ta töötab maakonnalehega. Ja see sõltub kõigest muust. No ma kasutan teadmiseks. Pressiesindaja ei peaks mõõtma oma edukust

sellega, kui palju tema asju kasutatakse. Et siin ilmus uudis, linnuke kirjas. Juba see, et ma tean, et see ettevõtte aktiivselt vahendab infot ja on olemas. Juba see on vajalik, et äkitselt mul tuleb vajadus mingi ettevõttega suhelda ja ma tean, et nad on saatnud mulle pressiteate ja otsin selle välja ja saan sealt kontakti.

Siin on kaks pressiteadet, mis on eelmisel aastal maakonnalehtede toimetustesse ka reaalselt saadetud. Üks neist on pikem ja ülevaatlikum, teine lühem ja mitte nii põhjalik. Ühe on saatnud ministeerium, teise ettevõtte. Mõlemas on toodud ka mõned kommentaarid. Kas sa kasutaksid esimest pressiteadet?

JTR5: Noh, tundub, et vist kasutaksin. Tundub, et olemas on kõik oluline esialgne info, mida ma vajan teemast arusaamiseks. Olemas on kommentaar, lisatud kontakt, et kelle käest saaks rohkem teavet küsida. Olemas kodulehe aadress, kust saan rohkem teavet. Olemas on vajalikud numbrid nagu õppeasutuste arv, õpilaste arv.

Mis on selles halvasti?

JTR5: Midagi väga halvasti ei ole. Pressiteate algus või juhtlõik võiks olla küll rohkem uudise moodi. Näiteks, et uuel õppeaastal saab ligi 400 õpilast võimaluse jätkata 41 koolis ja nii edasi. Praegu pean ma end eelnevat läbi närima pikast taustainfot, mille võiks tegelikult rohkem käsitleda lõpu poole.

Mille järgi sa selle pressiteate puhul otsustaksid, kas kasutad seda või mitte?

JTR5: Esiteks maksab ikkagi maakonnafaktor ja see, kas meie kutsekool osaleb ka programmis. Teiseks on seda võimalik meie lehes kasutada koolielu lehel, sest tegemist on inimestele vajaliku infoga. Ka Järvamaal võib olla inimesi, kes tahavad õpinguid jätkata, kuid kindlasti jõuaks see teade lehte palju lühemal kujul. Ja tegemist pole ka uudisega, mida ma ilmtingimata koolielu lehel kajastaks. Kui tuleb näiteks peale uudis konkreetselt Järvamaa koolielu kohta, siis see oleks olulisem. Üle-eestilist infot saavad inimesed ka teistest allikatest. Aga muidugi sellest pressiteatest on ka selles mõttes kasu, et see paneb peas idanema idee, et kunagi hiljem võiks ju mõne õppuriga teha hoopis lugu, kes sai programmist kasu.

Kas sa kasutaksid teist pressiteadet?

JTR5: Raske öelda. Võib-olla küll.

Mis oli selles hästi?

JTR5: Olemas on oluline info ja kommentaar. Muidugi peab ajakirjanik olema tähelepanelik, et tegelikult on see ühe ettevõtte saadetud pressiteade, kes teeb sellega endale reklaami ja ürituse seisukohast on see teisejärguline teave. Kuid kui jätta see kõrvale, siis on tegemist väga normaalse pressiteatega. Olemas on kogunisti kaks kommentaari. Et on nähtud vaeva.

Mis oli selles halvasti?

JTR5: Pressiteates on infot, mida ma ei kasuta. Kommentaarid ei ole kõige paremad oma sisult. On väga-väga ebatõenäoline, et ma teen uudise sellest, kes annab auhinnad. Seega ei kasuta ma kindlasti müügiuhi kommentaari. Tegelikult ei sisalda ka võistluse korraldaja kommentaar väga olulist teavet võistluse seisukohast. Kellaaeg või mingi võistluse kava võiks ka juures olla, et ajakirjanik teaks, millal on vaja kohal olla. Tegelikult ei selgu ka pressiteatest, et mis asutus seda võistlust korraldab. Võiks olla ka taust, kui palju oli eelmisel aastal võistlejaid ja kes võitis. Aga noh mõnes mõttes on need puudujäägid arusaadavad. Seda pressiteadet pole koostanud mitte ürituse korraldaja vaid kõrvaline tegelane, kes teeb endale reklaami.

Mille järgi sa selle pressiteate puhul otsustaksid, kas kasutad seda või mitte?

JTR5: No uudis, et toimub võistlus puudutab meie maakonda, seega võiks enne võistluspäeva lasta uudisnupu lehest läbi, et see toimub. Kuid kindlasti tuleb seda toimetada, fookus ei ole kindlasti sellel, et kes annab auhinnad ja mis need on. Tõenäoliselt tuleb Vello Vilult küsida mõned asjad üle. Et pigem on pressiteate kasu selles, et tuletas meelde, et see võistlus on taas tulemas, kuid seda infot otse ma kasutada ei saa. Vaid mõned faktid on vajalikud nagu võistlusala, et toimub kümnendat korda ja nii edasi.

Suur tänu sulle veelkord intervjuus osalemast!

JTR5: Pole tänu väärt!

Lisa 3.5 Intervjuu E

Tere! Esmalt suur aitäh selles intervjuus osalemise eest! Intervjuu viin läbi Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi bakalaureusetöö raames. Bakalaureusetöö teemaks on „Pressiteadete kasutamine Eesti maakonnalehtedes“. Kas ma tohin Teid kui kolleegi sinatada?

VTT17: Ikka.

Läheme siis kohe ka intervjuu juurde. Kui kaua sa oled ajakirjanikuna töötanud?

VTT17: Seda on raske öelda. Vist umbes '94ndast aastast alates.

Aga kui kaua sa just selles ajalehes töötanud oled?

VTT17: Siin olen palgal 2003ndast.

Võin ma ka küsida, kus sa varem töötasid?

VTT17: Vabakutseline.

Oled sa ka mõnes üleriigilises lehes olnud?

VTT17: Ei ole.

Aga *online*-toimetuses?

VTT17: Niivõrd-kuivõrd. Eks ta meil on samamoodi kui teistel.

Oled sa ka ajakirjandust või kommunikatsiooni õppinud?

VTT17: Jah.

Kus?

VTT17: Soomes.

Ma küsiks kohe ära ka, millal.

VTT17: Ammu. 90ndate alguses.

Oled sa siis erialalt keegi muu?

VTT17: Ei, ma ei ole keegi erialalt.

Okei. Aga ma siis küsin, millised on sinu tööülesanded?

VTT17: Lugude kirjutamine, uudiste koordineerimine, lehe kokkupanemine. Noh uudistetoimetaja ülesanded.

Aga kui nüüd žanriliselt rääkida, siis milliseid ajakirjanduslikke materjale sa toodad?

VTT17: Absoluutselt igasuguseid.

Aga millised on sinu põhilised teemad, millel sa kirjutad?

VTT17: No poliitika ilmselt on kõige põhilisem, aga see ka moodustab ainult 25% sellest, mis ma teen. Ülejäänu on ikkagi kõik väga lai.

Oskad sa umbes öelda, kui palju sa mahuliselt kirjutad?

VTT17: Eks ta oleneb päevast. Tuhat kuni 40 000 tähemärki päevas. Võib-olla rohkemgi veel.

Küsiks siis seda, kuidas sa oma kirjutatavate lugude jaoks teavet saad?

VTT17: Teema võib väga paljudest kohtadest tulla. Alustades sellest samast, et naised saunas rääkisid. Siis on igasugused eelinfod ja asjad. Pressiteade on ilmselt üpris tagaplaanil, aga ma pakuks, et ta on ikka üks viimaseid.

Millised on sinu olulisimad informatsiooniallikad?

VTT17: Noh, üks väga oluline on igasugused eelinfod. Pluss siis see, mida sa siit ja sealt kuuled igalt poolt. Need on kindlasti kõige olulisemad.

Okei. Aga kui palju suhtled sa allikatega otse?

VTT17: Ikka väga palju.

Aga mil määral sa pressiesindajatega suhtled?

VTT17: Nii palju kui see on väljapääsmatu. Riiklikel tasemel institutsioonidega paraku teistmoodi ei saa.

Kui sa peaksid hindama, siis milliseid allikaid sa oma töös kõige enam kasutad?

VTT17: Ma arvan, et mingisugused suulised allikad. Kas siis linna ametnikud, linnapead, Riigikogu liikmed, vallavanemad ja mingite muude lugude puhul... noh see on see poliitika

pool või siis Rakvere linna või Kunda linna puudutav pool, millega ma tegelen. Aga muude lugude puhul siis igasugused muud inimesed.

Selge. Aga läheme sinna pressiteadete juurde. Kui palju sa oma töös pressiteateid kasutad?

VTT17: Noh, eks ma ikka kasutan. Seda on väga keeruline öelda, kui palju.

Aga ma siis küsin sedapidi, et kui palju sa saad neid päevas?

VTT17: No ikka kümneid. Ma arvan, et see on ikka mingi 70-80.

Paljusid sa neist kasutad?

VTT17: No ütleme sellest hulgast, mis ma saan, võib-olla 5%.

Aga mille järgi sa otsustad, kas pressiteade on sulle vajalik või mitte?

VTT17: No ennekõike selle järgi, kas ta puudutab meid või ei puuduta. Väga suur osa sellest, mis meile laekub, on kuni selleni välja, et Suure-Jaanis toimub mingi tantsupidu.

Millised pressiteated sa läbi loed?

VTT17: Eks ma need loen läbi, kus Lääne-Virumaast juttu on. Üritan niimoodi diagonaalis läbi lugeda ka need pressiteated, mille ministeerium saadab, kuna seal võib ka olla mingit juttu.

Aga millised pressiteated sind ei huvita?

VTT17: Ma võin siit kohe prügikastist vaadata. Siin viimased pressiteated on, et kontoritöötajad viivad ellu oma rokkstaari unistused, Riias algas supermoto hooaeg või mõnus veemöll lõpetas Tartu tudengipäevad või Tallinnas toimub rahvusvaheline kõrghariduse rahastamise konverents. Need on otseteed läinud prügikasti. Mul ei ole neid vaja oma töö jaoks ja lõbu pärast ei viitsi neid ju ka lugeda.

Mis määrab selle, kas pressiteatest saab ajakirjanduslik materjal või mitte?

VTT17: Sellest, kas ta sisaldab meie lehe jaoks vajalikku infot või mitte.

Kuidas mängib pressiteate kasutamises rolli selle pealkiri?

VTT17: Noh, eks ta mingi määral ikka mängib. Kui seal pealkirjas on juba juttu maakonnast, siis sa juba paratamatult loed seda. Aga ma ei loe, et ta väga suurt rolli mängib.

Aga kui oluline on pressiteate saatja?

VTT17: Noh selles suhtes kindlasti on, et kui mul on saatja real Rakvere linnavalitsuse press, siis ma loen ta igal juhul läbi, hoolimata sellest, mis ta pealkiri on. Või mõni teine, kui ma tean, kes on seotud Lääne-Virumaaga, eks ole. Mina jätan kindlasti lugemata, kui kellegi nime näen saatja real. Näiteks kui Ants Tamme saadab, siis mina jätan lugemata. Olen päris mitut lugenud, et siis ma enam ei loe neid.

Kuidas mõjutab pressiteate kasutamist selle saatmise aeg?

VTT17: Oleneb sellest, mis selle sisu on. Me võime ka... noh seda pressiteadet üks-üheselt kasutame suhteliselt harva. Kui pressiteade läheb sellisel kujul lehte, siis on ta ikkagi tagumistele külgedele augu täiteks. Need on ka sellised rohkem üldhuvitavad teemad. Kui me tegeleme sellega edasi, võtame sealt infot, siis ei ole oluline, mis kell ta tuleb. Ta ei pea ju tingimata järgmise päeva lehte minema, kui ei ole just tegu pommuudisega. Ja kui see pressiteade sisaldab pommuudist, siis ei ole vahet, millal ta tuleb. Pomm tuleb ikka lehte panna.

Just. Aga millist pressiteadet sa kindlasti kasutad?

VTT17: Sellist, mis sisaldab olulist ja vajalikku teavet, mis mulle veel teada ei ole, mis puudutab Lääne-Virumaad.

Aga millist pressiteadet sa kindlasti ei kasuta?

VTT17: Sellist, millel meiega mingit pistmist ei ole.

Okei. Mis on sinu jaoks pressiteates oluline?

VTT17: Minu jaoks on ennekõike oluline see, et ta sisaldaks minu jaoks vajalikku informatsiooni ja teiseks, et ta oleks eesti keeles. Reeglina on... ma ei oska öelda, võib-olla ma olen liiga norija, liiga pedant selles osas, aga umbes 10% pressiteateid on korralikus eesti keeles. Ülejäänud on täitsa oma keeles või siis kantseliidist üleküllustunud. Mina kui ajakirjanik loen ja mul tekib raskusi mõistmisega, mida on öelda tahetud.

Milline info peab pressiteates kindlasti olema?

VTT17: See on huvitav küsimus. See sõltub pressiteatest. Miks? Millal? Kelle jaoks? Miks ta eriline on ja nii edasi. Sellised asjad.

Aga kas hea pressiteade peab sisaldama ka kellegi kommentaare?

VTT17: Ma ei oska seda öelda. Muidugi tore on, kui ta sisaldab, aga teisest küljest, see teeb ajakirjaniku laisaks. Kui mul on kommentaarid olemas, siis miks ma ikka hakkan helistama ja küsima. Ja on ju teada, et võib-olla ma ise saaksin hoopis paremad kommentaarid. Mida öeldakse pressiesindajale ja mida öeldakse ajakirjanikule, siin ei ole ilmselt sajabrotsendilist kattumist.

Kas pressiteates peaks olema ka pilt?

VTT17: Ei pea.

Okei. Aga milline info pressiteates on üleliigne?

VTT17: Seal on tavaliselt väga palju üleliigset infot pressiteadetes. Sellist reklaamimomenti kipub olema pressiteadete sabas väga palju. Eks igaühel on ju vaja oma saba kergitada ja seda sinna kohati copy-paste meetodil topitakse.

Milline on sinu jaoks hea aeg pressiteate saatmiseks?

VTT17: Selles suhtes vahet ei ole. Ma ei näe, et ajamoment midagi muudaks.

Millisel määral vastavad sinu enda seatud hea pressiteate tingimusele need pressiteated, mis sa saad?

VTT17: Ma ütleks, et mõned ikka vastavad. Mõned on päris korralikud, aga ega neid väga palju ei ole. Pea 15%.

Kas sa saad kasutada kõiki pressiteateid, mis sinu arvates head on?

VTT17: Ei kindlasti mitte. Selleks pole ei aega ega ruumi.

Siin on kaks pressiteadet, mis on eelmisel aastal maakonnalehtede toimetustesse ka reaalselt saadetud. Üks neist on pikem ja ülevaatlikum, teine lühem ja mitte nii põhjalik. Ühe on saatnud ministeerium, teise ettevõtte. Mõlemas on toodud ka mõned kommentaarid. Kas sa kasutaksid esimest pressiteadet?

VTT17: Teema on oluline ja seda on vaja mingil moel maakonnalehes kajastada ja me kajastasime ka, aga ei mäleta, kas just selle pressiteate alusel.

Mis on selles hästi?

VTT17: Suurt midagi ei ole hästi.

Mis on selles halvasti?

VTT17: Pressiteade on pikk ja lohisev. Oluline ja ebaoluline on läbisegi, kogu jutt on raskesti mõisteta. Sisalduvad väljendid, millest asjassepuutumatu üldse aru ei saa. Näiteks seesama VÕTA.

Mille järgi otsustasid, kas kasutate seda või mitte?

VTT17: Kui ma ikka asjast aru ei saa, siis eriti ei kasuta küll.

Kas kasutaksid teist pressiteadet?

VTT17: Ei.

Mis oli selles hästi?

VTT17: Suurt midagi. Kutsevõistluste juhi kommentaar ehk on plusspoolel.

Mis oli selles halvasti?

VTT17: Haiseb väga reklaami järele ja kui vaadata, kelle oma see on, siis ei ole ka midagi imestada. On küll üritatud peita, aga edutult.

Mille järgi sa siinkohal otsustasid, kas kasutate seda või mitte?

VTT17: See on reklaam, seega ei kasuta.

Igatahes suur aitäh sulle intervjuus osalemast!

VTT17: Palun.

Lisa 3.6 Intervjuu F

Tere! Esmalt suur aitäh selles intervjuus osalemise eest! Intervjuu viin läbi Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi bakalaureusetöö raames. Bakalaureusetöö teemaks on „Pressiteadete kasutamine Eesti maakonnalehtedes“. Kas ma tohin Teid sinatada?

VTR5: Jah, ikka.

Tänan. Nüüd aga intervjuu. Kui kaua sa oled ajakirjanikuna töötanud?

VTR5: Viis aastat. Enne tegin kaastööd noorteühenduste lehele Aken, aga see ei olnud selline püsiv töökoht, nii et viis aastat olen olnud ajakirjanik. Seda siis kogu aeg Virumaa Teatajas.

Oled sa ka ajakirjandust õppinud?

VTR5: Jah, Tartus. Mul on bakalaureuseõpe läbitud 2007. aastal ja edasi pole õppima veel jõudnud.

Millised on sinu tööülesanded?

VTR5: Kolm aastat olen ma vähemalt lepingu järgi veebitoimetaja, aga samavõrra teen ka paberlehte ja kõike. Ma arvan, et maakonnalehes ei ole need rollid nii välja kujunenud. Kui võrrelda mõne suurema lehega siis. Üsna kõike saab teha.

Milliseid ajakirjanduslikke materjale sa toodad?

VTR5: Uudiseid, intervjuusid, reportaaže, arvamusedlugusid vahel. Kõike vist.

Millistel teemadel sa põhiliselt kirjutad?

VTR5: Põhiliselt haridus ja noored. Et kuna ma neid külgi teen, siis kõik need teemad, mis otseselt ei haaku selle küljega, aga tulevad toimetusse sisse, suunatakse mulle või pakun ma nad ise välja. Et noh kui võtta kasvõi kooliaasta ringi, siis on palju teemasid, mis leht tavaliselt ära kirjutab. Sellised kooli lõpp, kooli algus. Eeldatakse, et need on alati minu ülesanne. Samamoodi siis kõik, mis seondub noortega.

Kui palju sa mahuliselt umbes kirjutad?

VTR5: See on ka keeruline küsimus. See võib varieeruda kahest aknast mõne nupuni, kuidas parasjagu on võimalik allikaid kätte saada. Aga kuna ma teen samal ajal ka veebitoimetaja tööd, siis sealt tuleb mahtu juurde. See muidugi ei ole niivõrd kirjutamine, kui just tekstide toimetamine. Tegelikult noh, ma ei oska öelda. Meil on natuke teistmoodi toimetuse ülesehitus.

Kuidas sa oma kirjutatavate lugude jaoks teavet saad?

VTR5: Allikad helistavad väga palju. Kindlasti ka pressiteadetest, aga sellises klassikalises mõttes pressiteadet koostavad ju ministeeriumid või on mingid firmad, mis on palganud endale mõne suhtekorraldusbüroo. Nende pressiteadete kasutamise osakaal ei ole väga suur. Et kui palju see ikka puudutab meie maakonda. Aga kui puudutab, siis eelkõige tuleb sealt esmane info, kust edasi minna või kust hakata ise edasi uurima. Paraku on pressiteadetega ka see, et meile vahel saadetakse Tallinnast pressiteade, milles olev info ei ole väga pädev, või on sassi aetud Ida- ja Lääne-Virumaa. See Tallinna inimesele või kaugemale inimesele võib olla üks ja seesama. Aga seal võib olla selline sisendpunkt, aga see ei ole selline valmis pakett.

Millised on sinu jaoks olulisimad informatsiooniallikad?

VTR5: Ühelt poolt kindlasti ongi see inimene ise, kes helistab või annab teada. Samamoodi tegelt kolleegid ja toimetaja. Nemad ei anna kommentaare, nemad annavad selle teema kui sellise. Teised ajalehed kindlasti, mida jälgime kogu aeg, et mida nemad teevad. Aastatega tuleb ka lihtsalt kogemus, et ühel või teisel ajahetkel aastas on ühed või teised teemad olulised. Kui ma mõtlen sellele infole, mis meilile tuleb... tegelikult ma enne mõtlesin, et kuhu panna kõik need aktiivsed vallalehe toimetajad või lihtsalt aktiivsed ametnikud. Kas see nende saadetud info on pressiteade? Mõnes mõttes ta on ju. Kui need ka sisse võtta, siis mõnevõrra suureneb ka see hulk. Siis on ka pressiteade oluline osa infoallikatest, sest omavalitsustes on päris palju kogemustega ametnikke, kes näevad seda, et aeg-ajalt tuleb teada anda ka negatiivsetest asjadest. Niiöelda siis pressiteate vormis või anda teada üritustest või millestki sellisest. Kui ka neid pidada pressiteadeteks, siis on ka need päris olulised allikad.

Kui palju sa allikatega otse suhtled?

VTR5: Kui niimoodi väga... kui võtta see, et ma viis päeva olen toimetuses, siis kahel päeval viiest. Ma käisin tunduvalt rohkem väljas, aga kui me otsustasime, et hakkame veebi lisaks lehele üles riputama ka lisauudiseid, siis alates sellest ajast käin väljas järjest vähem. Eeldatakse, et olen arvuti juures olemas, mitte teises maakonna otsas. Nii et see otsesuhtlus on tunduvalt vähenenud, aga ma miskipärast arvan, et see on vähenenud ka teistel ajakirjanikel seoses sellega, et veeb on juurde tulnud.

Aga mil määral sa pressiesindajatega suhtled?

VTR5: Suhtlen, aga pigem siis lähtuvalt sellest, mida ma teen paberlehe jaoks. Haridus- ja teadusministeeriumi pressiesindajaga väga sageli ja et nemad selles mõttes ei ole minu info allikas, vaid see vahendaja. Paratamatult on nad ka selle info filter või sealt tuleb ikka ainult see, mida see asutus parajasti soovib välja anda. Tuleb suhelda ka kommunikatsioonibüroo inimestega. Nad sageli ei anna infot, aga nende käest on võimalik saada kontakte.

Milliseid allikaid sa oma töös kõige enam kasutad?

VTR5: Ma arvan, et neid inimesi, kellega ma räägin telefonis või otse. Kui ma kirjutan paberlehte lugu, siis on esmane allikas ikkagi inimene. Kuigi ma enne unustasin ära ühe olulise allika, millela praegu ei kujuta oma tööd ette – internet, kus on väga palju asju teiste lehtede tekste üleval ja infobaase, mis ei pruugi olla alati hea, sest ma ei lähe iga asja puhul alati algallikani välja.

Aga nüüd läheme tõsiselt pressiteadete juurde. Kui palju sa oma töös pressiteateid kasutad?

VTR5: Ma arvan, et see ei ole valdav, aga ükski ajakirjanik ei saa tänapäeval öelda, et ei, ma ei kasuta. Ikka kasutan, aga mulle tundub, et eelkõige on need ikka ministeeriumite pressiteated, kust sageli tuleb teavet selle kohta, et on jagatud mingeid toetusi või on tehtud mingeid otsuseid. Jah, neid me kasutame, aga noh, kui lisada sinna hulka omavalitsuste saadetav info, siis on see protsentuaalselt täitsa arvestatav osa igapäevatööst.

Ma küsin, kui palju sa neid päevas saad.

VTR5: Oi. Appike. Ma arvan, et neid on ikka sadades. Oleks võinud need huvi pärast ühel päeval kokku lugeda. Aga neid tuleb ikka sadades, et kui noh minna pooleks tunniks lõunale, on neid vahepeal saabunud 15-20. Ma olen ka paaris haridusfoorumis sees, mis olenevalt

olukorrast haridusmaastikul toodavad ka mõne teate päevas. Aga ma arvan, et 100-150 pressiteadet ikka tuleb päeva jooksul.

Oskad sa umbes arvata, kui paljusid neist sa kasutad?

VTR5: Ma arvan, et pressiesindajad oleksid väga kurvad, kui nad saaksid teada, et tegelikult ma võib-olla kasutan vaid ühte või kahte. Sageli see rutiin on nii, et sa viskad talle korra pilgu peale ja sa juba kustutad. Jah.

Mille järgi sa otsustad, kas see pressiteade on sulle vajalik või mitte?

VTR5: Ma korra vaatan teemat, esimest lõiku ja kui ma saan aru, et see ei ole seotud minu maakonnaga või ei tundu selles sisalduvat sellist infot, mis oleks nagu üldhuvitav ja mida saaks siduda iga maakonnaga. Pluss siis see, kui ma näen, et tegemist on erafirmaga, kes pakub reklaami või noh kõik, mis on ilmselgelt väga kommertslik. See läheb kõik, ma ei süvenegi. Me just kolleegiga arutasime. Tuli üks pressiteade, kus öeldi, et Lääne-Virumaa mees on võitnud jalgratta. Meie seda ei kasutanud. Samas, kui oleks mingi ettevõtte teatanud, et kohalik talumees võitis kombaini, mis maksab miljoneid, siis loomulikult kirjutaks, et issand jumal, mingi firma annab kombaini. See on aga erandkorras. Aga aastatega on ka firmad või pressiesindajad läinud väga kavalaks. Nad täpselt teavad, mida peaks ette söötma. Eriti hull on olukord jõulude ajal, kui kõik firmad teevad head. Siis on see otsustamine väga keeruline. Ühelt poolt tehakse midagi head, aga mis seal taga on.

Aga millised pressiteated sa läbi loed?

VTR5: Ministeeriumite omad kui tuleb, valitsusest midagi.

Miks? Mis neis huvitavat või olulist on?

VTR5: Kuigi iga maakonnaleht toimib omaette, töötame me kõik ikkagi ühes riigis. Seal ühelt poolt on oluline. Mind huvitab ennast kui inimest. Loen need läbi, sest seal võib peituda teema või ütleb mõni meie maakonnaga seotud poliitik seal midagi. Siis ma miskipärast loen läbi ka Eesti Posti pressiteated, sest üsna sageli on seal sellist praktilist infot, mida ma ei pane paberlehte, aga panen veebi. Haigekassa. Pigem siis need pressiteated, mille saatjaks ei ole erafirma või kommunikatsioonibüroo. Praegu kohe ei sähvatagi, mis seal veel võiks olla.

Küsin siis, et millised pressiteated sind ei huvita?

VTR5: Nii palju ta mind ikka huvitab, et ma ta avan. Kui tõesti on erafirma või kommunikatsioonibüroo selle saatnud, siis ma ei ütle, et ma võtan kohe valvepositsiooni, et keegi ründab vaba ajakirjandust oma pressiteadetega, aga noh, ma kahtlemata suhtun natuke teistmoodi neisse ja ilmselt ka niivõrd ei süvene.

Aga millised pressiteated sa ära kustutad?

VTR5: Noh, ma kustutan ära nii need, mis ei huvita, kui need, mis potentsiaalselt võiks huvitada, aga ei ole tegelikult infoga, mis puudutaks minu töövaldkonda või meie maakonda.

Aga kustutad sa mõne ära ka nii, et sa polegi seda lugenud?

VTR5: Ma arvan, et seda juhtub jah. Kui näiteks mingi Hawaii Express või keegi saadab mingi pressiteade, siis ma tõesti midagi peale subjecti ei loe. Ilmselt on neid veel. Tegelikult suured kaubandusketid... Kui teemas ei ole just see, et me hakkame ehitama uut kauplust või laiendame kauplust, mis viitaks, et seal võib midagi uudisväärtuslikku olla, siis ma kustutan ta ära ka nii, et ma loen ainult teema ära. Aga puhtalt saatja järgi... Seda küll ei ole, et ma vaatan, kes saadab ja siis kustutan, seda ei ole. Teema loen kindlasti ära ja ilmselt ka selle esimese lõigu. Seda tingib ka natuke ka see meiliprogramm, mis me kasutame, nii et me päris pimesi nagu kustutada ei saagi. Nojah, tuleb palju jama, aga osaliselt see ongi minu töö neid pressiteateid lugeda. Võib-olla kuskil ikka ongi mõni iva. Kindlasti on ka palju neid juhtumeid, kus ma olen pressiteate ära kustutanud ja seal ongi mõni iva. Aga õnneks on toimetuses 20 pluss kirjutajat, küll ta kellelegi ikka huvidest või teemast lähtuvalt silma jääb. Olen küll ära kustutanud, et vaatan, fuih pressiteade, kuigi tegelikult on seal küll iva või teema, millega edasi minna.

Aga mis määrab, kas pressiteatest saab uudis või mitte?

VTR5: Kui uudis, siis tulevad ikka appi need uudisväärtuse kriteeriumid, mis kõigil meil ikka kuklas tiksuvad. Kui seal ikka midagi on, mis viitab, et seal võiks uudisväärtuslikkus peituda, siis on tõenäoline, et sellest saab uudis. Kindlasti on oluline see, et ta on seotud meie maakonnaga, aga kindlasti kohe seal kõrval ka see, kui oluline see on. Osav PR-inimene suudab selle kindlasti meie maakonnaga ära siduda, kuigi seal tegelikult ei ole midagi olulist. Pelgalt see, et ta on meie maakonnaga seotud, ei anna talle veel uudisväärtust. Erakordsus niivõrd-kuivõrd. See on see kombainijuhtum – kui kingitakse kombain põllumehele, siis see on erakordne. Need kolm on olulised, ma arvan. Samas ka prominentsus, kuigi see on

valdavalt seotud riigi masinavärgiga. Kui meile tuleb president või peaminister ja selle kohta tuleb pressiteade, siis sellest saab uudis. Mitte nüüd küll pressiteatest, aga see, et on tulemas keegi oluline.

Kuidas mängib pressiteate kasutamises rolli selle pealkiri?

VTR5: Tegelikult mängib küll. Selles mõttes, et minu meelest ma ausalt öeldes mingi aeg urisesin kõvasti, kui tuli pressiteade, mille pealkiri oli pressiteade, mille sisu oli, et saadan teile pressiteate ja siis oli manus, milles oli pressiteade. Arvestades, kui palju neid ikkagi tuleb, siis minu ainus töö ei ole pressiteadete lugemine, ma teen seda muu töö kõrvalt. Mida rohkem ma pean neid avama või klikkima, seda suurem on tõenäosus, et laisk ajakirjanik ühel hetkel lihtsalt annab alla. Tegelikult tuleb neid pressiteateid endiselt väga palju, kus kui midagi tahetakse pressile teatada, siis see info peidetakse kuskile sinna manusesse ära ja jumal hoia, tehakse veel docx'iks ka. Toredad on ka pressiteated pealkirjaga „Soovin avaldada pressiteadet“. Me saime sellest juba aru, kui te selle tee le panite.

Küsin ka seda, kui võrd oluline on pressiteate saatja.

VTR5: See on kaval küsimus. Selles mõttes on ikka. Minu jaoks mingid allikad on tõsiseltvõetavamad. Kui selle pressiteate saadab ministeerium, siis ma suhtun sellesse teisiti. Aga seda, kui prominentne näiteks on isik, selle kohta ma ütlen seda, et Eesti avalikkuses on igasugu hulle, kes on end tuntuks teinud. Kui nemad saadavad pressiteate, siis ma võib-olla suhtun teravdatud tähelepanuga, et oot-oot, mis mulle nüüd saadeti, aga see ei ole mingi... Isiku, saatja nimi ei ole tagatiseks, et seda infot kasutatakse.

Okei. Aga kuidas mõjutab pressiteate kasutamist selle saatmise aeg?

VTR5: Ma arvan, et see, kui palju see mõjutab, on viimaste aastatega väga palju muutunud. Ma paraku saan rääkida viimasest viiest aastast, aga võin öelda, et selle ajaga on ka palju muutunud, lähtuvalt sellest, et maakonnalehed hakkasid tootma ka *online*-uudiseid. Võib-olla viis aastat tagasi luges see, et mida varem sa selle saatsid, seda suurem oli tõenäosus, et see avaldatakse. Mõnevõrra kehtib see ka praegu. Ikkagi selline ajakirjaniku konsentratsioon, kes loeb seda pressiteadet, on kella kaheksast kuueni kõige suurem. Kui see saadetakse kell kaheksa õhtul, siis on käputäis *online*-toimetajaid, kes otsustavad, kas nad kasutavad seda veebiväljaandes. Kui teema on oluline või seal on tõeliselt oluline info, siis ma arvan, et praeguses olukorras, arvestades kui väike on Eesti ja kui palju meil on *online*-tootjaid ja kui

palju nad jõuavad toota, siis nagu see kaetus, kui see on oluline info, siis ta läheb suhteliselt kiiresti üle Eesti laiali. See, et sa saadad õhtul kell kaheksa ja enne kella kaheksat hommikul sellega midagi ei juhtu, see on välistatud praegusel ajal. Aga kui paberlehest rääkida, siis on suurem tõenäosus lehte pääseda hommikul saates. Kui on inimressurssi, kes näeb seal teemat ja tal on aega sellega tegeleda, siis on ka suurem tõenäosus, et see ka paberlehte jõuab.

Küsiks siis seda, millist pressiteadet sa kindlasti kasutad?

VTR5: Mhh.

Noh, millistele tingimustele ta peab vastama?

VTR5: Nojah, ma praegu üritan endale paari kasutatud pressiteadet manada. Seal olev info on lihtsalt piisavalt oluline ja ma ei kasuta seda selles mõttes üks ühele, vaid näiteks kui meile tuleb pressiteade, et üks või teine kool on saanud näiteks fondidest tohutult palju raha, siis seda ma kindlasti kasutan. Kui nüüd üritada seda mingitele tingimustele taandada, siis ta on meiega seotud, ta on piisavalt oluline, ma ei näe seal ka kolmanda osapoole katset mingeid omahuvisid ajakirjandust ära kasutada. Kui ma näen, et see teema on ikkagi oluline meie maakonna, meie maakonnalehe lugejate jaoks ja kui ma ei näe seal ohtu, et ma astuks vastuollu enda põhimõtete või ajakirjanduseetikaga või see oleks kasulik mõnele välisele organisatsioonile, siis ma kasutaks seda ilmselt jah.

Aga millist pressiteadet sa kindlasti ei kasutaks?

VTR5: Noh, siuke lihtlabane vastus on, et kui selle pressiteate ainus eesmärk on reklaamida või promoda mingit kolmandat isikut või organisatsiooni. Et noh... kus pressiteatega on mängus eelkõige kellegi teise huvid, mitte lugeja huvid, seal ma ei kasuta seda.

Mis on sinu jaoks pressiteates oluline?

VTR5: Kui mulle on lihtsalt, lühidalt, loogiliselt antud selle asja olemus, põhifaktid. On palju neid pressiteateid ka meie maakonna kohta, kus on kohe aru saada, et inimene kuskilt kaugelt, tundmata meie olukordi, on üritanud kohandada seda teemat justkui meie maakonna jaoks. Selgus. Pressiteade ei ole manusesse pandud kaks A4 täit teksti, et kaunil märtsikuu 23. kuupäeval. Et kui seal ka on, siis tuleb välja ka tõsisem teema... Tõenäosus, et ma jõuan oma lugemisega kuskile teise A4 lõppu on ikka väga väike. See pole ikka päris see.

Milline info peab pressiteates kindlasti olema?

VTR5: Mingid põhilised faktid või pidepunktid ja kindlasti ka mingid kontaktid, kust ma saaks edasi küsida.

Aga kas hea pressiteade peab sisaldama ka kellegi kommentaare?

VTR5: Võib, aga minu jaoks see ei ole tegelikult määrav, sest noh see oleneb ka pressiteate saatjast. Ma annan endale aru, et see kommentaar, mis sinna on pandud, on pandud just selleks, et kõik selle pressiteate saatjad oleksid õnnelikud, et just selline kommentaar seal on. See ei ole nüüd selline kommentaar, millesse kinni jääda ja mida üle võtta. Sellepärast ongi pressiteate lõpus ikkagi, et lisainfo sealt ja sealt. Kindlasti on ajakirjanikul mugav, kui seal on see kommentaar olemas ja kuna ma mõnes mõttes olen lõhestunud ja teen üheaegselt nii veebi kui paberisse, siis veebi jaoks tõesti kui ma näen, et seal on midagi olulist ja see pole ka nii... ma ei oskagi seda selgitada. Kui majandus- ja kommunikatsiooniministerium teatab midagi ja see läheb mul ainult veebi, siis ma esialgu lepin ka selle kommentaariga, mis seal on, sest hakata ministrilt uuesti kommentaari püüdma, see mõnes mõttes võtab nii palju aega ja kui see jääb ainult veebi tasandile ja esmase info edasiandmise tasandile, siis tõesti... Hakkame remontima raudteed ta-ta-taa, siis tuleb see kommentaar ja tegelikult see olmeinfo seal on see, et meil on rongiplaanid segi, siis see kommentaar võib seal olla, aga ei pruugi. Ajakirjanikuna ma võin ta sinna panna ja sageli ka panen, aga tegelikult see iva või uudis või raskuskese ei ole sellel kommentaaril siis.

Kas pressiteates peaks olema ka pilt?

VTR5: Jah, vist peab. Eile õhtul tuli kaitseministeriumist pressiteade ja minu esimene reaktsioon oli: „Aga pilt?“ On teateid, mis ilma pildita on kuidagi mõttetud või pilt annaks pool infot.

Okei. Aga milline info on pressiteates üleliigne?

VTR5: Noh... see oleneb väga palju pressiteate lugejast. Kui saadetakse info Lääne-Virumaa kohta üle riigi pressile, siis seal on kindlasti väga palju infot, mida teiste maakondade ajakirjanikel on vaja, et mis see Lääne-Virumaa on või mis see firma on või kool või mida see üldse kujutab endast, mis on see kontekst, aga minu jaoks on see kontekst teada. Mina isiklikult ei... Kui pressiteade tuleb, siis mina kindlasti mingite ehituslepingute sõlmimise kohta alati ignoreerin neid lõike, et firma see ja see on asutatud sel aastal ja käive on nii palju. Ma ei tea, võib-olla Äripäeva ajakirjanike jaoks on see jälle oluline. Aga noh, et mida lühem,

mida konkreetsem, seda parem. See pressiteadete saatmine on mõnes mõttes nüüd moodi läinud, et iga kool või iga väiksem kultuurimaja üritab nüüd pressiteadet välja saata, aga siis neil tuleb sinna meie vormi või emotsiooni, et oleme õnnelikud. See on ilmselgelt üleliigne.

Milline on hea aeg pressiteate saatmiseks?

VTR5: Nojah. Ega seda kõige õigemal aega vist ei olegi. Mõndadel ajakirjanikel tööpäev lõppeb, aga see ratas käib kogu aeg edasi. Aga võib-olla tõesti hommik, mis eelneb koosolekule. Kui on mõni pressiteade, mis puudutab konkreetset seda päeva, siis mida varem, seda parem. Ma ei taha pool tundi enne nurgakivi panekut saada teadet, et pannakse nurgakivi. Suure tõenäosusega on ajakirjanik oma tööpäeva ära planeerinud juba. Mida varem, mitte et kolm, pool kolm, siis on tõenäosus jälle väiksem.

Millisel määral vastavad sinu enda seatud hea pressiteate tingimustele need pressiteated, mis sa saad?

VTR5: Viiendik võib-olla. Kui sa enne küsisid, kas peab pilt kaasas olema, siis ma ei sea seda eelduseks, et heal pressiteatel peab pilt olema. Seda ma ei arva.

Kas sa kasutad kõiki pressiteateid, mis on head?

VTR5: Ei kasuta. Kui tuleb hea pressiteade ja ma tean, et ta on hea. Mind küll ei puuduta, aga ma tean, et see on hea konkreetne teade. Ma ei kasuta teda. Mul ei ole mõtet siin kaevata, sest siin ei ole meile teemat, aga see on hästi koostatud.

Okei. Siin on kaks pressiteadet, mis on eelmisel aastal maakonnalehtede toimetustesse ka reaalselt saadetud. Üks neist on pikem ja ülevaatlikum, teine lühem ja mitte nii põhjalik. Ühe on saatnud ministeerium, teise ettevõtte. Mõlemas on toodud ka mõned kommentaarid. Loe need läbi ja siis ütle, kas sa kasutaksid esimest pressiteadet.

VTR5: Kasutaksin küll, aga alginfona.

Mis on selles hästi?

VTR5: Pressiteates on olemas see info maakonnalehe ajakirjanikule, mis paneb teda sel teemal edasi uurima. Olemas on viide koolidele, mis programmis osalevad. Samuti peamised faktid. Lisaks on toodud ära ka põhjendus teema olulisuse kohta.

Aga mis on halvasti?

VTR5: Tegu on samas üsna keeruliselt sõnastatud pressiteatega, mis eeldab lugejalt päris palju eelteadmisi. Näiteks seda, mis on VÕTA ja nii edasi. Samas ei peagi minu arvates pressiteade ajakirjanikule teemat lahti selgitama, vaid andma konkreetse ja lihtsa ülevaate, kas pakutud info on edasiseks uurimiseks oluline.

Mille alusel sa otsustasid, kas kasutad seda või mitte?

VTR5: Pressiteade annab piisavalt infot, et teemaga edasi tegeleda. Võimalik, et osaliselt kasutaksin näiteks ka veebiuudise tarbeks.

Kuidas on lood teise pressiteatega?

VTR5: Selle pressiteate on saatnud erafirma, mistõttu suhtun sellesse pressiteatesse automaatselt kriitilisemalt. Samuti on pressiteade koostatud ikkagi lähtudes sellest, mis on firma jaoks oluline, ja see ei sisalda infot, mida vajaks ajakirjanik. Juhul, kui sama infot pole ajakirjanikult kas meilitsi või allikate käest laekunud, on sellel pressiteatel siiski väärtus. Tegu pole küll Lääne-Virumaal toimuva üritusega, kuid noortalunikke võib Järvamaale sõita ka meilt. Seega annaks see impulsi uurida, kust saaks ürituse ja osalejate kohta infot. Seega kasutaksin seda pressiteadet oma töös küll, kuid teate edastanud firma nime või auhindu loomulikult ei mainiks.

Selge. Suur aitäh sulle selle intervjuu eest!

VTR5: Võta heaks!

Lisa 3.7 Intervjuu G

Tere! Esmalt suur aitäh selles intervjuus osalemise eest! Intervjuu viin läbi Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi bakalaureusetöö raames. Bakalaureusetöö teemaks on „Pressiteadete kasutamine Eesti maakonnalehtedes“. Kas ma tohin Teid kui kolleegi sinatada?

VMR06: Jah, muidugi.

Läheme aga intervjuu juurde. Kui kaua sa oled ajakirjanikuna töötanud?

VMR06: Pool aastat.

Kogu aeg selles lehes?

VMR06: Jah.

Kas sa ajakirjandust ja kommunikatsiooni oled õppinud?

VMR06: Õpin jätkuvalt.

Kus?

VMR06: Tartu Ülikoolis, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudis. Lõpetama peaksin sel suvel.

Millised on sinu tööülesanded?

VMR06: Artiklite kirjutamine ja siis vastavalt graafikule veebiväljaande toimetamine.

Okei, aga millised ajakirjanduslikke materjale sa toodad?

VMR06: Kõike, mida vaja, alustades uudisega, lõpetades reportaažiga – arvamused, olemused, portreed. Kõike teen.

Millistel teemadel sa põhiliselt kirjutad?

VMR06: Sport ja aga noh siis on ka kõik teemad, mis tulevad. Lisaks spordile on mul ka sellised päästeametiga seotud teemad, siis sotsiaalteemad, mis on seotud laste või haridusega, ja siis ilmastikuga seotud teemad. Just selline heakorratema, et tänavate puhastus, kui lund tuleb liiga palju või vett on üle. Sellised teemad noh.

Kui palju sa mahuliselt kirjutad?

VMR06: Päevas tähemärke... See võib tulla kuskil olenevalt päevast, aga kindlasti üle 6000 aga sinna 10 000 alla. See käib nüüd selle kohta, palju ma ühte lehte toodan, mitte päevas. Meil toimub kolm korda nädalas, et siis ühte lehte. Siis mõni päev on vähem, mõni päev rohkem.

Okei. Kuidas sa oma kirjutatavate lugude jaoks teavet saad?

VMR06: Põhiliselt intervjuude abil. Räägin erinevate inimestega. Tavaliselt see teema saab alguse kuskilt, et kas keegi saadab vihje või tuleb endal mõte, et sellest võiks kirjutada, või näed linna peal mingit probleemi või midagi, mis torkab karjuvalt silma.

Okei. Aga mis sinu olulisimad informatsiooniallikad on?

VMR06: Ongi inimesed.

Kas sa üldse kasutad pressiteateid?

VMR06: Neid kasutan ma nii palju, kui ma pean veebiväljaannet kasutama. Meil on ju see range reegel, et veeb ja paberväljaanne peavad rangelt erinema. Veebi lähevad rohkem sellised meie Valgamaaga seotud pressiteated, mida siis saadab keegi kohalik pressiesindaja või tuleb kuskilt üleriigilisest kanalist, näiteks ministeeriumist, või mõnest muust kanalist. Tuleb see pressiteade, et see puudutab meie piirkonda. Mina ise toimetan vähe, aga ma lihtsalt... kui on minu kord veebi toimetada, siis ma hoian silma peal pressiteadete vool, et mis sealt tuleb. Otsin siis paremad välja ja võib-olla natuke lühendan ja siis edasi tegeleb sellega toimetaja. Pärast ma riputan selle üles veebi. Vahel on ka nii, et Valga linnavalitsusest tuleb pressiteade ja seotud on see kooliehitusega, mis on praegu kuum teema meil, siis see pressiteade läheb veebi, aga mingi ajakirjanik laiendab seda, võtab sinna allikaid juurde, et selles mõttes on pressiteated teemade allikaks ka.

Aga kui palju sa allikatega otse suhtled?

VMR06: Seda tuleb ette rohkem persoonilugude puhul ja nende lugudega, millega on rohkem aega nagu näiteks reportaaž või mõni probleemlugu. Et koolikiusamisest või millest ma siin kirjutanud olen. Et kui on sellised uudisteemad, et on lõuna aeg ja homme ilmub leht ning siis tuleb teade, et toimub mingi sündmus, siis edasine töö käib ikka telefonitsi põhiliselt. Ja isegi

suuremate asutustega on niimoodi, et nemad telefonitsi üldse jutule ei võta. Et ainult siis meili teel ja siis nad koostavad vastused siis. See on ka sisuliselt pressiteade mõnes mõttes.

Kui palju või mil määral sa pressiesindajatega suhtled?

VMR06: Ma üritan neist mööda minna, aga see ei ole eriti võimalik. No see sõltub. Kui on need põhiametnikud, kes on siis vallajuhid ja linnajuhid ja maavanema, siis pead suhtlema tavaliselt algul läbi mingi vahendaja. See on nende töö, aga nendega läheb nii palju aega. Ma olen Eesti Energiaga suhelnud ja seal on nii, et mul on vaja lugu kella kaheks valmis saada, ma helistan kell 11 ja siis ta ütleb, et kirjutage meil, ma vastan nii pea kui võimalik. Aga meili saad tunde hiljem, kui lugu peaks valmis olema. Ma saan aru teisipidi, et nende poolt on jube nõme, kui helistab mingi ajakirjanik, et mul on kohe vaja, aga vahel ei ole mingit muud võimalust.

Milliseid allikaid sa oma töös kõige rohkem kasutad?

VMR06: Inimesi, põhiliselt inimesi, siis kirjalikke näiteks mingi tarbijaloo puhul raamatust lisaks, et seal spetsialistid kirjutavad.

Okei. Kui palju sa oma töös pressiteateid kasutad?

VMR06: Noh, nii palju kui veebis neid vaja läheb.

Paberlehes üldse ei kasuta?

VMR06: Mina isiklikult sellega ei tegele. Selle jaoks on toimetajad, kes siis kui on külg, vaatavad, kui põhilugude ja teiste lugude sekka tekivad tühimikud, siis toimetajad otsivad sinna sobiva sisuga pressiteateid. Vajadusel küsitakse informatsiooni juurde ja kui nad leiavad midagi eriti ägedad, siis nad tulevad reporteri juurde ja ütlevad, et kuule, otsi sinna midagi juurde.

Ahah. Aga kui palju sa pressiteateid päevas saad?

VMR06: No neid ikka tuleb siin. Minu enda meilile tuleb üsna vähe veel. Ütleme, nii 5-6 päevas. Aga üldmeilile neid sinna ikka tuleb päeva jooksul mitukümmend. Ma ei olegi lugenud nii.

Aga paljusid neist sa kasutad?

VMR06: Üldiselt ikkagi vähe, sest pressiteateid saadavad ministeeriumid ja poliitikud saadavad oma igasuguseid mõtteavaldusi. Ütleme, et üldmeilile tuleb päevas 20 pressiteadet ja ma kasutan sealt kolme. Teinekord seal vaatad mõnd pressiteadet ja mõtled, et seda võiks kirjutada, siis ta läheb üldse meil teemade alla laiemaks kasutamiseks ja sellisel kujul teda ei avaldatagi. Sinna otsitakse materjali juurde ja siis on ta juba meie oma lugu.

Okei, aga mille järgi sa otsustad, kas pressiteade on sulle vajalik või mitte?

VMR06: Põhilised uudisväärtuse kriteeriumid. Kõige olulisem on ikkagi see lähedus meie lugejale. Kui see ikka üldse Valgamaad ei puuduta, siis ma ei kasuta seda. Kui seal on ikka kasvõi natukene Valgamaaga seotud, siis ma kasutan. Vahel on ka nii, et on saadetud mingit statistikat ja seal on toodud andmed kolm kõige suuremat näiteks Harjumaa, Tartumaa ja Pärnumaa ning siis ma olen mõnikord helistanud ja uurinud juurde, kui palju siis Valgamaal seda või teist oli. Niimoodi.

Millised pressiteated sa läbi loed?

VMR06: Need, mis mind ennast ka huvitavad. Mul on kujunenud mingid oma kindlad teemad. Hiljuti ma kirjutasin Rail Balticast ja selle võimalikust läbi Valga tulekust. Ega siis kui tuleb seal raudtee teemal mingi pressiteade, siis seda ma loen üsna kindlalt. See puudutab mind ja ma olen ise huvitatud Rail Balticast. Ja võib-olla veel mingid haridusteemalised, mis Valgamaad puudutavad. Need ma loen ise läbi ja ülejäänusid ma lihtsalt vaatan, et see vist seondub meie maakonnaga, siis läheb see toimetajale, kes vaatab ja kui see pole piisavalt huvitav, siis ta ei tee sellega midagi. Kui ta aga leiab, et see on lugejale huvitav, siis ta tegutseb sellega – ta kas paneb selle paberlehte või veebi.

Millised pressiteated sind ei huvita?

VMR06: Viimasel ajal on Eesti Energia mind pommitanud. Terve viimase nädala nad pommitavad mind oma majandusaruannetega. See mind ei huvita. Võib-olla ongi sellised majandusteemad, sest ma ei saa neist aru. Ma ei saa majandusest suurt midagi aru ja kui ma aru ei saa, siis ma ei loe. Võib-olla poliitikute omad, mida Evelyn Sepp või Kaarel Tarand ütleb, neid ma ka ei loe. Need on sellised üsna kallutatud ja ma ei hakka enda aega selle peale aega raiskama.

Okei. Aga millised pressiteated sa ära kustutad?

VMR06: Peale kasutamist kõik.

Kas sa kustutad mõne ära ka ilma lugemata?

VMR06: Oojaa. Kui tõesti ongi mingi poliitik saadab oma arvamuse ja ta pole eraldi ette märkinud, et see on nüüd arvamuseartikkel meie lehte, siis ta läheb sinna kustutatud asjade kausta, kust selle saab tegelikult veel kätte. Kui keegi avastab, et seda oleks vaja ikkagi kasutada, siis ta saab selle sealt veel kätte. Aga sellega tegeleb meil toimetuses üks teine inimene, kes neid asju kustutab sealt.

Aga mis määrab selle, kas pressiteatest saab mingi ajakirjanduslik materjal või mitte?

VMR06: See on nii selline... see oleneb võib-olla sellest, mis teemad on hetkel aktuaalsed ja mis puudutavad ikkagi seda lugejat. Mis puudutavad lugejat kõige lähemalt, sellest ikka saab suurem uudislugu. Me näiteks oleme üritanud ka Läti asju sisse tuua, mis on seotud Lätiga ja Valkaga. Nendest saab kui mitte põhjalikum uudis, siis vähemalt pressiteade ka ajalehes, mitte ainult veebis.

Kuivõrd otsustab selle pressiteate kasutamise üle selle pealkiri?

VMR06: No ta ikka otsustab. Paljude pressiteadete puhul ma loengi ainult pealkirja. Kui see pealkiri ei paku mulle huvi ja ma leian, et ilmselt ei paku see ka lugejatele huvi, siis ma lihtsalt ei kasuta teda. Samas ma vaatan ka saatjat. Kui on jälle keegi isik saatnud oma arvamuse, mis ei ole märgitud, et arvamuse-lugu või artikkel, siis ma seda ei loe. Aga kui mingi amet saadab pressiteate ja pealkirjast ei tule hästi välja, mis see on, siis ma ikka loen selle üle.

Kuivõrd oluline see saatja on?

VMR06: Ikka sisu loeb. Pealkirjast tuleb. Enamik neist pressiteadetest on nii hästi koostatud, et pealkirjast tuleb see põhipoint välja. Sa ei pea hakkama pead vaevama, et kas ikka on või ei ole.

Kuivõrd mõjutab pressiteate kasutamist selle saatmise aeg?

VMR06: Minu puhul ei mõjuta. Mu enda meilboksis on selline komme, et ma ei jäta sinna kunagi ühtegi lugemata kirja. Ma vähemalt teen kõik kirjad lahti ja ikkagi silmadega lasen üle, mis seal on. Siis ei saa ükski tähtis teade sinna lugemata kirjade alla ära ka kaduda, sest ma näen, kui on jälle lugemata kiri. Võib-olla meie üldmeilis. Ma kogu aeg ei jälgi seda ka,

sest see on graafiku alusel, kes kuna. Võib-olla seal jääb mõni lugemata, mis on hiljem tulnud, aga mitte eriti. Kellaaeg ei mängi ka väga rolli, sest veebis saab ju alati kasutada, ükskõik, mis kell ta tuleb. Kui on piisavalt oluline teema ja ta on veebis üleval olnud ja ta on piisavalt oluline, siis reeglina me otsime sinna ikka informatsiooni juurde ja tuleb sellest ka pikem lugu.

Millist pressiteadet sa kindlasti kasutad?

VMR06: Mismõttes? Et kas ta peab täitma mingid kriteeriumid või? Noh, ta peab olema ikkagi seotud selle piirkonnaga ja olema piisavalt huvitav. Seda on raske kirjeldada.

Millist pressiteadet sa ei kasuta?

VMR06: Mis puudutab meie lugejaid niivõrd kaugelt. Ja vahel need pressiteated on ka niivõrd reklaamihõngulised, et selle osa ma olen ära unustanud. Et saadavad firmad, et meil on uus toode või. Nendest otse midagi ei kirjuta, et kui siis, võtad laiemalt ette selle teema – et mingi mobiiltelefonide teema, et uued nutitelefonid, siis kõikide tootjatega juba peab rääkima. Tead, sellised reklaamihõngulised, mis jäävad väga kaugemale, selliseid ei kasuta.

Mis on sinu jaoks pressiteates oluline?

VMR06: Selline objektiivsus.

Mis info pressiteates olema peaks?

VMR06: Ikks põhiinfo, noh mingi sündmuse kohta näiteks. Siin ükskord oli juhtum, millest kirjutasid isegi Postimees ja delfi, et Tõrvas sattus kogemata bensiinikütusesse diisli. Sellest siis jõudis info ka meieni, tuli meil ka lugu ja ma pöördusin Olerexi poole, kelle tankla see oli. Ja saatsin oma päringu. Seal ei olnud siis konkreetselt mulle vastatud, vaid oli koostatud probleemi kohta selline üldine pressiteade, kus oli kõik ära seletatud. Mul ei olnud seal enam võimalust midagi juurde uurida, sest kõik oli olemas. Siis nad saatsid selle pressiteate ka igale poole mujale laiali. Et siis tuli selline ühene vastus ühel ajal kõigile. Kui ta on nii hästi koostatud, et kõik osapooled on võrdselt sõna saanud, selle firma siseselt siis, siis ta on juba üsna ammendav, et sealt ei ole midagi juurde võtta.

Aga kas hea pressiteade sinu meelest peab sisaldama kellegi kommentaare?

VMR06: No ta võiks tegelikult. Samas on seal jälle see küsimus, et see on firmasise ja kõik üritavad ennast natuke paremas valguses näidata. Samas saab alati neid ise juurde küsida ja võib-olla ise on parem. Aga teisipidi, kui see konkreetne ettevõtte saadab oma pressiteate, siis seal on kontaktiks niikuinii pressiesindaja, kes ütleb, et aga teates oli selle inimese kommentaar juba olemas. Et siis saaks juurde küsida ainult väljaspoolt. Sõltumatute esindajate kommentaari.

Okei. Aga kas pressiteates peaks ka pilt olema?

VMR06: Ma ei tea. Siia maani ei ole nagu... ma arvan, et ei pea. Teinekord jälle võib. On ka saadetud. Kuna ma palju sporti kirjutan, siis igale spordiüritusele ei jõua, sest neid on maakonna tasemel nii palju ja iga korraldaja arvab, et nende üritus on kõige tähtsam. Paratamatult igale poole ei jõua ja ei jõua ka fotograaf. Ma olen küll ise ka vastu kirjutanud, kui teade tuleb, et olge head, saatke pilti ka. See oleneb jälle teemast.

Milline info on pressiteates üleliigne?

VMR06: Mis kindlasti välja lähevad, on igasugused telefoninumbrid ja veebilehed ja kõik sellised asjad. Eesti Energia kirjutas mulle pikalt-laialt oma uuest kliendisüsteemist. Seal olid siis kõik telefoninumbrid ja veebilehed, kust saab abi. Minu meelest toimetaja toimetab need kõik välja. Sinna jääb lõpu üldine lause, et saab sealt kodulehelt, aga konkreetset mingit aadressi ei jää sisse.

Milline on hea aeg pressiteate saatmiseks?

VMR06: Hommikupoole. Sest kui kell kaks tuleb pressiteade ja kell neli peab leht trükkis olema, siis ei jõua head uudist kirjutada.

Millisel määral vastavad sinu enda seatud hea pressiteate tingimustele need pressiteated, mis sa saad?

VMR06: Tegelikult täitsa oleneb. See oleneb pressiesindajast. Neid ikka on. On teada, et see konkreetne pressiesindaja saadab sulle alati täitsa okei teemasid ja mõne teise puhul sa jälle tead, et oh sa issand, seda peab toimetama nii, et higimull on otsaes. Neid ikka on. Võib-olla pooled või isegi rohkem on need head.

Kas sa kasutad kõiki pressiteateid, mis sinu arvates head on?

VMR06: Ega vist. See oleneb teema tähtsusest. Kui on kehvasti kirjutatud pressiteade, aga teema on oluline, ega ma siis avaldamata ei jäta. Toimetan ümber või teeb toimetaja ümber. Kui ma olen veebis toimetaja, siis õhtul kell 8-9 kui tuleb mingi pressiteade, siis toimetaja ei tee ja toimetan mina. Sellepärast ei jää küll toimetamata. Ikka loeb see teema ja kui palju see meid puudutab. Eks seal ikka mingit subjektiivsust ole – ikka vaatad, et jälle mingi firma saadab või mingi ametnik saadab jälle mingit statistikat. Kui liiga palju tuleb...

Okei. Siin on kaks pressiteadet, mis on eelmisel aastal maakonnalehtede toimetustesse ka reaalselt saadetud. Üks neist on pikem ja ülevaatlikum, teine lühem ja mitte nii põhjalik. Ühe on saatnud ministeerium, teise ettevõtte. Mõlemas on toodud ka mõned kommentaarid. Loe need läbi ja siis ütle, kas sa kasutaksid esimest pressiteadet.

VMR06: Jah, kasutaksin küll. Pressiteade on informatiivne. See tähendab, et esialgsel lugemisel tundub, et saab teemast üpris hea ülevaate ning siin on piisavalt informatsiooni, mille põhjal esitada lisaküsimusi, et näiteks pikem ja põhjalikum artikkel kirjutada. Negatiivse poole pealt tooksin välja selle, et pressiteade on üles ehitatud risti vastupidi uudise struktuurile. Näiteks esimeses teises lõigus on taustainfo ja sellele järgnevatel lõikudel põhiline info. Aga et ma ülikoolis olen täielikult jäänud ajakirjanduse eriala juurde ja suhtekorralduse aineid võtnud täpselt nii palju, kui neid kohustuslike ainete nimekirjas on, siis ega ma ei tea ju, missugune üks korrektne pressiteade olema peab. Äkki peabki taustainfo enne esitama.

Kas kasutaksid teist pressiteadet?

VMR06: Jah, kasutaksin sedagi pressiteadet. Samamoodi ütlen, et on informatiivne ja võimaldab lisaküsimusi esitada, et pikemat lugu kirjutada. Negatiivse poole pealt ei meeldi Husqvarna esindaja kommentaar, selle jätaaksin välja. Ning taas on see, mis uudisloos on taustainfo, on pressiteates toodud kõige esimeseks. Mõlemad pressiteated ei ole reklaamihõngulised ja minu hinnangul sisaldavad lugeja jaoks olulist informatsiooni. Samuti on neid võimalik kitsendada konkreetse piirkonna jaoks ning muuta seega sobilikuks maakonnalehes avaldamiseks. Selle järgi just otsustasingi, kas kasutan neid või mitte.

Suur tänu sulle selles intervjuus osalemise eest!

VMR06: Võta heaks!

Lisa 3.8 Intervjuu H

Tere! Esmalt suur aitäh selles intervjuus osalemise eest! Intervjuu viin läbi Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi bakalaureusetöö raames. Bakalaureusetöö teemaks on „Pressiteadete kasutamine Eesti maakonnalehtedes“. Kas ma tohin Teid kui kolleegi sinatada?

PPT25: Jaa, palun.

Täna. Läheme siis intervjuu juurde. Kui kaua sa oled ajakirjanikuna töötanud?

PPT25: Aastast 1986, peale lõpetamist. Matemaatikaga on mul alati raskusi olnud, aga saab vist 25 aastat siis.

Aga kui kaua sa oled töötanud just selles ajalehes?

PPT25: Enam-vähem kogu aeg. Aastatel 1990-1992 olin ma kahes teises Pärnu lehes, nii et Pärnu Postimehes 23 aastat.

Aga oled sa ka mõnes üleriigilises lehes töötanud?

PPT25: Niivõrd-kuivõrd. Kui ma vahepeal töötasin neis kahes teises lehes, siis see teine oli Postimehe kohalik lisa. Tegelikult ma olin Postimehe hingekirjas.

Aga oled sa ka *online*-toimetuses töötanud?

PPT25: Vana inimene, kes seda mäletab. Ilmselt ma ei saa nii täpselt öelda. Ma olen töötanud *online*-toimetuses siis, kui seda nii veel ei nimetatud. Et kui moodustati eraldi *online*-toimetus, siis selle all ei ole töötanud, aga veebiasju olen teinud küll.

Oled sa ajakirjandust õppinud?

PPT25: Jah, Tartus. 1986 kui ma lõpetasin ajakirjanikuna, siis ei olnud kommunikatsioonist haisugi ja mingit PR-koolitust ma olen saanud ainult välismaal. Aga kõrgkoolist ma pole saanud ja tollal polnud isegi žanriteooriat ja sedagi olen ma hiljem kursustel õppinud.

Aga millised on sinu tööülesanded?

PPT25: Tegelikult on praegu lihtne reporteritöö. Ametinimetus on küll uudistetoimetaja, aga ma teen ikkagi seda kirjutava reporteri tööd sisuliselt. See nimetus uudistetoimetaja ei sisalda praegu muid tööülesandeid.

Milliseid ajakirjanduslikke materjale sa toodad?

PPT25: Igasuguseid. Ma nüüd töö järgi ei peaks arvamused artikleid kirjutanud. Põhiliselt teen uudiseid, mõnikord reportaaže, teinekord selliseid feature-lugusid. Artikleid noh.

Küsiks siis, millistel teemadel sa kirjutad?

PPT25: Noh, tavaliselt on see teema selline linnaelu. Kas ta on siis sedasi linnapoliitika või linnamajandus, aga ta võib ka hästi erinev olla. Viimati näiteks seda, mida bensiin sisaldab ja mida see kaasa võib tuua ja noh, mis meeldib, sellest kirjutatakse.

Aga kui palju sa mahuliselt umbes kirjutad?

PPT25: See võib olla väga erinev. Eile kirjutasin 112-realise reportaaži, aga mõni päev võin kirjutada... noh, ma ei tea. Enamasti on see meie kontsernis seatud nii, et tuleb ikka tööjõust aken päevas välja pigistada, aga mõnikord see ei õnnestu. See maht on väga erinev. Aken on mingi 40-50 rida, aga ma ei tea, kas tuleb nädalas keskmiselt mingi kolm-neli. Ma pole arvestanud.

Aga kuidas sa oma kirjutatavate lugude jaoks teavet saad?

PPT25: Küsin.

Kellelt?

PPT25: Nendelt, kes seda teavet omavad.

Ma tegelikult mõtlen just seda, kust sa selle algse teema saad?

PPT25: Uuh... käin lahtiste silmadega ringi, suhtlen inimestega. Ütleme, et toimuvad linnavalitsuse istungid ja kõike pole mõtet sellest kirjutada. Eilsel istungil oli aga mingi parkimislubade teema ja seal oli 33 ilma numbritega luba. See tekitas huvi. Vallikäärte teema tuli nii, et ise kõndisin ja peatoimetaja arvas, et võiksin kirjutada. Täna õhtul peaks olema koalitsiooninõukogu koosolek ja ma tahaks küsida, kas nad üldse arutasid, kas nad volikogu

esimehe jätvavad ametisse või mitte. See eeldab nagu mingit infot sees olemist. Püsiiallikad on. Igasugused mõtted ja tähelepanekud tekivad ka siis, kui sa mööda tänavat kõnnid.

Aga millised on sinu olulisimad informatsiooniallikad?

PPT25: Suhteliselt palju üritan ma tugineda mitte inimeste jutule... noh, sellele ka, aga vaadata, tavaliselt on asja kohta ka mingid kirjalikud allikad olemas. On see siis mõni otsus või internetis on müstiliselt palju asju olemas.

Kas sa ka pressiteateid kasutad?

PPT25: Noh, ajendina või mingisuguse... mitte copy-paste'ina, vaid mõnikord võib sealt mingi huvitava info saada, mõnikord mitte. Kustutada saab neid ju alati.

Kui palju sa allikatega otse suhtled?

PPT25: Ooh, eks see sõltub sellest ajast ja materjali mahust. Siin on jälle sellist keskmist keeruline leida. Ma toon jälle näite. Kui on mul täna toimuva nõukogu kohta küsimus, mis seal oli, siis ma helistan kolmele-neljale inimesele, sest üks inimene ei pruugi ju kõike teada. Siis äkki mõni inimene tahab kokku saada. Mis seal siis ikka, jumala eest, räägime. Aga noh, ütleme tavaliselt mingi selline mitmete allikatega uudis läheb keeruliseks kõigiga päris kokku saada, aga kui on selline allikal nagu kandev roll või nagu väga palju temale tuginen, siis on mõttekam temaga ikka näost näkku kokku saada. Ega see Pärnu linn nüüd nii suur ka ei ole.

Aga mil määral sa pressiesindajatega suhtled?

PPT25: Olen sunnitud suhtlema. Et enamasti oleks kena, kui ma saaks ilma vahendajata. Võtame näiteks linnavalitsuse ametnikud. Ma kujutan suurepäraselt ette, kes seal millega tegeleb ja miks ma peaks seda juttu pressiesindajale ümber rääkima. Aga mõnikord... noh, mõned on ettevaatlikud, tahavad läbi pressiesindaja suhelda, mõningatele ei viitsi me ise läheneda, laseme pressiesindajal joosta. Aga see oleneb sellest pressiesindajast ka. Kui ta ikka loll nagu saabas on, siis pole ta peale mõtet aega kulutada.

Okei. Aga lähme siis pressiteadete juurde edasi. Kui palju sa oma töös pressiteateid kasutad?

PPT25: Vähe.

Aga kui palju sa neid päevas saad?

PPT25: Oi, ma ei tea, mingi 30-40 ikka vast.

Oskad sa umbes öelda, kui paljusid neist sa kasutad?

PPT25: Oi, kui ma ühte heal juhul kasutan, siis on ka hästi läinud. Ma võin pressiteadetest tuua, no mis siin oli... Mingi saapapood avati kuskil. No mida kuradit ma sellega peale hakkan?

Mille järgi sa otsustad, kas sul on sellega midagi peale hakata või mitte?

PPT25: No kas ma leian sealt midagi huvitavat või mitte. See on üks subjektiivne tunne, mis on huvitav.

Aga mis on need teemad, mis sind huvitavad?

PPT25: See on sama keeruline, kui milline naine on ilus või... milline toit maitseb. Kui see mulle endale huvi pakub, siis võib-olla pakub teistele inimestele ka. Enda järgi ikka inimene ju valib.

Aga millised pressiteated sa läbi loed?

PPT25: Need, mis mingil määral Pärnut puudutavad. Meili ju tuleb sisse igasugust kraami. Noh, viimane: Toomas Viks - Aivar Sõerd tõestas reservide vajalikkust. Noh. Hea kui ma viitsin järgi vaadata, mis ametikohal see Sõerd parasjagu on. Ega ma seda läbi lugema ikka ei hakka. Merisalu – keskkonnaminister istutab. No lasku käia. Maavalitsuse sekretär teatab, et Pärnumaal tähistatakse Euroopa nädalat. No olgu õnnelik. Tõenäoliselt keegi teine kirjutab, ma ei viitsi sellega tegeleda. Lõuna prefektuur otsib. Aidake leida kadunud inimest. Pole näinud. Mina ei tee sellega midagi. Politsei- ja piirivalveamet teatab kehalistest väärkohtlemistest. No mida kuradit ma saan targemaks sellega, et Viru tänaval löödi 14-aastast poissi? Ei kasuta. Rahandusministri ettekannet ei kasuta. Täna pole ma näinud ühtegi pressiteadet, millega midagi peale hakata. Eile leidsin linnavalitsuse ülevaatest ühe asja. Ma kasutangi üht või veelgi vähemat pressiteadet päevas.

Aga kui sa nüüd peaksid iseloomustama neid pressiteateid, mis sind ei huvita, siis millised need on?

PPT25: Sabakergitavad, kus igaüks kiidab ennast.

Millised pressiteated sa kustutad?

PPT25: Kõik. Ma enamiku kustutan ilma lugemata. Kui ma teda ei kasuta, siis mis ma tast loen. Üleüldse tuleb väga palju sisse sellist üle-eestilist asja. Need üle-eestilised ma enamasti kustutangi ilma lugemata. Ainult sellised, kus otsapidi Pärnust või Pärnumaast juttu on, selle ma loen läbi.

Ahah. Aga mis määrab selle, kas pressiteatest saab uudis või mõni muu ajakirjanduslik materjal või mitte?

PPT25: Pressiteatest ei tohiks kunagi uudist saada. Minu jaoks ei ole küll mingit vahet, kas inimene teatab mulle mingist huvitavast asjast pressiteate kaudu või räägib seda telefonitsi. Noh, see vastus on sama, et mis on uudiskriteeriumid. Kui me need peened kriteeriumid kõrvale jätame, siis võib ikkagi öelda, et pressiteatest saab uudis siis, kui see mind huvitab. Enamasti ei huvita.

Mille järgi sa otsustad, kas sa kasutad seda või mitte?

PPT25: Vaatan teema järgi enam-vähem, kas ma ta läbi loen, ja siis vaatan, kas seal on mingit huvitavat asja või ei ole. Tähendab, ma olen inimene, kes ei pea päevas ju mingisuguse... Ega ma pole ju sulepea, kes peab *online*'i copy-paste meetodil mingisuguse arvu ühikuid tootma. Ma saan valida, millest ma kirjutan. Kirjutan sellest, mis ennast või naabrinaist huvitab.

Kuidas mängib pressiteate kasutamises rolli selle pealkiri?

PPT25: Noh, hea kui nad suudaks ikka panna selliseid pealkirju, mis ka asja sisu avavad. Noh. See tekst... Iga teksti juures, kui pealkiri on informatiivne, siis ta hõlbustab lugemist, kui ta on aga ebamäärane, siis... Aga ega ainult hea pealkirja panemine ei aita.

Aga kuivõrd oluline on pressiteate saatja?

AK1PP: Et, kui ilus tütarlaps selle saadab või? Ei ole. Mul on suhteliselt ükskõik, kes selle saadab. Sisu on ikka oluline.

Aga kuidas mõjutab pressiteate kasutamist selle saatmise aeg?

PPT25: Noh, üldiselt ei mõjuta, sest kui keegi saadab kell 11 õhtul pressiteate, et Raeküla põleb, ja ma selle kätte saan, siis ma ikka lähen vaatama. Aga kui ta saadab, et meie poodi tuli uus partii saapaid, siis no ma ilmselt seda läbi ei loegi.

Millist pressiteadet sa kindlasti kasutad?

PPT25: Ta peab sisaldama huvitavat informatsiooni.

Millist pressiteadet sa kindlasti ei kasuta?

PPT25: See, mis... Hunnikus tuleb sisse erinevate poliitikute ja äriühingute üle-eestilisi enesekiitusi. Noh, neid ma kindlasti ei kasuta.

Okei. Ma nüüd hakkan uurima, milline on sinu arvates hea pressiteade ja küsin, mis on sinu jaoks pressiteates oluline.

PPT25: Nojah, oluline on... Teema peab hea olema. Oluline on see, et see oluline on lühidalt ja selgelt esile toodud ja et sinna poleks pandud ennastkiitvaid täiendsõnu. Need me niikuinii roogime välja.

Aga milline info peab pressiteates kindlasti olema?

PPT25: Kes, kus, millal ja nii edasi.

Kas hea pressiteade peab sisaldama ka kellegi kommentaare?

PPT25: Võib ju sisaldada. Mina ei tea... Oleneb, mille kohta ta on. Kui see pressiesindaj on rohkem vaeva näinud ja leidnud informatsiooni kinnitavaid allikaid, siis on see ju kena. Aga noh, see on siuke *online*-ajakirjanduse värk, et nad teevad copy-paste ja panevad kähku üles, eks ju. Siis ongi kogu Eesti ajakirjandus selline nagu pressiesindajad heaks arvavad ehk kuidas need institutsioonid parasjagu infot välja paista lasevad. Aga see ei ole enam ajakirjandus minu jaoks.

Aga kas pressiteates peaks olema ka pilt?

PPT25: Kindlasti võiks seal pressiesindaja pilt olla (naerab). No mis sa selle pildiga peale hakkad? Ma saan aru, et me lähme natuke üldisemale pinnale. Mis on ajakirjandus? Kui ajakirjanduseks peetakse pressiteadete kopeerimist, siis kindlasti võiks seal juures pilt olla, et see ajakirjanik jumala eest ei peaks ühtegi koma pressiteates parandama, et ta jumala eest, ei peaks pilti ka laskma juurde teha! Las saadavad institutsioonid kõik ette, ajakirjaniku töö seisneb ainult kahes nupus copy ja paste ja siis ta paneb need süsteemi üles.

Okei. Aga milline info on pressiteates üleliigne?

PPT25: Kõik on enamasti üleliigne (naerab). Minu jaoks on üle kõik see peale informatsiooni, mis on see ennastkiitev osa. Aga kindlasti pressiteate koostajale on see kõige olulisem ja ta loodab, et seda välja ei roogita ja kõik süüdimatult lehte pannakse.

Milline on sinu jaoks hea aeg pressiteate saatmiseks?

PPT25: Hommikul kolmveerand 9 ja 9 vahel, et ma jõuaksin ta läbi lugeda ja hommikusel koosolekul öelda, et näe, sealt tuli midagi. Ehk siis see, et ma saan selle põhjal midagi järgmise päeva lehte planeerida.

Aga mil määral vastavad sinu seatud hea pressiteate tingimustele need pressiteated, mis sa reaalselt saad?

PPT25: Oi, ma ei tea. Enamasti on need inimesed ikka koolis käinud ja oskavad küll uudise vorminõuetesse endale sobivat informatsiooni peita. Et noh... siin ma läheksin vastuses natuke liiga palju selleni, kelleks see pressiteate saatja välja on koolitatud. Üldiselt pole ju viga.

Okei. Kas sa kasutad kõiki pressiteateid, mis sinu arvates on head?

PPT25: Ei pruugi.

Miks?

PPT25: No ei jõua lihtsalt. Mul on midagi muud ka teha. Võtame näite, et kui mul eilne päev kulus reportaažiks Vallikäärus, siis võidi saata igasuguseid pressiteateid. Ka selliseid, mis minu meelest on head. Võib-olla kasutas keegi kolleeg neid või jäid nad üldse kasutamata. Aga oleks keegi midagi üliolulist teatanud, ju ma oleksin siis vaadanud.

Nii. Nüüd on siin kaks pressiteadet, mis on eelmisel aastal maakonnalehtede toimetustesse ka reaalselt saadetud. Üks neist on pikem ja ülevaatlikum, teine lühem ja mitte nii põhjalik. Ühe on saatnud ministeerium, teise ettevõtte. Mõlemas on toodud ka mõned kommentaarid. Loe need läbi ja siis ütle, kas sa kasutaksid esimest pressiteadet.

PPT25: Ma kasutaksin esimest pressiteadet, mille on vist koostanud mõni TOLA-programmiga ühinenu, aga selles sisalduv info on lugejatele vajalik.

Mis on selles hästi?

PPT25: Hästi pole selles pressiteates midagi. Teksti koostanud kommunikatsioonibüroo või mingi erafirma, kes nii jubedat tööd teeb, konsultant Rein Joamets tuleks lahti lasta, sest tal pole elementaarsematki ettekujutust teksti ülesehituse põhimõtetest ja ta kasutab mingeid laste väljamõeldud KUTSE ja VÕTA lühendeid. Pressiteade või uudis võiks alata nii: "Haridusministeerium on välja mõelnud programmi kutseõppe pooleli jätnud noorte koolimeelitamiseks ja kutsub noori üles kaaluma, kas praegu poleks õige aeg haridustee jätkamiseks." Edasi laienduse-arendused ja jumala eest, ilma subkultuuri keeleta.

Mille järgi sa otsustasid, kas kasutaksid seda või mitte?

PPT25: Pressiteate kasutamise põhjuseks on selle sisu, kuigi vorm on tal kohutav. Kindlasti räägiks programmijuhiga ja kui suudaks, otsiks üles mõne kooli pooleli jätnud õpilase.

Kas kasutaksid teist pressiteadet?

PPT25: Teise pressiteate on koostanud Husqvarna mees oma saagide promomiseks. Ei kasutaks, aga kui tõesti midagi teha ei ole, uuriksin esmalt korraldajatelt, kas nad kutsuvad lehe vahendusel noortalunikke võistlema või on väljavalitutele järsku kirjad saatnud. Vastusest lähtuvalt teeks uudise ürituse, mitte saagide kohta.

Mis on selles pressiteates hästi?

PPT25: Vastus küsimusele, mis on pressiteates hästi-halvasti, sõltub vaatenurgast. Müügimees on teinud tublit müügitööd ja kui oma peaga mõtlemine enam ajakirjaniku kutseoskuste hulka ei kuulu, koosnebki *online* ja mõnikord ka paberajakirjandus taolisest varjatud reklaamist. Kui vaadata ajakirjaniku või lugeja mäta otsast, siis on meil lihtsalt erinevad eesmärgid.

Rohkem küsimusi-ülesandeid mul sulle ei ole. Suur aitäh abi eest!

Lisa 3.9 Intervjuu I

Tere! Esmalt suur aitäh selles intervjuus osalemise eest! Intervjuu viin läbi Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi bakalaureusetöö raames. Bakalaureusetöö teemaks on „Pressiteadete kasutamine Eesti maakonnalehtedes“. Ma esmalt küsiks soojenduseks, kui kaua Te ajakirjanikuna töötanud olete?

VMT1: See on väga huvitav küsimus, selles mõttes, et kui ma 2007. aastal tulin ajalehte, siis ma tulin korrektorina. Siis järgmine aasta ma olin keeleteoimetaja ja nüüd ma sellest aastast olen tegevtoimetaja, nii et ma pole üldse ajakirjandust õppinudki. Ma olen ajakirjanikuks saanud niimoodi teist teed pidi. Ma ei teagi, ma vist peaksin ütlema, et sellest aastast vist.

Olete Te ka mõnes teises ajalehes töötanud?

VMT1: Olen kunagi ühel suvel, 2000 oli see vist, üritanud Pärnu Postimehes korrektor olla, aga see asi lõppes paarinädalase proovi järel juba ära.

Ühesõnaga Te ajakirjandust ei ole õppinud?

VMT1: Ei ole.

Aga võin ma küsida, mida Te siis õppisite?

VMT1: Eesti filoloogiat ja siis olen lõpetanud ka õpetajakoolituse.

Ahah. Millal?

VMT1: Oma bakalaureusekraadi sain filoloogia alal 1999. aastal ja siis aasta hiljem lõpetasin ma ka õpetajakoolituse.

Ahah. Okei. Küsiks, millised on Teie tööülesanded?

VMT1: Noh, töö põhiliseks ülesandeks on lehe jooksev planeerimine. Noh, vaadata, et leht saaks kokku, see tähendab vaadata juba ette, et lehepäevadel see materjal kokku tuleks ja... See on põhiline. Ja siis leppida inimestega kokku, kes mingil ajal kuskil on. Ja siis ma vaatan veel, kui keeleteoimetaja on lood üle vaadanud, siis vaatan ka üle, et olulised rõhuasetused igal pool paigas oleksid, vahepealkirjad ja pildiallkirjad, et küljel ei oleks tervikuna selliseid vastuolusid ja veebivalvajale teen ettepanekuid, mida sinna panna, ja vahepeal tuleb mõni kiire teema, siis teen ise ka mõne väikese loo.

Mhmh. Aga milliseid ajakirjanduslikke materjale Te toodate?

VMT1: Eee... no tähendab. Ma ise olen vahepeal kultuuriüritustel, kus ma olen käinud, kirjutanud. Ja siis ka juhtkirjade kirjutamine on suuresti minu õlgade peal. Aga vahepeal tuleb uudiseid ka kirjutada. Mina muidu toimetajana vaatan enamasti lihtsalt üle, aga mõnikord jookseb info kohe kätte ja siis pole mõtet seda lihtsalt kinni hoida.

Okei. Aga millistel teemadel Te põhiliselt kirjutate?

VMT1: Mina ise olen põhiliselt kultuurist kirjutanud, aga homses lehes näiteks on hoopis üks lugu kuritegevusega seoses. Kellelgi reporteritest polnud aega sellega tegeleda ja...

Aga kui nüüd spekuloida, siis kui palju Te päevas kirjutate?

VMT1: No tähemärgid ma arvan, et kui need kultuurilood on, siis need ei ole mitte üle 5000 tähemärgi. No ma ei tea, kui palju päevas. Juhtkiri on meil 1700 tähemärki. Keskel läbi ta jääb kahe tuhande ringi, ma pakun, aga no seal võib väga suuri erandeid olla.

Mhm. Aga kuidas Te oma kirjutatavate lugude jaoks teavet saate?

VMT1: Noo... üks variant on see, et ma arvan, et ma olen juba piisavalt kaua Valgamaal elanud, 11 aastat, et ma tean, kes on need allikad, kelle poole ühes või teises küsimuses pöörduda. Tihtilugu on see niimoodi, et väikesest pressiteatest kasvab mingi lugu välja. Ja meil on need oma valitsuste kuu- ja nädalaplaanid ja neid jälgime. Ja siis nendepõhjal saab infot laiendada. Kui ma juhtkirja kirjutan, siis ma andmeid ja muud sellist leian tavaliselt google'ist.

Okei, aga millised on Teie olulisimad allikad?

VMT1: Kõige olulisemad on ikka inimesed, ma arvan.

Siin juba kõlas ja ma vist ei pea küsima, kas Te ka pressiteateid kasutate?

VMT1: Eks ikka kasutan, jah.

Aga kui palju Te allikatega otse suhtlete?

VMT1: See on pigem niimoodi, et üritusel, kui on mingist üritusest juttu, on kohtumine mõne huvitava inimesega või on mingi kultuuriauhinna üleandmine või siis sellistel üritustel ma käin ikka kohal. Aga kui on sellised pressiteadetest välja kasvanud asjad, siis need jäävadki

telefonisuhtluse tasemele. Siis on enamasti ikka teada, kes on need inimesed, kellele peaks helistama ja täpsustama – kes on piirivalves, kes on politseis, kes on prokuratuuris, et noh... Otsest on ikka alla poole, sellist näost näkku suhtlemist.

Mhmm. Aga kui palju Te pressiesindajatega suhtlete?

VMT1: Noh, see on niimoodi, et kui mõni viiest tööpäevast nädalas läheb ilma nendega suhtlemata mööda, siis see on pigem erand, mitte reegel. Ikka üsna palju suhtleme.

Küsin, milliseid allikaid Te oma töös kõige rohkem kasutate?

VMT1: Noh, kõige rohkem ikkagi kontakte inimestega.

Miks nii?

VMT1: Sellepärast, et minu meelest lehes on vaja ka seda ehedust, et igaüks ütleb ikka oma sõnadega välja, mida ta asjast arvab.

Okei. Nii nüüd läheme natuke rohkem pressiteadete juurde. Kui palju Te oma töös pressiteateid kasutate?

VMT1: Ütleme niimoodi, et üleüldse igal tööpäeval on lehe seisukohast olulisi pressiteateid nii viie ringis, ma arvan.

Kui palju Te pressiteateid päevas saate?

VMT1: Ma kusjuures arvasin, et küsimus tuleb. See arv, mis meil üldmeilile tuleb, on paarkümmend kindlasti, aga vahel võib ka kuni 50 olla.

Kui paljusid neist Te kasutate?

VMT1: See ongi niimoodi, et päevas võib-olla umbes viis. Vahel mõnda kasutame kunagi hiljem, aga ütleme, et võib-olla 20%.

Aga mille järgi Te otsustate, kas pressiteade on Teile vajalik või mitte?

VMT1: Noh, kõige olulisem ongi see, et kas ta on seotud meie maakonnaga. Meile tuleb hästi palju infot näiteks Ida-Virumaal või Viljandimaal toimuvate ürituste kohta. Aga kuna meie oleme maakonnakeskne leht, siis neid me pigem ei kasuta.

Millised pressiteated Te läbi loete?

VMT1: Ma arvan, et üks on see, et kui saatja on Valgamaa inimene või tuttav allikas, siis ma loen läbi, ja kui ma avastan, et sel on seost Valgamaaga ja see võiks lugejale huvi pakkuda, siis ka.

Okei. Aga mis neis pressiteadetes on Teie jaoks huvitav või oluline?

VMT1: Eks ikka see, kas ma näen uudisväärtust selles asjas. Mitte, et koer hammustas inimest, vaid et inimene hammustas koera pigem.

Okei. Aga millised pressiteated Teid ei huvita?

VMT1: Ongi niimoodi, mis on väga kohaspetsiifilised, näiteks Ida-Virumaa oma, või vahel ka need, mis on reklaamimaigulised, aga muidugi ma ei saa öelda, et nad mind ei huvita. Need ma saadan lihtsalt reklaamiosakonda edasi.

Millised pressiteated Te ära kustutate?

VMT1: Noh, põhimõtteliselt ega ma neid vedelema ei jäta. Need, mis meilboksi tulevad ja mida ma ei kasuta, need saab kohe ära kustutatud.

Kas mõni pressiteade kustutatakse ka ilma lugemata?

VMT1: No see on siis küll tööõnnetus ja ma võin öelda, et põhimõtteliselt mitte.

Miks nii?

VMT1: No iialgi ei tea ju. Vahel on küll niimoodi, et ei olegi aru saada see seos Valgamaaga, aga kui saadetakse mingi pressiteade kummalise spordivõistluse kohta ja ma ei tea selle inimese nime, siis ma panen selle otsingumootoris ja ehk on mingi tagamõte. Ehk ei ole huupi meile saadetud? Nagu siin eelmisel nädalal oli, et mitu endist Valgamaa inimest olid saanud uue ameti väljaspool maakonda ja seda on meil ju ka huvitav vaadata.

Mis määrab selle, kas pressiteatest saab uudis või mitte?

VMT1: No eks olegi see, kas ta on sihtgrupile ehk Valgamaa inimesele huvitav.

Mille järgi Te otsustate, kas Te kasutate pressiteadet või mitte?

VMT1: See on see uudisväärtus meie auditooriumile ikkagi.

Aga kuidas mängib pressiteate kasutamises rolli selle pealkiri?

VMT1: Kui on tõeliselt igav pealkiri, siis võib-olla mingi negatiivse eelhäälestuse tekitab, aga ma arvan, et ega see pealkiri nüüd nii oluline ka ei ole.

Okei. Kuivõrd oluline on pressiteate saatja?

VMT1: Noh, nagu ma mainisin, et kui ma näen, et pressiteade on tuntud inimestelt või asutusest, siis ta on ikka oluline. Kui on mingi firma, siis tekib kohe mõte, kas pole tegu äkki varjatud reklaamiga. Seda varjatud reklaami tuleb kuidagi järjest rohkem vähemalt meie meilile.

Aga kuidas mõjutab pressiteate kasutamist selle saatmise aeg?

VMT1: Noh, see on niimoodi, et kui ta tuleb päris tööajal, siis on tal võib-olla igati objektiivne teekond, aga kui ta tuleb tõesti siin lehe kõige kiiremal lehe kokkupaneku ajal, siis ta võib küll tähelepanuta jääda. Aga see on küll kindlasti pigem erand, mitte reegel.

Millist pressiteadet Te kindlasti kasutate?

VMT1: Kindlasti kasutame sellist, kus on kirjas midagi sellist, mis räägib Valgamaale olulisest sündmusest, aga teisest küljest võib ta olla sellest, mille kohta me arvame, et see võiks meie lugejat huvitada. Seal peavad ikka olema need nimed või märksõnad, mis meie lugejat huvitavad. Näiteks tuntud Valgamaa inimesed või mingi oluline tiitel.

Aga millist pressiteadet Te kindlasti ei kasuta?

VMT1: No sellist, mis on ikka väga reklaamihõnguline. Umbes see, et meie firma on nüüd viis aastat turul olnud ja seoses sellega on meil uus toode. Ja toode on nii hea ja naa hea. Selliseid tuleb ka, aga neid me ei kasuta. See on reklaam, mis makstakse kinni. Kui nemad ei soovi selle eest maksta... Sel nädalalgi tuli üks pressiteade, kus oli kirjas, et kui te käsitlete seda reklaamtekstina, siis pole vaja sellega midagi teha. Või noh, umbes selline mõte oli juures.

Aga nüüd ma uurin, mis on Teie jaoks pressiteates oluline?

VMT1: Kindlasti on oluline see, et öeldaks ära, kes, mis, kus ja millal toimus kohe alguses. Ja et ka liiga pikk pressiteade tekitab pigem seda tunnet, et ta passib alles pika toimetamise järel lehte. Et optimaalne oleks selline 3-4 normaalset lõiku.

Kas hea pressiteade peab sisaldama ka kellegi kommentaare?

VMT1: Pigem ikka jah. Kasvõi kui maavalitsus saadab pressiteate, siis võiks seal olla ikka paar tsitaati, mitte mingi umbmäärane jutt ja siis selle pressiesindaja nimi all. Jah, ikka võiks olla.

Kas peaks olema ka pilt?

VMT1: Noh, pigem mitte. Ma arvan, et see ei ole nii oluline. See on pigem ikka muude asjade juurde. Meil alati see pilt on ju võimalik juurde küsida, kui vaja on.

Milline info on pressiteates üleliigne?

VMT1: Tavaliselt ikka see taustainfo, et tegu on mingisuguse selle... kui on RMK pressiteade, siis seal on alati kirjas, et see on see või too üksus ja tal on nii palju hektareid ja nii edasi. Või saadab mingi lihatööstus midagi sellist. See läheb kõik suhteliselt kerge käega kustutamisele. Õnneks nad viimasel ajal panevad selle ikka suhteliselt lõppu. Et selles mõttes on need pressiteated hästi üles ehitatud, et taustinfo on lõpus.

Okei. Milline on hea aeg pressiteate saatmiseks?

VMT1: Ega see ajast nii palju ei sõltu, aga kui see tuleb nii keskpäeva kandis või plussmiinus kolm tundi, siis on vähemalt mugav töötada sellega.

Millisel määral vastavad Teie enda seatud hea pressiteate tingimustele need pressiteated, mis Te saate?

VMT1: Noh, pigem enamik ikka vastavad. Selliseid päris halbu on vähe, neid päris arusaamatuid. Neid päris ideaalseid, et nii üks-ühele lehte panna, neid on ka vähe. On palju häid, aga mitte väga häid.

Aga kas Te kasutate kõiki pressiteateid, mis on Teie meelest head?

VMT1: Noh, siis me näiteks ei kasuta, kui meil on oma reporteril sellest lugu tulemas. See ikka eeldab seda, et seal on materjal, mida me kuskil mujal ei kavatse pikemalt kajastada ja vahel muidugi võib olla niimoodi, et jätame selle eellooks ja põhilugu tuleb hiljem, aga see sõltub sellest, mis meie enda plaanid selle teemaga on.

Siin on kaks pressiteadet, mis on eelmisel aastal maakonnalehtede toimetustesse ka reaalselt saadetud. Üks neist on pikem ja ülevaatlikum, teine lühem ja mitte nii põhjalik.

Ühe on saatnud ministeerium, teise ettevõtte. Mõlemas on toodud ka mõned kommentaarid. Kas kasutaksite esimest pressiteadet?

VMT1: Vist isegi kasutasime seda või siis vähemalt midagi hästi sarnast.

Mis on selles hästi?

VMT1: Suhteliselt paeluv pealkiri, sõnavahust leitavad isegi faktid. Minister on ka asjakohane allikas.

Mis on selles halvasti?

VMT1: Liiga palju taustainfot, millest oluline tuleb välja noppida kui rosinaid saia seest.

Mille järgi Te selle pressiteate puhul otsustasite, kas kasutate seda või mitte?

VMT1: Teema on oluline ja sestap ilmselt kasutame. Noh, kasutasimegi.

Kas kasutaksite teist pressiteadet?

VMT1: Võimalik, et kasutaksin, aga kindel ei ole.

Mis on selles hästi?

VMT1: See on suhteliselt kompaktne ja ka kommentaar on üpris huvitav, normaalses keeles.

Mis on selles halvasti?

VMT1: Teema pole minu jaoks väga atraktiivne.

Mille järgi Te selle pressiteate puhul otsustasite, kas kasutate seda või mitte?

VMT1: Seos meie maakonnaga on nõrk, sest sihtgrupp Valgamaal on väike.

Sellega on meie intervjuu lõppenud. Suur aitäh abi eest!

Lisa 3.10 Intervjuu J

Tere! Esmalt suur aitäh selles intervjuus osalemise eest! Intervjuu viin läbi Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi bakalaureusetöö raames. Bakalaureusetöö teemaks on „Pressiteadete kasutamine Eesti maakonnalehtedes“. Kas ma tohin sinatada?

PPR18: Jah.

Kui kaua sa oled ajakirjanikuna töötanud?

PPR18: Oi, üks moment. Las ma mõtlen. Üks, kaks, kolm, neli, viis, kuus... 18 aastat tuleb.

Kui kaua sa just selles lehes oled töötanud?

PPR18: 14 aastat.

Aga kus siis varem?

PPR18: Varem töötasin lehes «Tee Kommunismile» ja siis «Kesknädal», mis oli Pärnu üks leht, mitte see Keskerakonna oma.

Aga mõnes üleriigilises lehes?

PPR18: Ei.

Aga veebitoimetuses?

PPR18: Ei ole.

Selge, aga oled sa ka ajakirjandust või kommunikatsiooni õppinud?

PPR18: Jah, olen. Õppisin Tartu Ülikoolis, mille lõpetasin '91. aastal.

Millised sinu praegused tööülesanded on?

PPR18: Mina olen kultuuritoimetuse juht, reporter ja siis toimetaja.

Milliseid ajakirjanduslikke materjale sa toodad?

PPR18: Kõiki žanre. Ma ise tavaliselt annan endale ette, aga kõik kirjutan ära.

Mis teemadel sa põhiliselt kirjutad?

PPR18: Hästi palju kirjutan inimestest, siis kultuuriteemadel. Praegusel hetkel olen kirjutanud absoluutselt kõigest, aga põhiliselt ikka kultuur ja inimesed.

Kui palju sa mahuliselt toodad?

PPR18: Ütleme nii, et ma toodan umbes lehekülge päevas.

Okei. Kuidas sa oma kirjutatavate lugude jaoks teavet saad?

PPR18: Põhiliselt otseallikad või vahendatud materjalid, pressiteated. Otseallikaid on rohkem.

Millised sinu olulisimad informatsiooniallikad on?

PPR18: Inimesed. Ma kirjutan palju laupäevalehte inimeselugusid ja tavalised inimesed, siis mingisuguses rollis ametnikud või eksperdid.

Kas sa ka pressiteateid kasutad?

PPR18: Ikka kasutan.

Kui palju sa allikatega otse suhtled?

PPR18: Päril palju. Ma arvan, et otsesuhtluse teel tuleb mul... Kui ütlesin, et päevas produtseerin lehekülge jagu materjale, siis kaks lehekülge nädalas on täiesti puhas otsesuhtlus.

Aga mil määral sa pressiesindajatega suhtled?

PPR18: Ikka suhtlen. Ütleme, et iga päev suhtlen.

Milliseid allikaid sa oma töös kõige enam kasutad?

PPR18: Ma arvan, et enamasti suhtlen otseallikatega. Mulle meeldib inimestega rohkem suhelda ja juurde küsida. Inimesed on siin linnas kergesti kättesaadavad ja tahavad otsekontakti.

Kui palju sa oma töös pressiteateid kasutad?

PPR18: Ikka päris palju.

Kui palju sa neid päevas saad?

PPR18: No kohe teeme lahti ja vaatame, kui palju neid on tulnud. Julgen öelda, et siin on 50. 40 neist on siis pressiteated. Kasutan neist kümnet. Noh, informatsiooniks, võtan teadmiseks. Otse lehte läheb neist hea juhul kolm või viis.

Aga mille järgi sa otsustad, kas pressiteade on sulle vajalik või mitte?

PPR18: Ma otsustan selle järgi, kes on põhilised koostööpartnerid. Selle järgi, kes on koostööpartner olnud pikemat aega. Selline usalduslik suhe ja sellises koostöö vormis. Selle põhjal otsustan.

Millised pressiteated sa läbi loed?

PPR18: Ma loengi nende koostööpartnerite omad kõige pealt, kellega mul on selline omavaheline suhe, et meil on kokkulepped. Ja siis vaatan, mis on huvitavad, millel on midagi Pärnuga seotud ja millel võiks olla kohalikku fooni.

Millised pressiteated sind ei huvita?

PPR18: Kui ma näen, et asi pole Pärnuga üldse seotud. Kultuurivaldkond on see, millega ma olen seotud, selline põhivoolu oma. Sellise kergema, pubides, klubides asjad ma kohe välistan. Siin vahel vaatan politsei asju ja haridust, kui on kõitev see kutse seal peal, see nimetus on huvitav.

Millised pressiteated sa ära kustutad?

PPR18: Need valdkonnad, mis ei ole kultuur või sellega seotud. Ma kustutan tagantjärele, sest ma hoian alles ühte või teist. Vaatan grupiti ja siis kustutan pärast. Vahel olen ära kustutanud ka täiesti õige asja. See pole mind nagu kõnetanud. Ma pole seda persooni ära tundnud, kes on ühendust võtnud, või ta pole suutnud sellist pealkirja mõelda, mis paneks mind seda klikkima. Tõesti vahel ka mõni vajalik asi läheb nii ja siis pärast otsin taga. Tõesti, et kui pole ikka koostööpartner, siis klikk käib peale ja kustutan vahel täiesti mõtlemata ära. Need valdkonnad, ministriumid, mis minusse ei puutu. Vahel loen läbi, aga tean, et mul ei lähe seda kunagi vaja. Mõne teadmise panen hoiule ka, niiõelda tallele.

Aga mis määrab selle, kas pressiteatest saab uudis või mõni muu ajakirjanduslik materjal või mitte?

PPR18: See on seotus Pärnuga. See on kindlasti seotus maakonnaga, siinsete inimeste või Pärnumaal toimuvate protsessidega. Mingigi side.

Ahah. Aga mille järgi sa otsustad, kas kasutad pressiteadet või mitte?

PPR18: Ma vaatan ütleme, kas sellest annab nuppu teha. Nupumaterjal on tavaliselt pressiteade. Seda tuleb muidugi arendada ja laiendada, et sellest midagi enamat teha. Selleks tuleb tööd teha. Siis pead vaatama, kas see töö tasub ennast ära, et kas sa üldse hakkad laiendama seda uudist. Vahel on lihtsam ise võtta ja enda vanade uudiste põhjal teha.

Kuidas mängib pressiteate kasutamises rolli selle pealkiri?

PPR18: Pealkiri mängibki sellist rolli, et ma panen selle fookuse sinna Pärnumaa kasuks. See fookus on tihtipeale üle-eestiline ja mul tuleb see panna oma maakonnale. Selles osas pole pealkiri nii oluline, et seda annab ju muuta.

Kuivõrd oluline on pressiteate saatja?

PPR18: Vot see ongi see, et oleks koostööpartner. On neid, kellega ma suhtlen ja neid, kellega ma ei suhtle, kes lihtsalt saadavad mulle. Näiteks siin kultuuriministeerium saadab. Ma ei tee sellega eriti midagi. Kui ma juba suhtlen, siis helistan neile ikka asja pärast ja suhtlengi väga konkreetse inimesega. Ma enam nagu pressiesindajatega üldjuhul... meil ei ole nagu vastastikust kontakti. See on ühepoolne. Me ei suhtle. Nad saadavad nagu musta auku ja nad ei tea, mis sealt võib tulla. Nad on informatorid, aga mina ei suhtle paljudega. Ma kustutan või mitte. Aga osadega on tagasiside, et ma saadan, et sain kätte või meil tekib diskussioon, et mida mul veel oleks vaja või mida tema sellega taotles ja nii edasi. Kellega on koostöö tekkinud... Väga oluline on see, et keegi ka vahel helistab. Ma saan aru, et kui neid on nii palju, 40, siis kõik püüavad löögile saada, siis see on raske. Aga kui keegi võtab ka kätte ja helistab ja räägib oma asja ära niimoodi, et see on arusaadav ja motiveeritud, ja kes on valmis ka panustama. On ju neid, kes helistavad, et oi kui tore, tehke meie esinejaga intervjuu. Nad eeldavad, et mina teen nende töö ära. Nad ise ei tee midagi, ainult helistavad või saadavad ühe lause. Ma olen harjunud töötama nendega, kes ise panustavad – kelle materjalid on õigeaegsed, kellel on fotod juures, kes kõigekülselt püüab aidata. Paljud asjad on meil reklaam. Varem oli see üks infohulk, aga nüüd on see eristatud rangemalt reklaamiks ja mittereklaamiks. Paljud ei teadvusta, et see on reklaam ja meil ei ole seda vaja, et meie peame leidma põhjuse, miks seda kasutada. Meie peame leidma selle lehtepanekule tegelikult põhjuse. Kui ta leiab nüüd nüansid, miks see materjal on huvitav ja ta helistab ja selgitab, siis see on alati suur boonuse ja pluss. Kui ta arvab, et ta on nüüd midagi kirja pannud ja me peaksime selle avaldama, sest meil pole midagi teha, siis tegelikult on see sageli selline, et me võiksite paluda tal osta reklaamipinda.

Okei. Aga kuidas mõjutab pressiteate kasutamist selle saatmise aeg?

PPR18: See mõjutab väga palju. Need on kohe näha, kes täna ärkavad ja homme tahavad. Aga kui näed, et teised on pikalt ette valmistanud, ette mõelnud ja sõlminud lehega pikemaajalisi kokkuleppeid leheruumi ja kuupäevade osas. Sellise inimesega kohe arvestad, sest ta muudab end plaanilise tööprotsessi osaks. Ta oskab end niimoodi ajastada. Aga on neid, kes teevad terve suure ürituse valmis ja siis viimasel minutil ärkavad, et võiks lehte ka panna. See on

mõttetu töö tegemine – miks sa organiseerid asja, millest inimesed teada ei saa? See on väga tähtis. On varasem teavitust, et eeltoon tekitab, et asi on tulemas, ja siis eelteavitust. Selline mitmekordne.

Millist pressiteadet sa kindlasti kasutad?

PPR18: Ütleme, et ta on koostööpartner. Ta on mulle helistanud ja me oleme üksteisest, vastastikutest ootustest aru saanud. Ütleme, mina olen nagu selgitanud, millised on lehtepaneku põhimõtted ja mis on välistavad reklaamimomendid. Tema on selgitanud, mille poolest on see lugejatele hea. See on koostöös. Oleme kokku leppinud kuupäeva ja ta saadab korrektse materjali, kus on faktoloogia juures ja ka fotod. Noh, et maksimummaterjal on välja pakutud. Iseasi on see, kui palju ma sellest kasutan. See ei ole see, et ma kirjutan viis rida, et mõtle 20 sinna juurde ja jube vägev.

Okei. Aga millist pressiteadet sa kindlasti ei kasuta?

PPR18: Sellist, mis on liiga reklaamimaiguline, et on nagu pushitud üles. Ma saan aru, et kõiki tooteid peab saama müüa, aga meie oleme see filter, mis eristab ära. Väga sellist ülespuhutud ja reklaamimaigulist. Ütleme, et ta peab olema targalt koostatud. Hea oleks, kui oleks mingi ajakirjanduskogemust. Paljudel ei ole seda pressiteate koostamise kogemust. Näiteks koolid ja haridusasutused, aga samas me teame, et neil on oma sõnum täiesti olemas. Siis me teeme selle töö nende eest lahkesti ära, sest me teame, et seal on midagi, aga neil pole kogemust – mõni laps on pandud kirjutama või midagi, aga tegelikult on see kohaliku elu suhtes oluline asi. Ta võib ju olla saamatult tehtud, aga ta peegeldab kohalikku elu ja on selles suhtes üsna oluline. Sellest tuleb läbi näha. Kui on aga professionaal ja viimasel hetkel, üle jala ja siis ütleb, et tehke veel intervjuu ka ja meie peame rabama, et nende reklaam tasuta lehte saada, siis see on ülehinnatud. Üldiselt on ikka näha, kes on sellised, kes ajastavad ja on usaldusväärsed. Isegi kui sa neid ei kasuta, näed ära, et on korrektsed seletused juures ja pealkiri on tegusõnaga ja kõik on nagu korras.

Mis on sinu jaoks pressiteates oluline?

PPR18: Minu jaoks on oluline, et midagi toimuks ja et ma saaksin aru, mida mulle on tahetud öelda. Et ei ole selline häma, et saad alles lõpus aru, mida nad on tahtnud, et kas see peaks nüüd lõpuks lehte minema või. Noh, et ta oleks selge ja lihtne.

Okei. Milline info peab pressiteates kindlasti olema?

PPR18: Pressiteates peaks olema faktid kõik – need põhiküsimused. Ja siis on hea, kui seal on ka pakutud välja... Nad ei pea oskama kasutada asjaosaliste tsitaate. Ma ei arva, et see peab olema väga hästi lausestatud ja kõik, aga on hea, kui on toodud mõned tsitaadid, mida saab ajakirjanik kasutada. Vahel tõesti ei saa näitlejat hommikul kätte – ta magab või on proovis – või ei taha teda lihtsalt tülitada. Pole nagu põhjust. Siis võiks olla lihtsalt otsekõne seal otsast lõpuni pakutud seal. Mitte ainult ei ole ümberjutustus ja faktid punktidenä. Tsitaadid näitavad, et on taibatud, et lugejale meeldib ikka lugeda seda, mis on pärit kellegi suust. See jõuab nagu paremini pärale. Kui on võimalik, siis sellised asjakohased tsitaadid.

Aga kas peaks olema ka pilt?

PPR18: Kindlasti võiks olla. Sageli on nii, et viimasel hetkel kasutatakse või ei kasutata, aga ta peaks olema, kui on vähegi võimalik. Võib-olla on asju, millest ei saa pilti teha, aga see illustreeriv moment on nii oluliseks läinud. Nii *online*'is kui ka lehes, kus vahel kasvõi postmargisuuruses pannakse pilt teinekord illustreerimiseks sinna, kui see on olemas. See foto käib ju sündmuse dokumentatsiooni juurde ja kui on võimalik, siis peaks ta olema.

Milline info on pressiteates üleliigne?

PPR18: Ütleme, et tuleks panna end lugeja seisukohale, selle inimese olukorda, kes asjast midagi ei tea. Mul on olnud seda, et inimesed on oma asjas nii sees, et nad unustavad öelda, kus ja millal see toimub. Tohtu olulised asjad. Kuna nad on ise niivõrd selle sees, siis nad peavad seda elementaarseks ja unustavad selle panna. Samas on aga pikad kirjeldused, kui vinge see on, seal on pikad kontseptsioonid, aga fakte pole.

Milline on hea aeg pressiteate saatmiseks?

PPR18: Ma arvan ikka, et pressiteade tuleks saata juba eelmisel õhtul või kohe varahommikul. Et ajakirjaniku tööpäev algab kell 10, siis hakkaks kohe tulema enne lõunat. Need, kes saadavad protsessiuudist, siis tuleks seda pidevalt värskendada.

Millisel määral vastavad sinu enda seatud hea pressiteate tingimustele need pressiteated, mis sa saad?

PPR18: Ma ütlen, et alati ei vasta. Üleüldse ei vasta. Need koolid, kellel puuduvad kogemused ja vastava ettevalmistusega inimene, siis neid me toetame, et nad ikka saadaksid, et me kirjutaksime ka positiivsetest asjadest, muidu me neist ei kuulegi. Head on mingi 40st suurem enamus tegelikult. Osad on puhtalt ka reklaamivad. Koostööpartneritega saame ikka

hakkama. Nad annavad informatsiooni, nad teevad seda parimal moel. Kui näen, et tegemist on pressiesindajaga, siis on tavaliselt ok.

Kas sa kasutad kõiki pressiteateid, mis on sinu arvates head?

PPR18: Ei, kindlasti ei kasuta! Nad ei ole seotud Pärnu ja Pärnumaaga, selle sihtgrupiga, kellele need kultuuriuudised mõeldud on. Ta võib väga hea olla, aga kuskil mujal kellegi teise jaoks.

Siin on kaks pressiteadet, mis on eelmisel aastal maakonnalehtede toimetustesse ka reaalselt saadetud. Üks neist on pikem ja ülevaatlikum, teine lühem ja mitte nii põhjalik. Ühe on saatnud ministeerium, teise ettevõtte. Mõlemas on toodud ka mõned kommentaarid. Kas sa kasutaksid esimest pressiteadet?

PPR18: Kasutaksin.

Mis on selles hästi?

PPR18: Teema on lahti kirjutatud, asjale on võimalik pihta saada.

Mis on selles halvasti?

PPR18: Algas oleks võinud olla asjalikum. Puudub juhtlõigu kirjutamise oskus, kus ühte lausesse on paigutatud kogu teksti tuum. Segane algus on. Ja mis on VÕTA, ei saanud pihta. Sündmusinfo ja taustainfo on segamini aetud. Teksti reavahed on häirivalt suured.

Mille järgi Sa selle pressiteate puhul otsustasid, kas kasutad seda või mitte?

PPR18: Sündmus, põhjus, tagajärg ja asja olemus on lahti kirjutatud. Nupukese saab sellest ikka ja kui tahta pikemat artiklit, siis võiks leida ajakirjanik ise mõne koolikatkestaja, kelle kaudu seda paremini näidata.

Kas kasutaksid teist pressiteadet?

PPR18: Kasutaksin, aga uudisnupu jaoks ainult.

Mis on selles hästi?

PPR18: On toodud ära mis, kus, kes ja miks.

Mis on selles halvasti?

PPR18: Taas oleks vaja juhtlõiku muuta infotihedamaks, sündmusekeskseks. Otsese kõne tekstilõigud on natuke mõttetud. Teksti reavahed on häirivalt suured.

Mille järgi Sa selle pressiteate puhul otsustasid, kas kasutada seda või mitte?

PPR18: Sündmus pole põrutav, aga eelinfona tarbitav. Nupukese ikka saab.

Selge. Mul sulle rohkem küsimusi ei ole. Aitäh, et olid nõus intervjuus osalema!

PPR18: Ikka.